

הישיבה הארבע-מאות-ועשרים-ושלוש של הכנסת התשיעית

יום רביעי, י"ד באדר א' התשמ"א (18 בפברואר 1981)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר פ. שינמן :

אני פותח את ישיבת הכנסת. תחילה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך :
ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום הונחו על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית : חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9), התשמ"א—1981 — שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ב. שאילתות ותשובות

היו"ר פ. שינמן :

נעבור לסעיף הבא בסדר-היום : שאילתות ותשובות.

6961. ליבראליזאציה בחלוקת סמים לנארקומאנים

חברת-הכנסת ת. אשל שאלה את שר הבריאות ביום ב' בכסליו התשמ"א (10 בנובמבר 1980) :

כידוע, מחיריהם הגבוהים של הסמים בשוק השחור מעוררים את הנארקומאנים לשוד, לאליונות ולביצוע פשיעים חמורים, והם נתונים במעגל קסמים של צורך גובר בצריכת סמים ושל התגברות מעשי הפשיעה. כן ידוע, שעלות הסמים למשרד הבריאות נמוכה ללא שיעור ממ-חירים ב"שוק השחור".

אבקש מכבוד השר להשיב לי :

1. האם בדק משרד הבריאות את האפשרות של חלוקה ליבראלית יותר של סמים חלופיים לנארקומאנים ידועים, כדי להוריד מהם את הלחץ הקיים בלאו הכי, ועליידי כך גם לנתבם לסמים מזיקים פחות ולהוריד גם את דרישתם להם ?

2. אם בדק זאת המשרד, מה היו תוצאות בדיקתו ?
3. אם לא — האם יש בדעת השר להורות על ביצוע בדיקה כנ"ל בהקדם ?

4. מה הוא ההפרש בין מחירי הסמים של משרד הבריאות לבין המחיר הקיים בשוק הסמים בישראל ?
5. מה היא נכונות משרד הבריאות לנסות את השיטה הנ"ל ב-2 או ב-3 ?

תשובת שר-הבריאות א. שופמן :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות בדק ובדק את האפשרות של חלוקת סמים חלופיים לנארקומאנים ידועים וגם פועל בהתאם לכך. לנארקומאנים המקבלים מרשמים רפואיים מסופק הסם בצורה חוקית בבתי-מרקחת.

2. יש צורך גם במתן טיפול לנארקומאנים ואי-אפשר רק לספק את הסם. ואכן, חלק מהנארקומאנים מקבלים טיפול בתחנות הגמילה של משרד הבריאות. הרחבת מספר התחנות לטיפול בגמילה נתקלת בקשיים רבים מצד רשויות מקומיות.

3. כאמור, בוצעה בדיקה.
4. למשרד לא ידוע "מחיר השוק" של הסמים. אין המשרד עוסק בפקוח על "מחירים שחורים" ועל כן איננו יודעים מה הוא ההפרש.

5. היות שמשרד הבריאות סבור שתלוקת סם בלבד, ללא סיוע טיפולי-תמיכתי, אינה משיגה את המטרה, ואין זה נראה לנו נכון לנסות שיטה של חלוקת סם בלבד.

6962. תחנות לגמילה מסמים

חברת-הכנסת ת. אשל שאלה את שר הבריאות ביום ב' בכסליו התשמ"א (10 בנובמבר 1980) :

אבקש מכבודו להשיב לי :

1. עלי-פי המידע שבידי משרד הבריאות, כמה נארקומאנים חיים כיום במדינה ?

2. כמה תחנות לגמילה מסמים פועלות במדינה ?
3. בכמה נארקומאנים מטפלת כל תחנה בממוצע שנתי ?

4. כמה זמן בממוצע מחכה נארקומאן עד להתקבלותו לתחנה כזאת ?

5. מה הם הנהלים לקבלת נארקומאן לטיפול בתחנה לגמילה, כאשר אינו גר באזור שבו קיימת תחנה כזאת ?
6. האם נערך מעקב אחר אדם שסיים את טיפולו בתחנה כלשהי ?

7. כמה נגמלו מסמים כתוצאה מטיפול בתחנות גמילה ?

8. מה היא התגדרה המקובלת על משרד הבריאות למושג "נגמלים" ?

9. מה הוא תקציבה השנתי של כל תחנה כזאת ?
10. מה הוא התקציב הכולל של משרד הבריאות לנושא זה ?

11. מה הוא כוח-האדם המוקצב לנושא זה, בתחנות ובמשרד הראשי ?

12. האם ערך משרד הבריאות סקרים לבדיקת תוצאות הטיפול בתחנות אלו ?

13. אם לא — מתי יש בדעת השר להורות על עריכת סקרים כאלו ?

15. משרד הבריאות מתכנן הקמה של מחלקות לדטור קסיפיקאציה ליד בתי-החולים הכלליים. במחלקות אלו יטפלו בגמילה פיסית לטווח קצר.

16. כאמור בתשובה 13, כל נושא הטיפול בנארי-קומאנים נמצא בדיון של ועדה בין-משרדית לטיפול בסמים. משרד הבריאות יקבל את הנחיות הוועדה ויפעל בהתאם להן.

6999. הפעלת בתי-הילדות בקריית-שמונה
על-ידי צוות ישראלי

הכרת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הבריאות ביום ח' בכסליו התשמ"א (16 בנובמבר 1980):

לפי פירסומים שונים, הביעו רופא ומיילדת מגרמניה את נכונותם לבוא לקריית-שמונה כדי להפעיל את בתי-הילדות במקום, משום שמשרד הבריאות אינו יכול להשיג רופאים שיסכימו לעבוד ולגור במקום. בשל מציאות עגומה זו היו ב-18 החודשים האחרונים, מאז נסגר בית-הילדות, 31 לידות באמבולנס בדרך לבית-החולים בצפת הנמצא במרחק שעה נסיעה מקריית-שמונה.

בקשר לכך אבקש תשובת השר:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?
2. האם ניסה המשרד לשכנע רופאים מבין הרופאים הצעירים הרבים, ביניהם גניקולוגים, היורדים מהארץ, שינתנו שנת שירות אחת לקריית-שמונה?
3. אם לא — מדוע?
4. אם כן — מה היו הסיבות לכשלון המשרד לשכנע, ולוא רופא אחד, לעבור לקריית-שמונה?
5. האם שקל המשרד הענקת תמריצים מיוחדים לרופא מיילד בקריית-שמונה?
6. אם כן — אילו?
7. אם לא — מדוע?
8. מה יש בדעת השר לעשות כדי למנוע הבאת רופא ומיילדת מגרמניה לקריית-שמונה, במיוחד בתקופה של עודף רופאים בישראל?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא כל 31 הלידות, אשר עליהן פורסם, היו לידות באמבולנס.
2. למשרד הבריאות לא ידעו על גניקולוגים שירדו מהארץ והיו מוכנים לעבוד בקריית-שמונה. הבעיה בקריית-שמונה היא של מיילדות, רופאים גניקולוגים מומחים, רופאים מרדמים מומחים ורופאי ילדים.
3. לקריית-שמונה יידרש צוות של לפחות 5—6 רופאים מומחים.

5—7. בשנים האחרונות, עקב התפתחות הטיפול במיילדות עצמן, לא מקובל לבצע או לקבל לידות במי-קומות שבהם לא ניתן לבצע ניטור תהליך הלידה או התערבות כירורגית דחופה לסיום תהליך הלידה כדי להציל את חיי העובר או האשה או כדי למנוע נזקים מוחיים של הולד. לכן פתורות חלקיים, מסוג מיילדת אחת ורופא, אינם פותרים את הבעיה של קריית-שמונה. חוות דעת זו נתקבלה לאחרונה מטעם הוועדה המיעצת למיילדות שליד המשרד.

14. אם כן — האם הוכיחו הסקרים את כדאיות הפ'רוויקט ואת היותו פתרון לבעיית הנארקומאנים בארץ?
15. מה הן התכניות האחרות של משרד הבריאות לטיפול בנארקומאנים?
16. האם משרד הבריאות מתכנן תכניות נוספות על אלו הנזכרות לעיל?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מספר הנארקומאנים במדינה הוא כ-5,000. המס'פר מבוסס על מידע מהמשרטה. למסודות בריאות הנפש נראה כי המספר אינו מדויק וכי מספר הנארקומאנים גדול יותר.

2. קיימות כיום 4 תחנות פעילות — ביפו, בירושלים, בחיפה ובעכו.

3. הממוצע השנתי למטופלים בתחנות הוא: ירו' — 55; חיפה — 51; יפו—תל-אביב — 125; ועכו — 30.

4. בשום תחנה לא מחכה איש לפי רשימת המתנה. לכל מרכז יש הליכים טיפוליים—איבחוניים שלפיהם אדם מתקבל לטיפול מלא ושלם, תוך שבוע עד שלושה שבועות.

5. רוב התחנות בבריאות הנפש מקבלות נארקומא'נים לטיפול גם כאשר גרים באזור שבו קיימת התחנה. במידת הצורך מפנות התחנות את הנארקומאנים לבית-חולים פסיכיאטרי לגמילה פיסית.

6. בדרך-כלל המעקב הוא רק בהסכמתו של המ'טופל. המצב הוא שהאנשים המסיימים טיפול או המפסי'קים אותו בשלב טיפולי מנתקים לפעמים מגע, אך יש מקרים שבהם מתקיים מעקב, אך ורק אחר אנשים שסיימו טיפול ומעוניינים בכזה.

7. תוצאות הטיפול ידועות מהערכות שונות הנעשות על-ידי צוותי התחנות. לא נעשה סקר יסודי חיצוני.

8. ההגדרה המקובלת על משרד הבריאות למושג "נגמלים" היא: מידת השיפור שחל במצבם מבחינת הטיפול היומיומי. הכוונה לשיפור בבריאות, בהשתלבות במשפחה, במציאת תעסוקה ועוד.

9. תקציבן של התחנות: עכו — 299,000 שקל; יפו—תל-אביב — 1,042 שקל; לוד—רמלה (בתיכנן) — 255,000 שקל; ירושלים — 450,000 שקל; חיפה — 450,000 שקל.

10. התקציב הכולל של משרד הבריאות בנושא זה הוא 2,615,000 שקל.

11. כוח-האדם לנושא זה בתחנות הוא: עכו — 5 תקנים, חלק מהעובדים מועסקים במשרה חלקית; ירו' — 13 משרות; חיפה — 6 משרות; תל-אביב — יפו — 15 משרות. סך הכול כוח-האדם בתחנות: כ-40 משרות. במשרד הראשי אין כוח-אדם לנושא זה.

12. לא נערכו סקרים בנושא זה.

13. כל נושא הנארקומאנים נמצא בטיפול של ועדה בין-משרדית. תת-הוועדה למחקר של הוועדה הבין-משרדית דנה כעת בעריכת סקר.

14. בחוץ-לארץ נערכו סקרים רבים אולם עדיין אין תוצאות סופיות. יהיה מקום לבדוק אם ניתן יהיה ליישם את המסקנות גם בארץ.

רב שילנסקי (הליכוד) :
אבל לא באמצעות המשטרה.

שרי-הבריאות א. שופטק :
טוב, בעניין זה צריך לפנות לשר הפנים.

7196. **שיווק בשר טחון בעל איכות ירודה**

חבר-הכנסת א. ג. בדיאן שאל את שר הבריאות ביום ח' בטבת התשמ"א (15 בדצמבר 1980) :

השבועון החיפני "שחף" מביא בגיליונו מתאריך 21 בנובמבר 1980 את הדעתו של מחוז הצפון במשרד הבריאות בדבר ממצאים חריגים בדגימות בשר טחון הנמכר בחיפה ובקריית.

בבדיקות שנערכו מטעם לשכת הבריאות המחוזית נתגלו חמרים שונים, מזיקים ואסורים על-פי החוק, בבשר טחון. חמרים כמו צבע מאכל, אנטיביוטיקה וסולפאטים נמצאו ב-75% מדגימות הבשר. הכתב מציין שנלקטים צעדים משפטיים נגד אטליוזים ומפעלים שנתגלו אצלם ממצאים חריגים.

רצוני לשאול את כבוד השר :

האם נלקטים גם צעדים מעשיים מידיים למניעת שיווק בשר בעל איכות ירודה והאם, בעקבות הממצאים התמורים, מוגדל הפיקוח על איכות הבשר המשווק ?

שרי-הבריאות א. שופטק :
התשובה חיובית.

הממצאים הנזכרים בשאלתה נתגלו בעקבות פעולה מיוחדת של לשכת הבריאות לאיתור איטליוזים ומפעלים המייצרים, ללא רשיון, בשר טחון ארוז בתבילות ולב-דיקת תוצרתם. בעקבות פעולה זו הוגשו 59 תיקים משפטיים, ומתוכם נסתים הדין ב-34. בכל המקרים הורשעו הנאשמים ונקנסו בקנסות כספיים. בנוסף על זאת — ב-24 מקרים הוציא בית-המשפט צו האוסר ייצור בשר טחון או שניתנה לבית-המשפט התחייבות להפסיק את ייצור הבשר הטחון. ב-5 מקרים הוציא בית-המשפט צו כנ"ל, שייכנס לתוקף כעבור 6 חודשים אם עד אז לא ישיגו רשיון-ייצור. ב-5 מקרים הודיע עורך-הדין של הנאשמים כי הם הפסיקו לייצר בשר טחון.

לימים הקרובים מתוכנן מעקב משותף, שיערך על-ידי אנשי לשכת הבריאות והמחלקות הווטרנאריות העירוניות, לבדיקת ביצוע הצווים וההתחייבויות להפסקת ייצור הבשר הטחון. המעקב יכלול גם ביצוע בדיקות מעבדה תזונתיות. אם יימצא שצווי בית-המשפט מופרים, ייבאו האשמים בכך לדין.

הי"ר פ. שינמן :
רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת בדיאן.

אליקים גוסטב בדיאן (הליכוד) :
מאחר שהתברר בדיון שהתיקיים בוועדת הכלכלה עם אנשי משרד הבריאות, שגם באותם תיקים שמביאים לדין השופטים פוסקים קנסות קטנים, שממש אינם מרתיעים, האם שר הבריאות מסכים אתי שמשדרו צריך ליוו חקיקה שבה יהיו ענשי מינימום, זאת-אומרת רצפה, ואי-אפשר יהיה לפסוק רק קנס גמור ביותר ? ביקשתי זאת ממשרד הבריאות ולא קיבלתי תשובה מספקת. אני מתכוון לכך שיימו חוקים עם ענשים מינימאליים.

כדי להבטיח את שלום היולדות והחלט לאחרונה על-ידי משרד הבריאות, מגן דוד אדום ובית-החולים בצפת לקיים באופן שוטף תורנות מיילדות של 24 שעות בקריית-שמונה. הסעת היולדות תיעשה באמבולאנס מיוחד המתאים ללידת חירום ובליוי מיילדות.

8. **אין בדעת המשרד להוציא רשיון עבודה לרופא או למיילדת מגרמניה.**

7166. **סכנה של מפגע תברואי בשל המתקראים "כושים עבריים"**

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבריאות ביום ח' בטבת התשמ"א (15 בדצמבר 1980) :

בכמה ישובים בארץ, בעיקר בדרום, מתגוררים אנשי שים מארצות-הברית הנמצאים בארץ בצורה בלתי-חוקית והמתקראים "כושים עבריים". בהתאם להוראת מנהיגם קארטר, שלו הם סוגדים, אין הם נעזרים ברפואה המקורית אלא בתבלינים שמכנים קוסמיהם, שאף בשטח הכנת תרופות מהצומח אין להם כל ידע או נסיון מוקדם. התושבים בסביבה חוששים ממפגע תברואי, ובפרט משום ילדיהם של "הכושים העבריים" אינם מקבלים את החינוך שמוקבל לתיתם בימנו.

שאלותי לכבוד השר :

1. האם תופעה זו ידועה לו ?
2. מה יש בדעת כבוד השר לעשות למניעת מפגע תברואי ו/או מגיפה ?

שרי-הבריאות א. שופטק :

1. כן. התופעה ידועה לנו, ואכן ה"כושים העבריים" עלולים לגרום מפגעים תברואיים. לשכת הבריאות מחזקת את מנסה זה שנים מספר להשפיע על אנשי הכת באמצעות שיחות עם נשיא הכת וביקורי בית. מפגשים אלה לא הצליחו להביא לשינוי עמדתם, אשר היא פילוסופית החיים שלהם.
2. הבעיה התברואית תבוא על פתרונה רק עם פתרון הבעיה הכללית של ה"כושים העבריים".

הי"ר פ. שינמן :
רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת שילנסקי.

רב שילנסקי (הליכוד) :
בהתאם למיטב ידיעתי, כשיש רופאי ילדים שמטפלים בילדים ללא רשיון, אחם נוקטים אמצעים בהתאם לחוק.

שרי-הבריאות א. שופטק :
בהחלט.

רב שילנסקי (הליכוד) :
כאשר יש סכנה באיזה שהוא ישוב, שממנו תתפשטנה מחלות, אחם נוקטים אמצעים בהתאם לחוק. שאלתי היא : למה במקרה זה אינם נוקטים עמדה כאשר נשקפת סכנה לציבור ?

שרי-הבריאות א. שופטק :
הבעיה ידועה והיא מסוכנת, לא רק בתחום התברואי. היא מסוכנת גם בתחומים אחרים ולשכת הבריאות המ-חוזית נוקטת את כל האמצעים שיש בידה.

שרי-הבריאות א. שופטק :

השאלה של פסקי-דין עם קנסות מינימום או עונש מינימום היא שאלה חשובה ביותר. היא נדונה כבר בכנסת פעמים רבות ואינני יכול להגיד לשואל שמשרד הבריאות

— —

אליקים גוטטב בריאן (הליכוד) :
ייוזם.

שרי-הבריאות א. שופטק :

— ייוזם בעניין זה חוקים כאלה, כי זו שאלה משפטית, והייתי אומר — לכל החוקים. כאשר ייקבע שהכנסת מוכנה ללכת לעונש מינימום, גם משרד הבריאות ייוזם חוקים כאלה בתחום שלו.

7223. הפסקת הבנייה של מרכז רפואי באום-אלפחם

חברי-הכנסת ת. טובי שאל את שר הבריאות ביום ח' בטבת התשמ"א (15 בדצמבר 1980) :

בשנת 1973, בתיאום עם משרד הבריאות, החלה בגייתו של מרכז רפואי באום-אלפחם. הקמת השלד הסתיימה בשנת 1977, אך עד עתה לא נבקשו שום צעדים כדי להכשיר את הבניין כמרכז רפואי לשירות התושבים, חוקים מאוד למרכז כזה בכפר.

הנני שואל את כבוד השר :

1. מדוע הופסקה הקמתו של המרכז הרפואי באום-אלפחם ?

2. נוכח הצורך הדחוף בקיומו ובהפעלתו של מרכז רפואי באום-אלפחם, מה הם הצעדים שינקוט משרד הבריאות כדי להכשיר ולהפעיל מרכז זה, שהושקעו בבינייתו סכומים גדולים ואין מפקחים ממנו שום תועלת ?

תשובת שרי-הבריאות א. שופטק :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בניית המרכז הרפואי באום-אלפחם נעשית על-ידי קופת-החולים הכללית.

עקב התנאים הטופוגרפיים של הכפר לא נראה למשרד הבריאות לנכון ולמוצדק לרכז את כל מרפאות בריאות המשפחה בתוך המבנה הנ"ל, המצוי בקצה הכפר. המשרד מעדיף את המצב הנוכחי, של מרפאות מפורזות במרכזי אוכלוסיה.

7389. צריכת האנרגיה בבתי-החולים תל-השומר

חברי-הכנסת ז. מ"ן שאל את שר הבריאות ביום ג' בשבט התשמ"א (8 בינואר 1981) :

אבקש תשובת השר על שאלותי כלהלן :

1. כמה קו"ש — קילוואט-שעה — חשמל צרך בית-החולים תל-השומר, על כל אנפיו, ב-10 החודשים הראשונים של 1979 ?

2. כמה צרך הנ"ל ב-10 החודשים הראשונים של 1980 ?

3. כמה טונה דלק — מאוזט וסולר — צרך בית-החולים בהקבלה לנ"ל ?

4. אילו אמצעי חסכון באנרגיה הופעלו בבית-החולים תל-השומר ?

שרי-הבריאות א. שופטק :

אני מתכבד להשיב על שאלתו של חברי-הכנסת זאב כ"ץ : כמה אנרגיה מנצל בית-החולים "תל-השומר".

1—2. חשמל :

10 החודשים הראשונים של 1979 — 8,116,182 קו"ש.

10 החודשים הראשונים של 1980 — 8,867,034 קו"ש.

3. דלק :

10 החודשים הראשונים של 1979 — 1,806,880 טונה.

10 החודשים הראשונים של 1980 — 1,742,366 טונה.

4. חסכון באנרגיה : א. בדוידים שבהם היתה אפשרות טכנית לכך הוחלפו המבערים הישנים, שצרכו סולר, במבערים חדשים הצורכים מאוזט קל, שהוא זול ב-67.2% מהסולר ; ב. בדוידים הגדולים בוצעו שינויים רבים ועברו להשתמש בדלק כבד ונחסכו 8.15% במחיר הדלק ; ג. חוסלו הדוידים הקטנים שהופעלו על-ידי סולר, וצרכניהם חוברו למערכת הגדולה המופעלת על-ידי מאוזט כבד ; ד. שופץ כידוד הצנרת בכל שטח בית-החולים, וכן הוקטנו הפסדי החום של הצנרת הארוכה הנמצאת בחצר בית-החולים.

זוהי התשובה המפורטת על השימוש באנרגיה בבית-החולים תל השומר.

דיו"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת זאב כ"ץ.

זאב כ"ץ (המערך) :

האם שר הבריאות ער לעובדה שהשימוש בחשמל עלה ב-9% משנה לשנה ? מה יש בדעת השר לעשות כדי להביא למודעות של חסכון באנרגיה במוסדות בריאות ?

שרי-הבריאות א. שופטק :

יש הוראה כללית של משרד הבריאות, לא רק הוראה, גם טיפול מעשי בכל בית-החולים לחסכון באנרגיה. בתל-השומר, כמו בבתי-החולים אחרים, הותורה הזאת קיימת והם עושים את המאקסימום. אנשים מיוחדים ממונים בכל בית-החולים על נושא החסכון באנרגיה.

7390. כיצוע מפקנות ועדה כפר כרר כללי הזכאות למתגבלים בניידות

חברי-הכנסת א. הרלין שאלה את שר הבריאות ביום ג' בשבט התשמ"א (8 בינואר 1981) :

בחודש מארס 1978 מינה כבוד השר, יחד עם עמיתו, שר העבודה והרווחה, ועדה בת 6 חברים, בראשות מר ישראל ערד, לקביעת כללי הזכאות למוגבלים בניידות. ככל הידוע, הגישה ועדה זאת את המלצותיה באוקטובר 1979.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם האמור לעיל נכון הוא ?
2. מי היו חברי הוועדה הנ"ל, מה היו תפקידיה והאם היא נועצה במומחים ובארגוני הנכים ?
3. מה היו המלצות הוועדה ?
4. האם כבוד השרים קיבלו את המלצות הוועדה והאם משרדי הממשלה פועלים כהתאם לה ?

5. קיימת תכנית להגדיל את מספר התחנות, אך בגלל חוסר-נכונות של הרשויות המקומיות להקים תחנות כאלה בישוביהן ובגלל חוסר-תקציב או נתקלים בקושי בביצוע התכנית.

הי"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוז-לינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

האם הרשויות המקומיות מעדיפות שיהיו באוכלוסיה שבתחום שיפוטן נארוקומאנים שלא יקבלו טיפול על פני הקמת תחנה ?

שר-הבריאות א. שופסק :

קשה להבין את ההתנגדות הזאת. אינני יכול להשיב לך על השאלה למה הן מעדיפות זאת על פני מבנים — אני באמת אינני יודע. אפילו בתל-אביב עצמה, אילו היו משנים את המצב, היה הרבה יותר טוב. זו באמת שאלה לרשויות המקומיות.

7392. תורניות רופאים בתחנות מגן דוד אדום

חברת-הכנסת ש. פלאטני-שרון שאל את שר הבריאות ביום ג' בשבט התשמ"א (8 בינואר 1981) :

בחקירה שנערכה בתחנת מגן דוד אדום באשקלון, בעקבות מותו של חולה מהתקף לב, התברר כי הרופאים התורנים אינם מתייצבים באופן סדיר למשמרתם ויש לילות שהתחנה נותרת ללא כל רופא.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם ינקוט כבוד השר צעדים נגד הרופאים המש-
תמים ממילוי חובתם ?

2. האם ידוע לשר כמה אנשים קיפחו את חייהם במשך השנה כתוצאה מאי-התייצבות רופא בתחנת מגן דוד אדום ?

3. מה יש בדעת כבוד השר לעשות כדי שלא יישנו מקרים דומים בעתיד ?

תשובת שר-הבריאות א. שופסק :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין מדובר כלל במקרה שרופא שהיה מתוכנן לא התייצב לעבודתו, אלא מלכתחילה לא היה רופא תורן באותו לילה. בכל מקרה שבו לא יתייצב רופא לעבודתו, אלא אם כן תהיה סיבה סבירה לכך, הוא ייענש בהתאם לנסיבות.

2. בעקרון, חייבים המבטחים הרפואיים באחזקת שירות רפואי 24 שעות ביממה. דבר זה לא בוצע. בארץ נוצר מצב מיוחד אשר חייב את התערבות המשרד לקיים הסדר כלשהו, אולם אין ביכולתו של המשרד לכפות על רופאים — שאינם שכירים שלו — לבצע תורניות לילה. נוצרים מצבים שבהם אין רופאים המוכנים לעשות תורנות לילה, למרות ההכנסה הכספית הניכרת הכרוכה בתורניות אלה.

3. נושא תורניות הלילה נמצא עתה בבדיקה מקיפה מטעם המשרד, ואנו מקווים להגיע להסדר מחייב אשר יגדיר את האחריות והסידורים של תורניות אלה וכן

5. אם אין המלצות הוועדה מבוצעות, מה היא הסיבה לכך ומה יש בדעת השר לעשות כדי ליישמן וכדי לסייע בכך לאוכלוסיה חדשה הווקה לתמיכה ?

תשובת שר-הבריאות א. שופסק :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האמור במבוא לשאלתה נכון.

2. חברי הוועדה היו : מר ישראל ערד — יושב-ראש הוועדה ; הד"ר עמוס ארגן — הביטוח הלאומי ; הד"ר אבייקר אלנצוויג — משרד הבריאות ; הד"ר ורה אדלר — משרד הבריאות ; מר אורי לאור — משרד האוצר ; הפרופסור תאודור נתנון — מנהל בית-החולים 'לוינ' שטיין.

הוועדה נתבקשה להמליץ על עידכון כללי הזכאות למגבלים ובמסגרת עבודתה היא באה בדברים עם נציגי-הם של כל אירגוני הנכים בישראל.

3. המלצות הוועדה היו בגיבוש קריטריונים חדשים לזכאות בשל מוגבלות, המלצות שמשמעותן שיפור בתנאי-איים לקבוצות נכים מסוימות אך גם הפחתת ההטבות לקבוצות אחרות.

4—5. הדות הוגש לשרים ורק לאחר אישורם ניתן יהיה לבצע את המלצות הוועדה.

7391. מקומות הטיפול בנארוקומאנים המעוניינים בגמילה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הבריאות ביום ג' בשבט התשמ"א (8 בינואר 1981) :

בעתונות פורסם שהד"ר רבינוביץ-פילוסוף, ממלא מקום המנהל במחלקה לשירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות, אמרה שנארוקומאנים אשר אינם מתגוררים ביפו, בעכו ובירושלים אינם יכולים לקבל טיפול גמילה. כך לא ניתן טיפול גמילה לנארוקומאנים מהישוב קדימה המעוניינים בטיפול.

ברצוני לשאול :

1. האם הפירסום בעתון תואם את המציאות ?
2. אם כן — מה הן הסיבות לסירוב לתת טיפול גמילה לנארוקומאנים המעוניינים בכך והמתגוררים בק-דימה ?
3. מה הוא מספר הנארוקומאנים הנמצאים בטיפול גמילה ?

4. באילו ישובים קיימות תחנות לטיפול גמילה ?
5. האם קיימת תכנית להגדיל את מספר התחנות המטפלות בנארוקומאנים הרוצים להיגמל ?

שר-הבריאות א. שופסק :

1—2. דבריה של הד"ר רבינוביץ-פילוסוף לא צוטטו ולא הובאו כראוי. שיטת הגמילה מבוססת היום על שתיית תחליף סמים מלאכותי במרכז עצמו ובנוכחות עובדי התחנה. המתמכרים המתגוררים בקדימה יכולים לקבל טיפול גמילה בתחנה האזורית לבריאות הנפש בנתניה.

3. כ-300 בממוצע לשנה.

4. מרכזי גמילה יש בירושלים, בחיפה, בעכו ובתל-אביב-יפו.

7640. פינוי מבצר עכו מחולי הרוח

חבריהכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבריאות ביום י"ג בשבט התשמ"א (18 בינואר 1981):

בפניות רבות קודמות שלי שאלתי: מתי תוסר מאתנו החפרה, שלפיה מבצר עכו, שבו היו כלואים לוחמי המח"ת לוחמת, שבסבלם ובהקרבתם פילסו את הדרך לעצמאות ישראל, ובו הוציאו בגבורה עילאית את נשמי תם הטורה עולי הגרדום, משמש עתה — ולא בחלקו — מוסד לחולי רוח? מתי יפונה סופית המוסד כולו, כדי שאפשר יהיה להפכו לפאנתיאון לאומי, כפי שהוא צריך להיות באמת? תמיד קיבלתי תשובות: עוד מעט, ובין-תיים חלפו שנים.

שאלתי לכבוד השר:
מתי?

שר-הבריאות א. שופטק:

פינוי בית-החולים מתעכב בשל המשא-ומתן עם העובדים על תנאי הפרישה שלהם.

הנושא הובא לדיון בפני ועדת השרים לענייני כלכלה, ואנו מקווים שעם סיום הדיון בה תיפתר הבעיה והפינוי יושלם.

היור' פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבריהכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

לקראת חג הפסח מתחילים טיולים של בתי-הספר. האם המקום יפונה כליל לקראת החג, כדי שהתלמידים הבאים לשם לא יצטרכו לראות תחילה את החולים ולי-הודעו ממה שהם רואים לפני שהם מגיעים להיכל הגבורה? האם העובדה המצערת של חולה רוח שתלה את עצמו בתא הגרדום אינה סיבה מספקת לזירוז ההליך של פינוי המקום?

שר-הבריאות א. שופטק:

אינני יכול להגיד מפורשות שכבר לקראת הפסח יפונה בית-החולים, אף-על-פי שאני כמעט בטוח שזה יהיה כך. ועדת השרים לענייני כלכלה כבר דנה בעניין וקבעה תנאי פרישה חריגים ויוצאים מגדר הרגיל לעובדי דים המפוטרס בעכו, כדי לאפשר להם תנאי פרישה נוחים. אני מקווה שהעניין הזה יסתיים בהסכם וברוח טובה ושהפינוי ייעשה תוך שבועיים—שלושה שבועות. גם מבחינה רפואית הודענו שבית-החולים הזה יפסיק לפעול ויפונה בחודש הבא. ועדה בדקה את הצד הרפואי של בית-החולים ובה למסקנה שהוא איננו יכול להמשיך לפעול כבית-חולים. משתי הסיבות האלה אני כמעט בטוח שהפינוי ייעשה באמת תוך שבועיים—שלושה שבועות. אם אתה שואל אותי, האם לקראת חג הפסח יפונה בית-החולים — אני עונה לך: כמעט בטוח שכן.

דב שילנסקי (הליכוד):

הלוואי שהתקווה תיהפך למציאות.

7642. הטיפול בפסולת ראיואקטיבית בארץ

חבריהכנסת י. תמיר שאל את שר הבריאות ביום י"ג בשבט התשמ"א (18 בינואר 1981):

יואל השר להשיב לי:

האם קיים בארץ סיכון כל שהוא מפסולת ראדיו-

את הכשרת הרופאים המתאימים — כל זאת כדי להסדיר סופית נושא בעייתי זה.

7478. קליטת פסיכולוגים המעוניינים להתמחות בתחום הקליני

חבריהכנסת י. יצחקי שאל את שר הבריאות ביום ז' בשבט התשמ"א (12 בינואר 1981):

כידוע, כל פסיכולוג, המעוניין להתמחות בתחום הקליני, בהתאם לחוק ולתקנותיו, משרת תקופת התמחות בת שנתיים, במשרה מלאה, כדי להיות מוכר כמומחה. אולם, התשתית למימוש תקנות אלו לקויה בשל העדר משרות למתמחים. כיום יש יותר מ-150 איש הרוצים להתמחות ואינם יכולים לעשות זאת בגלל הסיבה האמורה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

מה היא תכנית משרד הבריאות לקליטת 150 המעוניינים בהתמחות זו?

שר-הבריאות א. שופטק:

בהסכם השכר של הפסיכולוגים לשנים 1978—1980 נקבע, כי "המעסיקים יקימו קרנות תקציביות, לפי שיקול דעתם ובהתאם ליכולתם התקציבית, כדי לאפשר העסקת מתמחים למשך תקופת ההתמחות או חלק ממנה — — —".

בתקציב 1980 של משרד הבריאות נקבע סכום למימון התמחותם של 40 מתמחים בפסיכולוגיה קלינית במשרות מלאות. בפועל מועסקים ב-40 המשרות מספר גדול יותר של מתמחים, באשר חלק מהמתמחים מועסק רק במשרה חלקית, לפי בקשתם. בנוסף לנ"ל, מספר מסויים של פסיכולוגים החייבים בהתמחות מועסקים במשרות חלקיות במוסדות בריאות כעובדים מן המגזר.

בהתחשב במגבלות התקציביות, שאינן מאפשרות למשרדנו להרחיב את השירותים האלה, לא נראה שניתן יהיה להרחיב את היקף ההתמחות מעבר למסגרת שנקבעה בתקציב שנת 1980. כך שגם בתקציב לשנת 1981 יהיה מקום להתמחות של 40 פסיכולוגים במשרות מלאות.

אני מתכוון למשרד הבריאות, אבל יש עוד מוסדות, כמו קופת-חולים.

היור' פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבריהכנסת יצחקי.

יצחק יצחקי (ישראל אחת):

אדוני השר, ידוע לך שהחוק חדש, וכמו בכל חוק חדש יש בעיות גם לגבי המתמחים וגם לגבי המטופלים. האם אין זה רצוי למנות ועדה מצומצמת, אשר תבדוק את היישום של כמה מסעיפי החוק?

שר-הבריאות א. שופטק:

החוק בסדר גמור. אין כאן בעיה של החוק. כפי שאנחנו קובעים את חובת ההתמחות וחובת המומחיות של הפסיכולוגים, יש גם צורך במשרות. עדיין לא נמצאו כל המשרות הדרושות בשביל התמחות הפסיכולוגים. יש יותר מדי מסימי לימודים במגמת פסיכולוגיה, ואין כל-כך הרבה משרות להתמחות. במשרד הבריאות קבענו 40 משרות מלאות, ויש גם בקופת-חולים משרות, אבל עדיין לא במספר מספיק.

רבות מתבזבזות בשל "זיופים" מתמידים בחיוב והתוצאה — חשבוניות הטלפון גדולים. בפקיעין קיימים כ־30 מנויים, ולטענתם — כנגד כל שיחה מתבזבזות 3 שיחות.

אבקש להשיב לי :

1. האם הינך נכון לבדוק קובלנות אלו ?
2. האם הינך נכון להורות על החשת התקנתם של טלפון בבניין המועצה החדש וטלפון בבית ראש המועצה ?
3. האם הינך נכון להורות על מציאת פתרון נאות למקום המרכות הנ"ל ועל התקנתה באופן שתהא אמינה ?

שר-התקשורת י. ארידור :

1. חיובי.

2. התקנת הטלפונים תבוצע עם השלמת עבודת פיתוח הרשת, המתוכננת לסוף חודש מארס 1981.

3. הטלפונים בפקיעין מחוברים למרכות מעלות ואין סיבה להקים מרכות בפקיעין.

אין תקלות כלליות באזור וכל תלונה נבדקת לגופה.

היור' פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת עמאר.

משה עמאר (המערך) :

המרכות הזאת פועלת בצורה בלתי-תקינה. האם נבדק הדבר ? אם לא, רצוי שייבדק.

שר-התקשורת י. ארידור :

לפי האינפורמציה שבידי, אין שום תקלה במרכות.

משה עמאר (המערך) :

לא תקלה. היא במקום פרוץ.

שר-התקשורת י. ארידור :

שאלת על המרכות בפקיעין. לא ידוע לי על מרכות בפקיעין.

משה עמאר (המערך) :

המרכות נמצאות במעלות. היא נמצאת במקום פרוץ. הואל נא לרשום לפניך לבדוק מה ניתן לעשות כדי להחזיק אותה בדרך תקינה.

שר-התקשורת י. ארידור :

אני מוכן לבדוק את הנושא לגבי מרכות מעלות, ברצון.

7479. אי-חיבור בית-הדין המחוזי לעבודה בירושלים

לרשת הטלפונים

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את שר התקשורת ביום ז' בשבט התשמ"א (12 בינואר 1981) :

בית-הדין המחוזי לעבודה בירושלים הועבר למשר-דים חדשים, ומאז 15 באוקטובר 1980 הוא מנותק מה-עולם כולו, משום שלא התקינו בו טלפונים.

שאלתי היא :

על שום מה אין מותקנים באופן דחוף במקום מושבו של בית-הדין לעבודה טלפונים, שיקלו את עבודת הפרק-ליטים ובית-הדין עצמו ?

אקטיבית ובאיזה שיטה מסולקת הפסולת מהכורים הגר-עניים למחקר הפועלים בארץ ?

שר-הבריאות א. שופטק :

כרגע אין בארץ סיכון כתוצאה מפסולת ראדיואקטי-בית.

צרכני הראדיואקטופים בישראל נמצאים תחת פיקוח משולב של משרד הבריאות ומחלקת בטיחות קרינה של המרכז למחקר גרעיני כגחל שורק. במסגרת פיקוח זה מטופלת כיאות גם שאלת הסילוק של הפסולת הראדיו-אקטיבית הנוצרת אצל הצרכנים ובכורים. הפיקוח נעשה בצורה מרוכזת ונאותה באמצעות המחלקה לבטיחות קרינה של הקריה למחקר גרעיני כגב.

7364. התקנת טלפונים באזור חדש בשכונת גילה

חברת-הכנסת פ. גרופר שאל את שר התקשורת ביום כ"ב בטבת התשמ"א (29 בדצמבר 1980) :

לאחרונה פנו אלי נציגים של כמה בתים בשכונת גילה בבקשת עזרה להתקנת טלפונים באזור החדש של השכר-נה. מתברר כי יותר מ-300 משפחות מנותקות לחלוטין מטלפון פרטי, וגם טלפון ציבורי, למקרה חירום, אינו מותקן באזור. כדי להגיע לטלפון הקרוב, על התושבים לנסוע כ-4 תחנות אוטובוס — כ-3 ק"מ.

אי לכך אבקש מכבוד השר להשיב לי :

מה עושה משרדך כדי לפתור את בעיית הטלפונים של תושבי האזור ?

תשובת שר-התקשורת י. ארידור :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשכונת גילה פועלים כיום יותר מ-1,800 טלפונים, ובמשך החודש האחרון אושרו התקנות טלפונים ל-62 מנויים חדשים ו-82 העתקות של טלפונים קיימים. כל אלה יופעלו תוך שלושת החודשים הבאים. כדי להגביר את קצב ההתקנות באזור הופעלה מרכות ניידת בקיבול של 2,500 מספרים. לעומת זאת, קיימות רק 380 בקשות שלא ניתן עדיין לאשרן, מכיוון שהבניינים טרם חוברו לרשת בגלל אי-סיום בנייתה של הצנרת הטלפונית הראשית, הקשורה בקצב הסלילה של הכבישים והמדרכות. אשר לטלפונים ציבוריים, רצוני להדגיש כי בגילה פועלים 6 טלפונים ציבוריים גובים, אשר אחד מהם הותקן באזור החדש.

7394. מצב הטלפונים בפקיעין

חברת-הכנסת מ. עמאר שאל את שר התקשורת ביום ג' בשבט התשמ"א (8 בינואר 1981) :

א. בקשת ראש המועצה המקומית פקיעין, מתאריך 7 ביולי 1980, להעקת הטלפון של המועצה המקומית למשרדה החדש לא נענתה עד היום.

ב. בקשת ראש המועצה פקיעין, משנת 1972, להת-קנת טלפון בביתו עדיין לא נענתה, אף ששילם דמי התקנה.

ג. פניית המועצה המקומית פקיעין בקובלנה לגבי מצבה הלקוי של המרכות הנמצאות במקום פרוץ, שהגישא אליה פתוחה לכל מאן-די-פרץ, גם היא לא נענתה. שיחות

תשובת שר-התקשורת י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא נכון. בבולי נוף ואתרים מופיעים בולים של בריכת רם והחרמון.
2. לא.
3. יש ביטוי לנופי הגולן בבולים.

7611. מצבה של תשתית רשת הטלפונים בגוש דן

חברי-הכנסת ח. קופמן שאל את שר התקשורת ביום י"ג בשבט התשמ"א (18 בינואר 1981) :

בשבועון של תל-אביב וגוש דן, "העיר", התפרסמה כתבה מקפת על כך שהרוב הגדול של כבלי הטלפון בגוש דן הוקמו בתקופת המאנדאט הבריטי, והם סובלים מבלאי ומפגיעות חוזרות ונשנות של הגשמים הרבים בעונת החורף. השבוע הגיעו הדברים לידי כך שאזרחים נפגעים פירסמו בעתונות עצומה נגד משרד התקשורת.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. האם קיימות תכניות לטיפול יסודי בתשתית הטלפונים של גוש דן ?
2. מה יש בדעת כבוד השר לעשות למען שיפור מהיר, ולוא גם חלקי, של מערכת הטלפונים בגוש דן ?

תשובת שר-התקשורת י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חיובי. יש להדגיש שרשת הטלפונים בגוש דן היא ברובה חדשה.
 2. בשנת 1979/80 הוחלפו 30 ארונות חיבורים ישנים והומרו 30 מאגדים בארונות חלוקה. השנה המרנו כ-15 מאגדים בארונות חלוקה והשקענו עשרות ימי עבודה בבדק רשת.
- תחל משנת 1973 אנו מכניסים לחץ אוויר לכבלים גדולים, כדי למנוע חדירות מים.

ג. הצעות חוק של חברי הכנסת

1. חוק רשות ממלכתית להתיישבות ולהתנחלות, התשל"ט—1979 *

לפיכך פעולות כאלו אינן מסייעות לתהליך השלום ואין הן במקומן. הדובר הזכיר בתשובתו כי גם הנשיא רייגן וגם שר-החוץ הייג כבר הצביעו על כך שהמשך ההתנחלות לווית עלול רק לפגוע בסיכויים למשא-ומתן.

רצוני לקבוע כי טעות היא לראות בהתנחלויות פגיעה בתהליכי השלום או הפרעה להם. ההתנחלויות של יהודים בארצם, בארץ-ישראל, שנתחדשו עם התחלת התהליך המודרני של שיבת ציון, היינו לפני כ-100 שנה, לא הפריעו לשלום. כך גם ההתנחלויות המתגשמות בימינו וכך גם ההתנחלויות שתתגשמה בעתיד. ההתנחלות-ההתיישבות היא נשמתה של הציונות, והמדינה היהודית לא תוותר לעולם על זכותם של היהודים להתנחל בארץ אבותם. ההתיישבות וההתנחלות, שהן זהות לפי דעתי, אינן עומדות בסתירה לשלום. אדרבה ואדרבה, הן מעניקות משמעות למלה שלום, מפני שהמציאות

שר-התקשורת י. ארידור :
לבית-הדין לעבודה יש 4 מכשירי טלפון.

היו"ר פ. שינמן :
רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אלוני.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
ממתי ? הודיעו לי שאי-אפשר להתקשר אתם למקום הדיור החדש.

שר-התקשורת י. ארידור :
איני יכול לענות בדיוק ממת. אני מניח שזה בין ההודעה שלהם אליך לבין התשובה שלי.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
אבל זה ישנו ?

שר-התקשורת י. ארידור :
כן.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
תודה רבה.

7480. חסרוננו של הגולן על בולי ישראל

חברי-הכנסת א. כיינעו שאל את שר התקשורת ביום ז' בשבט התשמ"א (12 בינואר 1981) :

שמתי לב לעובדה, שבולי ישראל מייצגים בנופים שעליהם את כל מרחבי הארץ פרט לאזור רמת-הגולן.

אודה לכבוד השר אם ישיב על שאלותי :

1. האם נכון שאין הגולן מופיע בצירי הנוף וה-אתרים שעל בולי ישראל ?
2. האם זאת מדיניות מכל סוג שהוא ?
3. האם מתכוון השר להנחות את השירות הבולאי, או את האגף העוסק בכך, לתת ביטוי גם בבולי ישראל לרמת-הגולן ?

היו"ר פ. שינמן :

אנחנו עוברים לסעיף הבא : חוק רשות ממלכתית להתיישבות ולהתנחלות, התשל"ט—1979. רשות הדיבור לחברי-הכנסת גרופר.

פסח גרופר (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זו הפעם השנייה שאני מתכבד להניח על שולחן הכנסת ולהציע לכנסת את חוק רשות ממלכתית להתיישבות ולהתנחלות, והנני חש צורך לומר כמה מלים בקשר למה שאנו שומעים ממש בימים האחרונים, בכלי-התקשורת, בדבר עמדתו של משרד החוץ האמריקני על ההתנחלויות. הממשל החדש הולך למעשה בעקבותיו של ממשל קארטר, וגמסר שאתה הדוברים אמר כי "פעולות חד-צדדיות כאלה — היינו התנחלויות — כאילו נוטות לקבוע עובדות מוקד-מות בשטח בנושא שיש לטפל בו באמצעות משא-ומתן.

מועצה שתמונה על-ידי הממשלה בתיאום עם ההסתדרות הציונית העולמית, אך האחראי לרשות הזאת יהיה יושב-ראש ועדת השרים להתיישבות.

חברי הכנסת, הנני מקווה כי חשיבות הנושא מבחינה ממלכתית, וכמובן ציונית, תגרום לכך שכולנו נתלכד ונתגבר על חילוקי הדעות הקטנים היומיומיים, ועל-ידי חקיקת החוק שאני מציע נעשיר את ספר החוקים שלנו ונוסיף לו חוק אשר יעניק לנושא ההתנחלות את החשיבות והמשמעות הראויות לו. יום אישורו הסופי של החוק הזה בכנסת יהיה יום גדול וחשוב לציונות ולממלכתיות הישראלית.

אדוני היושב-ראש, שר החקלאות הסמיך אותי לבקש בשמו ולהציע לאשר את הצעת החוק.

היו"ר פ. שינמן :

לאיזו ועדה אתה מציע להעביר את הצעת החוק ?

פסח גרופר (הליכוד) :
אני מציע שוועדת הכנסת תקבע את הוועדה.

היו"ר פ. שינמן :
רשות הדיבור לחברי הכנסת הדר.

עמוס הדר-הורביץ (המערך) :
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמענו כאן הודעה חשובה של חברי הכנסת גרופר, ששר החקלאות הסמיך אותו להציע להעביר את הצעת החוק לוועדה. אינני מכיר מערכת יחסים כזאת בין השר שרון ובין חברי הכנסת גרופר, שהאחד מסמיך את השני — — —

פסח גרופר (הליכוד) :
זה נעשה לפי תקנון הכנסת.

עמוס הדר-הורביץ (המערך) :
אינני מתייחס לתקנון הכנסת. אני מתייחס ליחסי אנוש. ונח לי להניח, שאם השר שרון נעדר מכאן, אין הוא תומך בשתי ידיו בחוק זה.

רבנות, חברי הכנסת, מאז מלחמת ששת-הימים, מאז 1967, יש ועדת שרים לענייני התיישבות הקובעת את היעדים להתיישבות. ובדרך-כלל, חברי הכנסת שמיר, הסוכנות היא המבצעת את ההתיישבות, ואין זה מקרה.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :
אתה מתכוון להסתדרות הציונית.

עמוס הדר-הורביץ (המערך) :
ההסתדרות הציונית היא המבצעת את ההתיישבות, ואין זה מקרה.

הצעתו של חברי הכנסת גרופר, להקים רשות ממלכתית, שתהיה נתונה לפיקוח מבקר המדינה — —

פסח גרופר (הליכוד) :
והכנסת.

עמוס הדר-הורביץ (המערך) :
— — — והכנסת, עלולה לפגוע בהתיישבות. אינני בטוח שזאת היתה כוונתך, חברי הכנסת גרופר. בשנאתך לתנועות ההתיישבותיות ולמפלגות הפוליטיות אתה מגיע להצעת חוק שאין כוונתך להציעה. הצעה זו אומרת,

היהודית ביישובים שהוקמו וביישובים המוקמים מבטיחה את השלום יותר מכל אמצעי אחר.

חברי הכנסת הנכבדים, היתר מרשה לעצמי לכנות את הממשלה הזאת, ממשלת הליכוד, בשם ממשלת ההתנחלות, כי בתקופת כהונתה, על אף הקשיים העצומים מבית ועל אף הלחצים הפוליטיים מחוץ, לצערי גם מצד מדינות ידידותיות, הוקם מפעל התיישבותי כביר שאיננו מבייש, בשום פנים ואופן ומשום בחינה, און המפעל ההתיישבותי שהוקם מייד עם קום המדינה. ראוי להזכיר כאן כי מאז 1977 הוקמו בארץ-ישראל קרוב ל-160 ישובים חדשים, רובם ביהודה, בשומרון, בגולן, בבקעה ובגליל, שעד לפני כמה שנים היתה בו אוכלוסיה יהודית דלילה ביותר. כולנו, חברי הכנסת הציוניים, יכולים להתפאר במעשה הגדול הזה, אשר נותן טעם מיוחד לחיינו ולפעולתנו בארץ הזאת. כולנו יכולים להתגאות בבנים שלנו, בצעירי ישראל, שהקימו את המפעל הגדול והמפואר הזה. המפעל ההתיישבותי — ההתנחלויות הללו, אלה שקדמו להן ואלה שעוד יוקמו — יקבע את גורל המדינה ואת גורל עמנו יותר מאשר הצהרות אלה או אלה של מדינאים. וכבר אמר אחד מגדולי העם בעבר, כי החשוב ביותר הוא מה שעושים היהודים בארץ הזאת שלנו.

(קריאה : מי אמר זאת ?)

חברי הכנסת הנכבדים, מהצעת החוק שאני מגיש משתמע כי ההתנחלות המתבצעת ושתתקום בעתיד מיוזמת וסומכת על חוק מדינת ישראל. גם בכך חשיבות רבה ואקטואלית ביותר, אבל לא רק בזה. הצעת חוק רשות ממלכתית להתיישבות ולהתנחלות נועדה בעיקר להשלים את חוק השבות וכן את שורת החוקים שהתקבלו ושגדו נים בכנסת, בנושאים הממלכתיים — והדוגמה האחרונה לכך הוא חוק ביטוח בריאות ממלכתית. הצעה זו נועדה להבטיח לכל יהודי את הזכות להתנחל בארצו, במדינת היהודים, וכך נאמר באופן מפורש בסעיף 8 בהצעת החוק הראשונה בעניין זה שהגשתי בשנת 1974 : "הזכאים לפי חוק השבות יהיו הזכאים לפי חוק זה".

ועוד מטרה הראויה להדגשה לחוק זה. החוק נועד לבטל את מה שקרוי : "המפתח המפלגתי" בחלוקת המש"בצות להתיישבות, ונועדה לאפשר לכל יהודי מתאים להתנחל. לא ייתכן שאדם הרוצה להתנחל במקום פלוני והוא מתאים לכך, לא יוכל לעשות כן מפני שאינו מופנה לשם על-ידי הזרם התנועתי, דהיינו המפלגתי. עלינו לזכור כי הצעירים של היום, הנוהרים להתיישבות, אינם אנשי מפלגות מובהקים, ולא השקפות פוליטיות מבדילות בניניהם. ההולכים היום ליישב את חלקי הארץ המשוחררים מאוחדים בשתי מסורות : להקים יישובים שתהיה בהם איכות חיים טובה, ולהכות שרשים בארץ-ישראל. אלו הן שתי המסורות של ההתנחלים של זמננו, ולא השקפות פוליטיות אלה או אלה.

ועוד דבר עלינו להביא בחשבון : המפעל הזה ממומן ברובו על-ידי קופת המדינה. כמעט כל משרדי הממשלה מעורבים במפעל ההתנחלות, ומשום כך חוק המדינה חייב להסדיר את הפעולות הללו ומבקר המדינה חייב לפקח עליהן.

אין ספק כי השותף הראשי של ההתנחלויות הוא העם היהודי, על-ידי נציגו — ההסתדרות הציונית. הצעה זו באה לחוק באופן עקיף את מעמדה של ההסתדרות הציונית במדינה. הרשות הממשלתית המוצעת תנוהל על-ידי

היור"ר פ. שינמן :

לפנינו שתי הצעות : האחת — להעביר את הצעת החוק של חברי הכנסת גרופר לוועדה שתקבע ועדת הכנסת ; והשנייה — שלא להעביר את ההצעה לוועדה. אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות זו מול זו.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק של חברי הכנסת פ. גרופר לוועדה שתקבע ועדת הכנסת — 23

נגד — 19

נמנעים — 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות ממלכתית להתיישבות ולהתנחלות, התשל"ט—1979, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

שתהיה רשות הנתונה לפיקוח הבית הזה, והכול יהיו זכאים במידה שווה להתיישבות. לא במקרה הוטל תפקיד זה על ההסתדרות הציונית. הטענה שיש אפליה בגין השקפות פוליטיות של המועמדים להתיישבות היא טענת סרק, ואתה יודע שאין בה אמת. אלא שנאתך לתנועות ההתיישבותיות האמיתיות היא שהביאה אותך להצעת חוק זאת.

אני מציע שלא להעביר הצעת חוק זו לוועדה לדיון מוקדם.

יוסף תמיר (שינוי — מפלגת המרכז) :

מדוע שלא תסכים להעביר את הצעת החוק לוועדה להכנתה לקריאה ראשונה ואתם תידברו ביניכם על תכנון של החוק מנקודת-הראות שלך ? מדוע אתה שולל זאת ?

עמוס הדרי-הורביץ (המערך) :

אני מציע חד-משמעית, שפעולות ההתיישבות ייעשו על-ידי ההסתדרות הציונית, והמבין יבין.

2. חוק לתיקון פקודת העיריות (ועדה לקליטת עולים), התש"ם—1980 *

הגיעו מבחינה זו משרד הקליטה החל כבר לפני כשנה לשלב יותר התאחדויות עולים בהליכי הקליטה. אולם כל זה נעשה עד כה במסגרת וולונטאריה, במסגרת של רצון טוב. למעשה החוק הזה מעגן במסגרת חוקית את מעמדן של התאחדויות העולים בתהליכי הקליטה. בסעיף 164(ב), המוצע בהצעת החוק, נקבע במפורש ההרכב של כל ועדת קליטה עירונית : שני שלישים מחבריה יהיו נציגים של התאחדויות עולים גדולות באותה רשות מקומית, ושליש ייבחר על-ידי המועצה.

אני רוצה לומר שמהצעת החוק כפי שהוגשה נשמט בטעות הצורך בנציגות של ההסתדרות הכללית, המחלקה לקליטה של ההסתדרות הכללית. לאחר שקיבלתי פנייה מההסתדרות הכללית, אישרתי בפניה שבדיון על הצעת החוק בוועדה אתמול הוספנו למסגרת החוק את הצורך בנציגים של מחלקת הקליטה של ההסתדרות הכללית, מאחר שמסגרת זו בהסתדרות פועלת לקליטת עולים.

במהלך שיחות עם חברי הוועדה הועלתה האפשרות לצרף גם נציגות של גופים אחרים, כמו למשל מועצות דתיות, אשר ירצו לקחת חלק בתהליכי הקליטה. מאחר שמדובר, בסופו של דבר, במסגרת שאמנם תיקבע בחוק אבל הפעילות בה תהיה ביסודה וולונטאריה, פעילות של רצון טוב לקליטת עולים, אין שום ספק שבדיון בוועדה נוכל לשקול את שילובם של כל הגורמים, שיש להם עניין ורצון לקחת חלק בתהליך החשוב של קליטת עולים, בוועדת הקליטה העירונית.

למעשה מטרת החוק היא לחייב את הרשות המקומית להקים ועדה לקליטת עולים אשר תטפל בצורה שוטפת ואחראית בקליטת העולים.

החוק מקנה לוועדה גם "שיניים". זו נקודה חשובה ביותר בהצעת החוק. שכן ועדה שלא תהיה לה אפשרות להשפיע באופן מעשי על הנושא של קליטת העולים בתחום הרשות המקומית, לא יהיה לה ערך, וממילא אחרי זמן לא רב היא תצטרך להתפרק. בסעיף 170 המוצע

היור"ר פ. שינמן :

אנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (ועדה לקליטת עולים), התש"ם—1980 — של חברי הכנסת רוני מילוא. רשות הדיבור לחברי הכנסת מילוא.

רוני מילוא (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, להפתעתי, עד היום הזה אינה קיימת שום חובה במסגרת החוק להקים ברשויות המקומיות ועדות לקליטת עולים. החוק מטיל על מועצות מקומיות ועיריות חובה להקים כמה ועדות, הנקראות ועדות חובה. אבל לא נקבע בשום מקום, שלצורך קליטת עולים — שהיא ללא ספק אחד התפקידים המרכזיים והחשובים בחיינו במדינת ישראל — יש צורך בוועדות חובה לקליטת עולים ברשויות המקומיות.

הצעת החוק שהנחתי על שולחן הכנסת נועדה לעגן במסגרת החוק את החובה להקים ועדה לקליטת עולים בכל עיריה הקולטת מדי שנה בשנה לפחות 100 משפחות עולים, או שיש בתחומיה מרכז לקליטת עולים או מסגרת מעבר לעולים, כמו מעון לקשישים או אולפן.

הרכב הוועדה המוצעת על-פי הצעת החוק יהיה : שני שלישים מחברי הוועדה — ראשי התאחדויות עולים גדולות הנמצאות בתחום העיריה, כפי שייקבע על-ידי ראש העיריה ובהתייעות עם המשרד לקליטת העלייה, ושליש שייבחר על-ידי המועצה, ויכלול בו חבר מועצה אחד לפחות. ההרכב הזה לא נקבע במקרה. הגישה של ועדת העלייה והקליטה של הכנסת זה תקופה ארוכה היא, שהתאחדויות העולים צריכות לתפוס מקום מרכזי וחשוב בקליטת העולים. הפעולות שמסוגלות לעשות התאחדויות העולים, כדי לטפל בקליטת העולים, עולות בהרבה על אלו של כל גורם אחר שיכול לטפל בכך. עולים שהגיעו לישראל מארצות-הברית, מברית-המועצות או מארצות אחרות, עולים שהגיעו לפני שנים ומאוגדים כיום בהתאחדויות העולים, יודעים אולי יותר מכל אחד אחר כיצד ניתן לקלוט ולשלב בחברה עולים חדשים שזה מכבר

לפי המצב הקיים רשאית כל מועצה מקומית להקים ועדה לענייני קליטה, אלא שלא תמיד היא עשתה זאת ולא תמיד היא עושה זאת. חברי הכנסת מילוא מציע שתהיה חובה על כל עיריה, הקולטת מדי שנה בשנה 100 משפחות או שיש בה מרכז קליטה, להקים ועדה לקליטת עולים. יכול להיות שזה הרבה. אבל כל אחד בפני זה מעט, יכול להיות שזה הרבה. אבל כל אחד בפני עצמו הוא מקרה שמן הראוי לעשות ולעמוד כדי לקלוט אותו. אנחנו יודעים מה היא סטאטיסטיקה. אם אומרים שאחד מתוך 10,000 חולה בשחפת, זה פחות מ-1%. אבל החולה האחד הוא 100% חולה. כך גם בענייני הקליטה. איננו יכולים לדבר על אחוזים סתם או על המספר 100. צריך למצוא נוסחה גמישה יותר. כלומר, אם יש מספר מסוים של עולים — חובתה של הרשות המקומית להקים ועדה.

מצד שני, אני מאוד מהסס להסכים לווטו מעכב, וזאת מכמה סיבות. הרשות המקומית נבחרת על-ידי כל העיר, אחר-כך תבוא הרשות שנבחרה והיא תבחר בוועד, ופתאום הוועדה שנבחרה על-ידי הראשות — ראשות עם האות 'א' — תהיה בעלת כוח של וטו, ואז רוצים עוד לדאוג לתעסוקה לשר הפנים, שתוך 14 יום — — —

מרכיב וירשופסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
המלה היא "רשות" ולא "ראשות".

שרי-הפנים י. בורג:

אני בכוונה הדגשתי גם את זה, כי המועצה היא גם ראשות, לא רק רשות, היא נבחרת על-ידי כל התושבים, ואם יקבעו ועדה של 3 או של 5 או של 9 — לפי הרכב המועצה, לפי העדות והסיעות — ואחר-כך עוד יכולים לעכב וכד', הרי שבעניין זה אני מהסס. די בכך שיש לנו בחוק עניין של ועדה חקלאית.

היות שהנושא הוא חשוב, אני מציע — למרות הסתייגותי מהווטו המעכב — להעביר את הצעת החוק לוועדה, ונדמה לי שיש ועדה ספציפית לנושא זה.

רוני מילוא (הליכוד):
ועדת העלייה והקליטה.

שרי-הפנים י. בורג:
לוועדת העלייה והקליטה.

הי"ר פ. שינמן:
אני מעמיד להצבעה את הצעת שר הפנים להעביר את הצעת החוק של חברי הכנסת רוני מילוא לוועדת העלייה והקליטה.

ה הצ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (ועדה לקליטת עולים), התש"ס—1980, לדיון מוקדם בוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

נאמר: "הציעה הוועדה למועצה הצעת החלטה בעניין של קליטת עולים, חייבת המועצה להעמיד את ההצעה על סדר-יומה ולדון בה בהקדם האפשרי, ואם לא נדחתה על-ידי המועצה בתום שלושים יום מיום שהוגשה בכתב, יראו את הצעת ההחלטה כהחלטת המועצה". כלומר הוועדה לקליטת עולים שתהיה ברשות המקומית תוכל למעשה לקבל החלטות. מועצת העיריה תהיה חייבת להתייחס להחלטות אלה תוך 14 יום, לקבל אותן או לדחות אותן, אבל לקיים דיון בהן. אם לא התקיים דיון על-ידי המועצה תוך 30 יום, וההצעה לא נדחתה, כדי למנוע סחבת — יראו את הצעת ההחלטה של הוועדה כהחלטת המועצה לכל דבר, והיא תחייב את הרשות המקומית.

כאשר מדובר בוועדת קליטה מקומית המסונפת לרשות המוניציפאלית, ההתייחסות נוגעת כמובן בעיקר לקליטה חברתית של העולים, והדבר נאמר בדברי ההסבר. לוועדה זו יהיה קשה מאוד לפתור בעיות של דיור או של תעסוקה, אבל היא תוכל לסייע מאוד בפתרון בעיות חברתיות, היא תוכל לטפל באופן יומיומי בכל מה שקשור לקליטה החברתית ולהשתלבות של העולים החדשים בחברה במקום ובחברה בישראל בכלל.

עד היום, כל עוד לא היתה חובה חוקית להקים ועדות לקליטת עולים, ניצלו רק עיריות מעטות את זכותן להקים ועדות כאלה. ניתן לומר, שנושא קליטת העולים במישור המקומי הוא למעשה מוזנח, ובמשך שנים רבות לא ניתנה לו חשיבות-לב מספקת, כפי שהוא מחייב, לאור חשיבותו הלאומית. אין לי ספק שקבלת החוק והקמת ועדות מיוחדות לקליטת עולים, שיהיו להן גם סמכויות "שיניים", שיהיו מורכבות מנציגים של התאחדויות עולים אשר יקחו חלק פעיל בקליטה, ישנו את המצב לטובה ויתנו לעולים את התחושה שיש במקום מגוריהם גורם הדואג לרווחתם, לקליטתם החברתית ולכל הנושאים האחרים המטרידים עולה חדש אשר מגיע למדינה חדשה, לארץ-ישראל, ורוצה להיקלט בה לא רק מן הבחינות של עבודה ודיור אלא גם מבחינה חברתית, רוצה להשתלב בחברה בישראל.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית ולהעבירה לדיון בוועדת העלייה והקליטה.

הי"ר פ. שינמן:
רשות הדיבור לשר הפנים, לתשובה.

שרי-הפנים י. בורג:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אציע לבית להעביר את הצעת החוק הזאת לוועדה. אינני יכול להמיר ליץ על כל הסעיפים השונים, אבל כל אחד מאחזני בהחלט צריך להיות ער ומודע לבעיה כפי שהיא קיימת ומודאג ממנה. הכנסת עסקה בשאלת הירידה, והרי למעשה אלה הם צדדים של אותה מטבע. בעלייה — אם בא מתוך רגש, מתוך רצון לעלות, מטיבאציה כזאת או כזאת. היום יש פחות מטיבאציה של מצוקה, אלא אנשים רוצים להיות כאן חיים יהודיים מלאים. אחר-כך יכול להיות תהליך של אכזבה גוברת והולכת, שכתוצאה ממנה בא ההיפך מעלייה, קרי ירידה.

ד. הצעה לסדר-היום

תיעוש מואץ כמפתח לקיומנו הציוני

ליח עוד יותר כדי שתהיה להם השפעה חיובית על הסביבה שלהם ולא יהיו מסכנים בסופו של דבר, חיים פה במדינה יותר מדי אנשים שמטפלים במסכנים, ולכן המסכנים אינם נכנסים למעגל היצרני, אינם מקבלים בחזרה את הכבוד שלהם והופכים לנטל. זו המערכת שמצאתי פה בכנסת. מצאתי כאן את הדאגה העיקרית לעניין הזה.

אני חושב שהכנסת ניסתה כמה פעמים להעלות את הגושא של מקום העבודה ככלי עיקרי לשינוי פני החברה. בואו נבדוק מה זה מקום עבודה: במקום עבודה אפשר לעזור לעולים, כי יש להם מה לעשות; במקום עבודה אפשר להפגיש יהודים וערבים, ואז אולי תיווצר הבנה טובה יותר; במקום עבודה חיובי אפשר לגשר בין העדות שצריכות לעבור את האינטגרציה — תהליך שבאווירה חיובית, עם מבט קדימה, יכול להתבצע במקום העבודה שבו מבלה האדם את רוב יומו. לדאבוני, רוב מקומות העבודה בארץ לא הפכו למקומות שחשובים בכיוון הזה.

כדי לשנות זאת הצעתי, במסגרת ועדה שהוקמה בכנסת, את הרעיון של גני התעשייה. חשבתי שאם יהיו יותר מים, אם יהיו יותר יומים, אם יהיו יותר מקומות עבודה, אם יהיה יותר ייצור — יותר גוער ילך לאחר השירות בצבא ויתמודד עם הבעיות של הפיכת ישראל למדינה גאה ועצמאית. חשבתי שאם כך יהיה, נוכל לקדם זאת. אני מודה לשרים שמינו אותי כיושב-ראש של הוועדה הזאת, ואני חושב שהצלחתי להניח עוד אבן-פינה לתיעוש המדינה.

במסגרת הכנסת נלחמתי על הקמתה של עיר הוורדים, והצלחתי ליצור מודעות לכך שרצוי כי גם לתעשייה יהיה בית. ואם יוסיפו לבית הזה פרחים וגוף יפה, זה יכול להיות רק לתועלת. אני רוצה להודות לאלה שעזרו לי להעביר את הרעיון של עיר הוורדים, שאת אבן-הפינה שלה ניחנו בחודש אפריל.

ניסיתי לשנות את החוק לעידוד השקעות, שלדעתי הוא מוטעה. החוק מדבר על מתן עדיפות לאזורי פיתוח, לעיירות פיתוח, ואיננו עוזר ליצור מקומות עבודה בערים ובשפלה. עליידי כך נגרמת אבטלה סמויה בשפלה. רוב האנשים שם הולכים לעבוד בשירותים או במסחר, וזה אומר שלמעלה מ-150,000 איש בעיירות פיתוח הונינו 3.5 מיליוני תושבים. גם הכנסת לא השכיחה להיכנס לדיון רציני בשטח זה, ואני רואה כשלון בכך שלא בדקו פעם נוספת אם המושג של עיירות פיתוח, כפי שהוא היום, אמנם מצדיק את האפליה של כל יתר הסקטורים היצרניים במדינה הזאת. אני בהחלט בעד עיירות פיתוח, אני חי שם, אני מקיים שם מפעלים ועושה הכול כדי לחמוך בהן. אולם אין זו פרה קדושה. צריכים לדון שוב בתוצאות הלוואי של החוק הזה, שאני מצטער על כי 3 שרי אוצר פחדו עד עכשיו לגעת בו.

אני ניסיתי לשנות דברים מעשיים, כמו למשל קדימויות טלפון. יש במדינה 100 איש שמוותר לתת להם מכשירי טלפון, זה מתחיל בראש הממשלה וגומר בפקי-דו-דו-טוכנות היוזרות. אולם לא תמצאו ביניהם את המושג של עובד ייצור, תעשיין יצוא או מנהל ייצור.

היו"ר פ. שינמן:

אנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, של חבר הכנסת זאב ורטהיימר, בנושא: תיעוש מואץ כמפתח לקיומנו הציוני.

זאב ורטהיימר (שינוי — מפלגת המרכז):

תיעוש מואץ כמפתח לקיומנו הציוני — זו הצוואה שלי לכנסת הזאת, שיש בה אינפלוציה של מלים ולכן רובן הולכות לאיבוד.

אני מנסה לסכם היום, פחות או יותר, את מה שאמרתי כל השנים. אם ישראל, כמדינה, רוצה להתקיים ב-1990, צריכה האוכלוסיה שבה להגיע ל-4 מיליוני נפש, ועל המדינה להשיג את היעדים האלה: להכפיל לפחות את התוצר לנפש; להשליש את היצוא; להוריד, כתוצאה מהעוגה הגדולה, את תקציב הבטחון עד כדי 15% מהתקציב הכולל. הרעיון של היצוא והתעשייה צריך להיות נחלתו של כל המפלגות ונחלתו של כל העם הזה, בדיוק כמו שהבטחון והחקלאות, בזמן ההתיישבות, היו נחלת כל העם הזה. מעבר למפלגות, מעבר לתחומים, צריך כל הבית להתלכד סביב הרעיון הזה, כי אין שום כלי אחר שיכול ליצור את הכלים לתוספת אוכלוסיה, לתוספת בטחון, לקשרים עם השכנים, לקיום עצמאי כעם עצמאי היכול לבנות בעצמו ולקנות את הנשק שלו ואת הלחם שלו בעצמו.

מערכת הבטחון, שהיא המערכת הגדולה ביותר עם התקציב הגדול ביותר במדינה, צריכה לקבל עליה את קידום המערכת התעשייתית — בעיקר התעשייה הפרטית, לא הלאומית — כמטרה לעצמה, כי רוב הנוער עובר דרך המערכת הזאת. ואם הנוער הזה לא יושפע בשנים אלה — וזאת מטרה לאומית — כפי שהיה מושפע בזמנו ב"מקווה ישראל" או בבית-ספר חקלאי אחר, שהמטרה הצבאית היא המטרה הבאה, הרי יהיו לנו הלאה אותן התופעות של הירידה, אותן התופעות של אי-שביעות רצון, של אי-ידיעה מה היא מטרת המדינה, ותופעות אלה תימשכנה.

בכנסת הזאת רגילים לשאול: אז מה צריכים לעשות? כולם אומרים: אז מה צריך לעשות? עשיתי רשימה של הדברים שהצעתי פה ושנכשלתי בנסיוני להעביר אותם או להסביר אותם. אמרתי שהאינפלוציה — שהיא באינטרס הציבור — לא תוכל להיפסק לעולם עליידי איגרות-החוב. כל זמן שהאינפלוציה מוצמדת לא יוכלו להפסיק אותה והיא תהרוס את החברה הישראלית. אני ער לכך שאי-אפשר לשנות את הדבר תוך יום, אבל היינו צריכים לעשות צעדים אמיצים כדי לגעת בנושא. לדאבוני לא טיפלו באיגרות-החוב. בנק ישראל, שהיה צריך להיות הבנק של מדינת ישראל, הפך לגוף עוין לחלק היצרני של המדינה, ובעיני — בעיקר לגוף שעוסק במכירת איגרות-החוב למימון שירותים נוספים שהממשלה אינה יודעת איך להפסיק אותם.

ב-4 השנים שאני פה למדתי שהמערכת הזאת עובדת לפי רובין הוד: היא אוהבת לעזור למסכנים ולהשניא לאט לאט את המצליחים. היא מצליחה להוריד את רוב המצליחים למצב של מסכנות, ואינה פועלת כמו ביאפאן, שם לוקחים מפעלים מצליחים ומנסים לעודד אותם להצ-

אני הזהרתי בוועדת הכלכלה מפני עיוותים. לדוגמה, חשמל לתעשייה עולה בישראל ב־30% יותר מאשר בכל העולם. חשמל לציבור עולה בישראל ב־30% פחות מאשר בכל העולם. האם בצורה זו רוצים לעודד את התעשייה? זה רק סימפטום. אינני אומר שעניין החשמל עצמו הוא החשוב ביותר, אבל כל הסימפטומים יחד מראים שזוהי ממשלת חלוקה בדיוק כמו הממשלה הקודמת, ללא שום הבדל, שזוהי ממשלה הרוצה להיטיב עם העם אבל לא לבנות מדינה עצמאית וחזקה.

ציגונת בעיני זאת עצמאות של יהודים בישראל; ועצמאות היא בטחון ויצוא. זה מתחבר ביחד.

אני באתי לכנסת במסגרת ד"ש. לדאבוני הייתי בין הראשונים שראו את הקושי של המערכת הזאת, עם כל הרצון הטוב של כל האנשים. אני שמח שהייתי בקרב אלה שרצו הלאה עם הלפיד ששם על דגלו את השינוי של פני החברה.

אני רוצה להודיע לכנסת שלפני חצי שעה סירבתי להתראיין בטלוויזיה. אני חושב שלא יהיו הרבה מקרים כאלה. אמרתי להם: באתי לכנסת עם מסר. 4 שנים לא נתת לי הזדמנות להגיד מלה — ביום האחרון גם אני לא רוצה אתכם. תישארו אתם לבד.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
כל הכבוד.

זאב ורטהיימר (שינוי — מפלגת המרכז):
שמחתי לראות את השר ארידור מעמיד את הכתב שפיגלמן במקום. הוא צדק ב־100%. אני מאחל לכם להפסיק עם הטרור על הכנסת. תוציאו אותם מפה, תהיה לכם כנסת טובה יותר.

אני, אישית, אמשיך לבנות בגליל. אני מאמין שאפ"ר שר לבנות, שנוכל לקדם את הדברים. אני אופטימי. באתי לכנסת "למכור" רעיון. אני חושב שחלקית אולי הוא נקלט, למרות כל הקשיים, שהם כמו שאמרתי: טלוויזיה עיונית ועתונות המתעניינת רק בענייני חוץ ובטחון. היום בבוקר פתחתי את הראדיו ושמחתי לשמוע הודעה שבעצם שיכנעה אותי: הנשיא רייגן עסוק בענייני כלכלה, ולכן לא ברור אם יהיה לו זמן לקבל את שר החוץ של ישראל, יצחק שמיר.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
זה יהיה לטובת ישראל.

זאב ורטהיימר (שינוי — מפלגת המרכז):
חשבתי, איוז מדינה זו, שראש ממשלתה עסוק בכלכלה, מתעניין במה שנעשה בפנים הארץ. ודאי היה גם משונה לשר החוץ, שבזמן שהיה פה גם הוא לא נתן אפילו שתי דקות למה שקורה בפנים.

רבתי, אם נהיה חזקים בפנים — אני משוכנע שנהיה — אנחנו נקים מדינה, אנחנו בתהליך הקמתה. המדינה היא לא רק צבא, לא רק דיבורים — יש עכשיו לבצע את השלב הבא של הציגונת והוא התעשייה. אתם חיים בפיגור של 20 שנה במה שאתם בדרך-כלל מדברים פה. אתם מדברים על חקלאות ובטחון. אתם לא תפסותם שצריך קונסנסוס בשאלה כיצד לצאת מהבוץ הזה.

אני מאחל לכם הצלחה ומודה לכולם. אני רוצה לאחל הצלחה לסטלה לוי שתבוא במקומי, ולהתראות בצפון.

כלומר, כל המערכת הזאת על 90 סעיפיה היא מערכת חלוקתית ולא מערכת יצרנית. אני שמחתי שהשר מודעי הסכים לכלול שינוי צנוע, אבל דיון רציני בנושא זה לא התקיים.

אני הצעתי בכנסת לבדוק את הנושא של תערוכות בין-לאומיות, כדי שנוכל להציג את אשר אנו עושים. האם האורוות שעיריית תל-אביב הציגה יכולות באמת לכלול תצוגות יצוא של ארבעה ביליוני דולר, שהוא הלפיד שאנו צריכים לשאתו? למה צריך להיות היכל תרבות כליכך יפה? למה צריך להיות בנק ישראל כליכך מפואר? למה צריכה להיות כנסת כליכך יפה אבל אין שום מקום שייצג את התעשייה, את הייצור ואת היצוא שלנו? יש רק מקום אחד, בדגניה א', המוויאון של א. ד. גורדון, אבל בכל יתר המקומות אין מדברים על הייצור, על היצוא, אלא על השאלה איך לחלק או על ארכיטקטורה לגיטימית.

אני הייתי חבר בוועדה שדנה בנושא של תעלת הימים. מעל במת הכנסת אני רוצה להזהיר, כי לא כל דבר ענק הוא גם דבר טוב, ולפעמים אנשים בורחים לדברים גדולים כדי שלא לעסוק בענייני היום-יום. אני ביקשתי שנדון בשאלה, האם הכספים שהופנו ליצירת מקומות עבודה לא היו להם תוצאות חיוביות יותר מאשר לכספים שיושקעו בתעלה הזאת. יכול להיות שצ"ר תעלה, אבל הדיון עליה היה חד-צדדי, פוליטי, לא כלכלי, לא תעשייתי, והוא לא כלל מבט על ישראל אחת, ישראל תעשייתית. שוב, מדיניות של חלוקה חלקית צבאית ולא מדיניות תעשייתית.

אני פנית, במסגרת חברותי הקצרה בוועדת החוץ והבטחון, וניסיתי להשפיע — כבוד ראש הממשלה, פנית גם אליך בעניין זה — בעניין הצורך לבנות מטוס ומנוע, כדי לשנות את פני התעשייה הישראלית. פחות תעשייה בדי משדר הבטחון — יותר מפעלים קטנים מסביב שישרתו את התעשייה הזאת, פחות צנטראליזאציה, יותר שיתוף פעולה עם חברות בין-לאומיות — כי אנו מדינה קטנה — פחות מריבות פנימיות על חלוקת תקציב הבט"ח. אני מקווה שלא יבזבוז את המנופים האלה, כי כל מנהל כזה בתיעוש, הוא בשטח הבטחון, אם הוא במקביל לתעלת הימים או בכל שטח אחר, מהווה עוד שריר שאנו כה זקוקים לו.

אני ניסיתי להציע בנייה של מערכת מסים לפי הייצור. שמחתי על שכבוד השר תמך בי, אבל לדאבוני הדבר לא יצא לפועל לא התבצע רק חלקית. בלי הכלי של מיסוי לא נוכל ליצור עדיפות או לפחות השוואת תנאים של האנשים העובדים בייצור לשם יצוא עם המערכת הזאת. נלחמתי, במסגרת ועדת הכלכלה, בנושא השחיקה של מטבע-חוץ, בכך שנותנים ליצואנים באופן מתמיד פחות כסף ואומרים להם שיסתדרו עם זה. הממ"ר שלה רוצה לשמור על-ידי כך על אינפלציה נמוכה יותר או על פחות פדיון של אגרות-חוב, אבל לדעתי זו שגיאה. חייבים לקבוע זאת לפי המציאות הקיימת או לבטל בכלל, אבל לא משהו באמצע, לא משהו כאילו.

אני הזהרתי בנושא ההלאמה המוחלטת של הבורסה, שהפכה לכלי ממשלתי למכירת איגרות-חוב, והיא למעשה כבר איננה בורסה כפי שצריכה להיות. כתוצאה מזה חברות ישראליות מוכרות כבר יותר מניות בחוץ-לארץ מאשר בישראל, ולציבור אין חלק בתעשייה הישראלית. גם אותרתי זו לא נתקבלה.

הי"ר פ. שינמן :

שר התעשייה, המסחר והתיירות ישיב על ההצעה לסדר-היום של חברי הכנסת ורטהיימר.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, מן המוסכמות הוא שהיעד המרכזי בכל מדיניות כלכלית בשנים הקרובות הוא לאפשר את הצמיחה המרבית הניתנת במגבלות שיקומו של מאזן התשלום. במלים אחרות: ניצול יעיל ככל האפשר של המשאבים המצומצמים העומדים לרשות המשק הישראלי תוך הקטנת תלותו בגורמי חוץ ככל האפשר.

נראה כי עקרונות אלה ויישומם בפיתוח התעשייתי יתבטאו בראש ובראשונה בשני תחומים ראשיים שיקבעו מצדם את שינויי המבנה הדרושים בתעשייה ואת שיעורי הצמיחה הדיפרנציאליים בענפיה:

א. השתלבותה היתירה של התעשייה הישראלית בק" שרים הכלכליים הבינלאומיים, בקליטה, בהכשרה וב" ניצול כוח-האדם שהמשק יעמיד לרשות התעשייה. ב. הס" כומים המשלימים שהם, למשל, מחקר ופיתוח, הסכמים והתקשרויות בינלאומיות, הגברת הפריור, הגדלת ניצולת ההון, פיזור גיאוגרפי של התעשייה, ניצולם והעמקת ייצורם של אוצרות הטבע, הידע והתקלאות בארץ וחדירה לכל השווקים האפשריים בהיקף מרבי.

אדוני היושב-ראש, כותי-האדם הוא גורם הייצור הח" שוב ביותר והקובע את שיעור הפריור. אולם, כמובן, אין הוא אמצעי ייצור בלבד, שכן הוא מייצג את המטרה האמיתית של הפעילות הכלכלית שהיא הגדלת תצרוכתם ורווחתם של מירב האנשים המהווים צרכנים ועובדים כאחד. המטרה היא, איפוא, העלאת הכנסתם ורמת חייהם של עובדי התעשייה ובד בבד העלאת איכות חייהם והג" ברת רגשות הסיפוק של אותם אנשים מעבודתם ומ" עמלם.

הרחבת התעסוקה בייצור מותנית, כמובן, בביקוש הצפוי למוצרי התעשייה ובאפשרות הרחבתם של שווקיה הפנימיים ובעיקר החיצוניים. במציאות הקיימת והמחייבת את ריסון הצריכה לשם בלימת האינפלציה, ברור כי עיקר הברכה תבוא בהרחבת השווקים החיצוניים או מייצור שיוכל את היבוא.

אדוני היושב-ראש, בארבע השנים האחרונות כיוונה הממשלה את מדיניותה הכלכלית ליעדים האלה הקרובים מאוד ללבו של מגיש ההצעה והוא מפעיל אותם יום יום, שעה שעה במפעליו הברוכים.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, ברצוני לנקוב כמה מספרים אשר יוכיחו כיצד כיוונה הממשלה את מדיניותה בנושאים אלה בארבע השנים האחרונות. התפוקה תע- שייתית הכוללת גדלה בשנת 1977 ב" 5.6%; ב" 1978 — ב" 5.6%; ב" 1979 — ב" 4.6%; וב" 1980 היא ירדה ב" 3.5%.

מה שחשוב ביותר הוא מצב התעשייה. אנחנו חייבים לראות את המספרים כפי שהם ולהבין את הברכה שבהם. התפוקה התעשייתית בתעשייה, ללא תעשיית היהלומים, גדלה בשנת 1977 ב" 5.8%; ב" 1978 — ב" 7.7%; ב" 1979 — ב" 5.9%; וב" 1980 חלה, לצערנו, ירידה של 4%.

מאידך גיסא, ליצוא של מוצרי התעשייה, למעט תע- שיית היהלומים, היתה באמת עדנה. בשנת 1977 היה

הגידול הריאלי של היצוא התעשייתי מישראל — 18.1%; ב" 1978 — 9.2%; ב" 1979 — 7.1%; וב" 1980 — 14.5% גידול ריאלי של היצוא התעשייתי.

סך כל היצוא של ישראל בשנת 1980 הגיע ל" 5.528 מיליארדי דולאר בסחורות בלבד. אינני נוגע ברגע זה בנושא היצוא או ההכנסה בבעלות זרה הנובעת מהפעולות השירותיות שהמשק הישראלי נותן.

גם בהשקעות היו תופעות מעניינות מאוד. אני מדבר על אותה תקופה של ארבע השנים האחרונות. בשנת 1977 היתה ירידה של 16% בהשקעות. אני מדבר במונחים ריאליים. מאידך גיסא, בשנת 1978 היה גידול של 21%; ב" 1979 — 5.9%; וב" 1980 ירידה של כ" 20% וזאת כת" צאה ממדיניות הממשלה שהחליטה לכוון השקעות בצורה סלקטיבית מאוד. לא עוד ימי גן-העדן שבהם באו משק" עים עם כסף קטן, קיבלו מן המדינה כסף גדול בלתי- צמוד ואם הצליחו — הצליחו; ואם לאו — נותר על המדינה לשאת בעול.

אדוני היושב-ראש, אני שמח מאוד ומרוצה מאוד שחברי הכנסת ורטהיימר הביא את ההצעה לסדר-היום. אני בהחלט מעוניין בקיום דיון בכל פורום שהכנסת תחליט עליו, בנושא שהוא באמת חשוב לעצם קיומנו. אני מצט" ער רק על שחברי הכנסת זאב ורטהיימר לא יקח חלק בדיון, אבל אני סמוך ובטוח —

(חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוז- לינו קוראת קריאת-ביניים)

— אבל אני סמוך ובטוח כי נמצא אצלו אוזן קשבת לבקשתנו לבוא ולהצטרף לדיון שזכה בכל פורום מתאים כדי שנוכל לקדם את הנושאים שהוא דיבר כאן עליהם.

אמננו רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז): אני מציע שהדיון יהיה בוועדה, כדי שחברי הכנסת ורטהיימר יוכלו ליטול בו חלק.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :

חברי הכנסת זאב ורטהיימר הוא מהתעשיינים הכול- טים והמופלאים שהתפתחו וצמחו במערך המשקי של מדינת ישראל. שמו של המפעל שהוא עומד בראשו ומנה" לו הולך לפניו והוא במתוחכמים שבשווקי העולם, ותוצרתו מקבלת תשבחות מהקונים המגדילים את קניותיהם ומכל מי שעומד בקשר עם אותם ענפים שמפעלו של חבר- הכנסת ורטהיימר מספק להם ציוד וחלקי חילוף. הלוחי שהיו מפעלים רבים כאלה קמים בכל רחבי מדינת ישראל. אבל שגוענו האמיתי, מבוסס המצויין והנהדר של המלה, הוא בפיתוח הגליל, והמאמצים שהוא עושה היום בהקמת ישוב לדוגמה בגליל — חשיבותם עולה, אולי, אף יותר על התרומה המיוחדת הכלכלית שתרם חברי הכנסת ור" היימר יומשיך לתרום בשנות עבודתו הפוריות בעתיד.

אתה חוזר אדוני, זאב ידיד, לעבוד שוב ליד המכו" נות, אם כי לא עזבת אותן גם בתקופת היותך חבר כנסת. אבל אתה תוכל, בוודאי, להקדיש לתפקידים ולמקצועות שאתה מומחה בהם מאמצים וזמן רב יותר — מכפי שיוכלת להקדיש בשלוש השנים, קרוב לארבע השנים האחרונות. חבל לנו שאתה פורש בימים קשים אלה למשק של מדינת ישראל. עצתך הטובה התקבלה בהרבה מן המקרים שבהם הבאת את הצעותיך לידיעת הגופים המבצעים. אבל סמוך אני ובטוח שמידת הפאט-

משום ההכרה הזאת הקמנו בראשית כהונתה של הכנסת הנוכחית את הפורום הזה שחידד את התודעה הפארלאמנטארית הציבורית בכיוון הזה.

חבר-הכנסת זאב ורטהיימר תרם תרומה רבה לעבודת הפורום הזה, על-פי דרכו, שהיתה לעתים דרך מקורית מאוד ולעתים דרך בלתי-מובנת בראשית אמירתה, אבל תמיד מעוררת סקרנות ומעודדת מחשבה חדשה. ואני מאחל לו המשך פעולה במשך ובתעשיה. אני משוכנע שאין אנוג'פרדים ממנו בהקשר של עבודה משותפת בעתיד. אין שום ספק שנושא פיתוח התעשיה, תעשיית היצוא — הנושא שהעמיד כאן חבר-הכנסת ורטהיימר על סדר-היום — יותר מכל נושא אחר הוא הנושא המרכזי, נושא המפתח, המנוף העיקרי לפיתוח הכלכלה הלאומית שלנו בעתיד. זהו המפתח לסגירת הפער במאון המסחרי, ליכולתנו להגיע לעצמאות מדינית, בטחונית וכלכלית. שלושת המרכיבים הללו שלובים, קשורים ומותנים זה בזה. המפתח לכל אלה הוא ביכולת לקלוט את העם המפותח ביותר בעולם — העם היהודי — שקיים בו האחוזה הגבוהה ביותר של בעלי השכלה גבוהה ובעלי מקצועות מיומנים; וביכולת לקלוט את בני הארץ ש-35% מהם מסיימים בתי-ספר גבוהים כבר היום והאחוזה הזו ילך ויעלה, בתעשיה עתירת הידע והמדע, בתיירות ובחקלאות המפותחת והמתקדמת.

לכן חשיבותו של הנושא הזה בתודעה הלאומית שלנו חייבת לגבור. היא חייבת להפוך מרכזית יותר גם בסדר העדיפויות של המדיניות הכלכלית הלאומית לעתיד. שמחתי לשמוע ששר התעשיה, המסחר והתיירות מסכים לדיון בכל פורום שהכנסת תקבע, ואני מציע שהפורום הזה יהיה ועדת הכלכלה של הכנסת, אשר מבחינה זו תמשיך בדיוניה בעניין זה. לאותה ישיבה שתדון בהצעה זאת נזמין את חבר-הכנסת ורטהיימר כתעשיין, אם לא כחבר הכנסת. תודה.

הי"ר פ. שינמן :

תודה. אני שואל את חבר-הכנסת ורטהיימר האם הוא מסכים להעביר את ההצעה שלו לסדר-היום לדיון בוועדת הכלכלה ?

זאב ורטהיימר (שינוי — מפלגת המרכז) :
כן.

הי"ר פ. שינמן :

בהודמנות זו, כיושב-ראש הישיבה, אני נפרד מתבר-הכנסת ורטהיימר ומאחל לו הצלחה וברכה. האם גם השר מסכים להעביר את ההצעה לסדר-היום לדיון בוועדת הכלכלה ?

שר התעשיה, המסחר והתיירות ג. פת :
כן.

הי"ר פ. שינמן :

אם כן, לפנינו הצעה אחת : להעביר את ההצעה לסדר-היום לוועדת הכלכלה. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה הצ ב ע

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

ריוטיות הקיימת כך ודאי שלא תסלק אותך ממסגרת היועצים הטובים לפיתוחו של משק הארץ.

מתוך תקווה וברכה שתמשיך בעמלך, אני מודה לך שוב שדווקא ביום האחרון ובשיבה האחרונה שאתה משתתף בה כחבר כנסת מצאת לנכון להעלות נושא שהוא מן החשובים ביותר ויעסיק אותנו בשנים הקרובות.

הי"ר פ. שינמן :

מה היא הצעת השר ?

שר התעשיה, המסחר והתיירות ג. פת :

אני חושב שישנה הצעה של חבר-הכנסת יעקבי. אני מוכן לקבל כל הצעה שתתקבל.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

יש לאפשר לחבר-הכנסת ורטהיימר להיות מוזמן לוועדה.

הי"ר פ. שינמן :

מה ההצעה של השר ? האם הצעתך היא להעביר את ההצעה לוועדה או לקיים דיון במליאה ?

שר התעשיה, המסחר והתיירות ג. פת :

אני מוכן לקבל את בקשתו של חבר-הכנסת ורטהיימר לקיים דיון במליאה ואם מישורו יציע הצעה אחרת והיא תתקבל על דעתו של חבר-הכנסת ורטהיימר — אקבל את ההצעה.

הי"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת גד יעקבי, להצעה אחרת.

גד יעקבי (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה שיתקבל הרושם כאילו אנחנו עוסקים כאן באמירת נקרולוגים לחבר-הכנסת ורטהיימר או בניסוחם. לא זה המצב. חבר-הכנסת ורטהיימר עוד ימשיך לעשות דברים גדולים במדינה. הוא ידוע כאיש יוזם, מניע, מקיים ועושה ; תעשיין שאינו שוקט על שמריו, דבק בדעתו, דבק בדבריו, לוחם לדעותיו ותורם רבות על-פי דרכו ובמקוריותו לפיתוח התעשיה בישראל. הוא אחד החלוצים של התעשיה עתידית-הידע, התעשיה הטכנולוגית המתקדמת. הוא תרם גם, על-פי דרכו, לעבודת הכנסת. אני יכול להעיד על כך כמי שעומד בראשה של הוועדה — ועדת הכלכלה של שחבר-הכנסת ורטהיימר נמנה עם חבריה. בצעה אחת אתו ועם חברי כנסת אחרים, לפני שלוש שנים וחצי, מייד עם כינונה של הכנסת הנוכחית, הקמנו בה לראשונה את פורום חברי הכנסת לענייני תעשיה, לאחר שבמשך שנים רבות קיים היה בכנסת אך ורק פורום חברי כנסת לענייני חקלאות. זאת משום התפיסה המשותפת לי ולחברי כנסת אחרים, שעתידיה הכלכלי של ישראל תלוי ביכולתה להתקיים מעמלה, ביכולתה להגיע לאי-תלות כלכלית, ביכולתה ליצור תשתית של פיתוח שתקלוט כוח-אדם מקצועי מבני הארץ ומן היהודים שיבואו לכאן מארצות הגולה ; וביכולת ליצור רחב יותר שיאפשר גידול התפוקה הלאומית שהוא תנאי חיוני גם לבטחון וגם לעליית רמת החיים בתעשיה המפותחת, הטכנולוגית, עתירת הידע והמדע.

ה. הודעת ממלא-מקום שר-החוץ על שיחרורו של יוסף מנדלביץ מברית-המועצות

מהם, בוודאי, לא נתפרסמו ולא יתפרסמו בקרוב —
אנחנו יכולים לברך על המוגמר.

אני מקווה שכשם שיצא יהודי גדול וגא זה לאורה וזכה לפדות, כן יזכו כל שאר אסירי ציון ומסורבי העלייה, וכל יהודי השוחר לבוא לארצו ולמולדתו באין מפריע, לא רק מברית-המועצות אלא מכל ארץ מצוקה, מכל ארץ אשר איננה נותנת את החירות האלמנטארית, האגו-שית הראויה לאדם.

יהי רצון שנדע ונתבשר בשורות טובות כאלה ושר-העם היהודי ימלא את ייעודיו ואת משימותיו ברוח של הכנה, אהבה ורעות.

הי"ר פ. שינמן :

אנחנו מודים לממלא-מקום שר החוץ בעבור מסירת ההודעה המשמחת והבשורה הטובה כי אסיר ציון מנדלביץ נמצא בדרך אלינו. אנחנו מתגעגעים כבר לראותו דורך על אדמת ארץ-ישראל. כולנו מצטרפים עם בואו לארצנו לברכת חזק ואמץ.

ארבעת ההצעות לסדר-היום בקשר להיעלמו של אסיר-ציון מנדלביץ נופלות, ממילא, מסדר-היום.

ו. הצעות לסדר-היום

1. חתירת מצרים להקמת מדינה פלשתינאית

באותה הודעה הוא אמר: "לאש"פ יש נציגים בקהיר." דברים אלה מעוררים מחשבות רבות.

אזכיר עוד כמה דברים שאמר הנשיא סאדאת. במסיבת עיתונאים נוספת הוא אמר: "עראפאת אינו מסוגל ליטול את גורל הפלשתינאים בידי בגלל חוסר יציבותו. הוא מנהיג של פשרה שאינו מסוגל לקבל עכשיו החלטות בעצמו." אלה ציטטות מדבריו של הנשיא סאדאת. "יום אחד הוא מסכים למשהו ולמחרת הוא מתכחש לו, וכי על הפלשתינאים לבחור באישיות אחרת המסוגלת לקבל החלטות."

הוא הדגיש כי ממשלתו תכיר בממשלה פלשתינאית זמנית מייד לאחר שתוקם, ואף הציע לארח ולשכן את הממשלה הפלשתינאית הגולה בקהיר עד אשר יוכלו לכוון את הממשלה בשטחים הכבושים בידי ישראל. גם אלה ציטטות מדברי סאדאת.

אומר הנשיא סאדאת: "אני רוצה לשחרר את הפלשתינאים מהלחץ הסורי והסובייטי ואף אמרתי להם שהם מקריבים את עצמם למען האחרים." כבר בדברים אלה מופיע סאדאת המיטיב והמטיף, המכוון את דבריו בהתאם לאוזן הרוצה לשמעם.

אומר הנשיא סאדאת: "הפעילות הפלשתינאית נגד ישראל והפעילות הישראלית נגדם צריכה להיפסק כדי ליצור את האווירה הדרושה להכרה הדדית."

סאדאת מאמין כי הקמת ממשלה זו תשמש גקורת ליכוד ותמיכה בפלשתינאים ותסייע להם לקבל לידיהם את גיהול ענייניהם הם.

הי"ר פ. שינמן :

אני מזמין את שר המשפטים כממלא-מקום שר החוץ למסור הודעה.

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברגעים אלה נוחת מטוס בדרכו מברית-המועצות לוינה. במטוס הזה נמצא אחינו יוסף מנדלביץ.

אני מבקש למסור את הבשורה הזאת לכנסת, ולהביע רגשי תודה והוקרה לכל אלה שבמשך עשר שנים ומחצה של סבל ועינויים שנתרגשו ובאו על האיש הזה תימו כדי להוציאו מחשיכה לאורה ומאפלה לאור גדול.

מאז משפט לנינגרד המפורסם והידוע לא חדלו ממ-שלות ישראל, העם היהודי, האירגונים היהודיים וגם מדינאים וממשלות זרות מלפעול למען מטרם נשגבה זו, להוציא לחירות אדם אשר כל עינויו וכל סבלו לא באו אלא משום שהוא יהודי, ויהודי גאה. יהודי אשר נאמנותו לציון, למורשת ישראל, היו עטרה לראשו.

בימים האחרונים אפפה אותנו חרדה שמה אונה לו רע. היום הזה, לאחר שנעשו כל המאמצים — ואני יכול להבטיח לבית שאמנם נעשו כל המאמצים הדרושים ורבים

הי"ר פ. שינמן :

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום בנושא: חתירת מצרים להקמת מדינה פלשתינאית — הצעתו של חבר-הכנסת רום. רשות הדיבור לחבר-הכנסת רום.

יוסף רום (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית כול נפעם אני ונרגש לשמע הבשורה שהביא השר משה נסים על יציאתו של מנדלביץ מברית-המועצות ועל היותו בדרכו ארצה. זו בשורה גדולה. כל המכירים את המאבקים הקשים של יוסף מנדלביץ בברית-המועצות ואת המאבקים להוצאתו מברית-המועצות יכולים באמת להתברך בזכות הגדולה לשמוע את הבשורה הזאת. הנני רואה חובה להוסיף שעלינו לזכור בהודמנות זו את כל אסירי ציון ומסורבי העלייה שנמצאים עדיין בברית-המועצות, ובמיוחד שני אסירים נוספים של משפט לנינגרד פיודורוב ומוריז'נקו שנמצאים עדיין בכלא הסובייטי, ואני מקווה שגם הם ישוחררו בקרוב.

בפתחת דברי אצטרף גם לברכות שנאמרו לחבר-הכנסת זאב ורטהיימר, המוזכר לנו כאחד התעשיינים הגדולים בארץ, ונברך אותו שיוזכה להתקדם ולפתח את התעשייה בישראל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יכלתו של הנשיא סאדאת להדהים את קהילת העמים הורגשה כאשר הוא אמר את הדברים הבאים: "כל פלגי אש"פ וכל הפלשתינאים בשטחים ופלשתינאים אחרים בעולם הערבי צריכים להחליט יחדיו על ממשלה שתהיה ממשלה אחראית."

אין לי ספק שלאחר הדברים האלה של הנשיא סאדאת על עראפאת, יוכל עראפאת במלוא הצדק להחזיר לנשיא סאדאת את כל "התשבחות" שאמר עליו לגבי מי הוא אכן זה המצטיין בחוסר יציבות, מי הוא זה המסכים למשהו היום ולמחרת הוא מתכחש לו. הדוגמה הבולטת היום הוא כי בקמפ-דייוויד הוסכם על עקרון ההדרגתיות בכינון הסכמי השלום. הוסכם על הסכם שלום עם מצרים מוחלט וקבוע לפי לוח-זמנים, והוסכם על אוטונומיה לתושבים ביהודה, בשומרון ובעזה לתקופת מעבר של חמש שנים, ורק לאחר שלוש שנים יותל במשאיומתן על מעמד הקבע. כרגע אינני נכנס לשאלה אם ההסכם הזה טוב או רע. אבל מה עושה עתה סאדאת? פחות משנתיים מאז נחתם הסכם השלום ובמלאת שנה ליום שבו התחלפו שגרירים בין ישראל ולמצרים, הוא מתכחש לעקרון הזה ועושה אותו פלסטר בדרשו כבר עכשיו כינון ממשלה זמנית, הכרה בזכות ההגדרה העצמית והכרה באש"פ כנציג המוסמך של הפלשתינאים. האם בכך אין הוא חורג מן הדבר שהוסכם עליו בקמפ-דייוויד ועוקפו?

חמור הדבר בראותנו את המגמות האידאולוגיות במצרים לדה-ציוניזאציה של ישראל. נזכור את דברי חסאן תוהאמי על קמילת ישראל לאחר שהיא תוזכר למד"י "הטבעיים", ואנחנו מכירים את התיאוריה של קמילת ישראל, שגם פותחה במכון ללימודים אסטרטגיים של אלא-הארם בקהיר בראשותו של בוטרוס גאלי, שהוא מזכיר המדינה לענייני-חוץ במצרים. במיוחד חמורים הדברים לאחר ששמענו את ביסוסם האידאולוגי בדבריו של הד"ר חליל, מי שהיה ראש ממשלת מצרים והיום הוא המזכיר הכללי של מפלגת השלטון במצרים.

למען יירשמו הדברים כאן אני רואה חובה לצטט בהרחבה את דברי הד"ר חליל בכנס שהתקיים באוניברסיטת תל-אביב: "מנקודת מבטנו במצרים אנו מאבילים את היהדות כדת, דת הניתנת להשוואה עם כל אחת מהשתים האחרות שבקבוצת שלוש הדתות הגדולות. אנו ואתם חלוקים בינינו באופן בסיסי על תפישה אחת. כאשר אנו מדברים על היהודים, לעולם איננו תופשים אותם כישות לאומית." ברצוני להוסיף לחברי הכנסת ששיללת מעמד היהודים כישות לאומית זו ציטטה מסעיף 20 של האמנה הפלשתינאית.

אני חוזר לציטטה מדברי הד"ר חליל שהמשיר ואמר: "אנו סבורים שהיהודי יכול להיות יהודי מצרי, יהודי גרמני, יהודי צרפתי וכן הלאה. רעיון זה שאני מציג לפניכם הוא חלק של התפישת היסודית המקובלת אצלנו. אנו מפרידים לחלוטין בין דת לבין קבוצה לאומית. אפילו בחיינו הפוליטיים בהווה איננו מקבלים מפלגות פוליטיות המבוססות על אמונה דתית." מעניין לשמוע דברים אלה מפיו של מזכיר מפלגה במדינה המוגדרת בחוקתה כמדינה ערבית מוסלמית.

ואני חוזר לדבריי: "אין צורך להעמיק מדי בהסטוריה היהודית כדי להוכיח שדת ולאום לא היו ישות אחת. אף בתקופת בית ראשון היו קיימות 'ישראל' כמדינה בצפון ו'יהודה' כמדינה אחרת. אחר-כך היו לאומים אחרים כמו האדומים בדרום, אשר נמנו על הדת היהודית וגם הכוזריים נמנו על הדת היהודית מבלי שהיו ממוצא עברי. מסיבה זו אנו תמיד תופשים את היהדות כדת, ולא כביטוי של ישות לאומית. כמוכן, לכם בישראל ובתנועה הציונית השקפה אחרת, אך זו נקודת המבט שלנו במצרים ועלי

ראוי לציין שעיקר הדברים האלה נאמר בעת ביקורו של הקאנצלר האוסטרי קרייסקי, חברו וידידו הקרוב של יושבר-ראש מפלגת העבודה הישראלית ומועמד המערך לראשות האופוזיציה, חבר-הכנסת שמעון פרס.

פרשנים קובעים שיש בדברים אלה תפנית במדיניותו של סאדאת, תפנית שסיבותיה נובעות מהאכזבה שהת-אכזב סאדאת ממפלגת קארטר באצות-הברית — הנשיא קארטר שלדעתו הוא אבי קמפ-דייוויד — ולפיכך בותר הנשיא סאדאת להמר על אירופה. הוא קורא להכרה הדדית ברומנות בין ישראל לפלשתינאים, ולאירופה הוא קורא לתת ערבויות בטחון נוספות. שתי אלה הן הצהרות ברורות הצהרה ונציה ובכך מצטרף הנשיא סאדאת להכרה בהצהרת ונציה.

כך גם משתמע לגבי המשאיומת עם ישראל. על כך אמר הנשיא סאדאת שלמרות הבעיות וההפסקות שהיו לנו בשיחות האוטונומיה, אנו מקווים כי אחרי הבחירות בישראל תהיה ממשלת ישראל מסוגלת לחדש משאיומתן זה בתי-ייעול ובגישה חיובית. האם לא משתמעת מדבריו אלה הזמנה להתחלת הממשלה בישראל? האם אין אלה דברים הנאמרים כדי להתערב במערכת הבחירות הישראלית? האם אין אלה דברים המכוונים, בעצם, אל הבחור הישראלי בעת מערכת הבחירות, וזו התערבות של נשיא מדינה זרה ובענייני הפנימיים של ממשלה הנמ-צאת אתה ביחסי שלום ובהכרה דיפלומאטית?

אני רואה דברים אלה בתומרה רבה. חמור ביותר שאנחנו שומעים דברים כאלה כבר בתחילת מסע הבחירות.

אבל הגדיל ממנו, כמוכן, לעשות הקאנצלר קרייסקי, חברו וידידו של חבר-הכנסת שמעון פרס, כפי שאמרתי, האומר שלדעתו הנשיא סאדאת לא פגש בשותף הנאות, שותף שגילה אותה נכונות לשלום כמוהו. ואת הדברים האלה הוא אומר לאחר שידועים לו הוויתורים המפליגים שעשתה מדינת ישראל, שעשה ראש-הממשלה מנחם בגין בהסכמת הכנסת, הקואליציה והאופוזיציה כאחד. ואומר הקאנצלר קרייסקי: "ישראל עומדת לקיים בחירות ואלה עשויות להביא שינוי בממשלה." והוא אומר שהוא מצפה לאחר הבחירות האלה ל"שינוי משמעותי במדיניות הישראלית למען הפלשתינאים החיים בגדה המערבית וברצועת עזה — אם מפלגת העבודה תנצח בבחירות." וזו ציטטה מדבריו שנאמרו במסיבות עיתונאים בקהיר.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
חבר-הכנסת רום, אוטונומיה זה יותר טוב?

יוסף רום (הליכוד):

בוא נדבר על דבר דבר בעתו. כל דבר בעתו. גם ביקורת כזו על תכנית האוטונומיה אינה מכשירה שום דבר אחר, וודאי שאינה מכשירה את הקאנצלר קרייסקי עם כל הכבוד להיותו ממוצא יהודי, להתערב במערכת הבחירות בישראל ובמתן חוות-ידע, במיוחד כשמדובר כאן במתן חוות-ידע המהווה הכשרה למגמות של הממסד האש"פי להשתלט על ישראל.

בהודמנות זו הוזכר הקאנצלר קרייסקי שהנשיא סאדאת הוא זה שבעצם דחק בו ב-1974 לשוב עם עראפאת, דבר שגרמה לו באותו חשב מאד. בואו וראו מה קורה עכשיו בדבריו של סאדאת על עראפאת. גם הקאנצלר לר קרייסקי מצא את עצמו שרוי במבוכה בנקודה זו.

מר נוסייבה הגדיר את עצמו כערבי-פלשתינאי-ירדני; והוא הגדיר זאת באמרו כי ירדן היא אכן חלק מפלשתינ. לפיכך עלינו להגדיר את כל אזרחי ירדן כפלשתינאים, בחלקם פלשתינאים שמקורם במזרח הירדן ובחלקם מהגרים שהיגרו לפלשתינ — למזרחו ולמערבו של הירדן — במאה האחרונה, כדוגמת משפחת המלך חוסיין, המשפחה ההאשמית שבאה מחגי'אז אשר בחצי-האי ערב. לפי זה על חוסיין להחליט — האם הוא פלשתינאי-ירדני בהתאם למקום הולדתו או שהוא רואה עצמו קשור למוצא משפחתו מחצי-האי ערב ושומר את זכותו ל"שיבה" למקורותיו.

התפוכות הסתירה הזאת שבין המינוח הפוליטי לבין העובדות בשטח מודגשות במיוחד במשא-ומתן על האוטונומיה. קיים מילכוד במשא-ומתן על האוטונומיה היות שברור כי אין אוטונומיה ללא השתתפות התושבים ב"הודה, בשומרון ובעזה ונציגיהם. השתתפות נציגי התושבים שאינם מוכנים להופיע כנציגי אש"פ, אבל דוברים בשם אש"פ, מהווה סתירה להחלטות ועידות הפיסגה הקובעות כי אש"פ הוא הנציג הבלעדי. משום כך אפילו תכנית האוטונומיה המצרית אינה מקובלת אף היא על אש"פ ועל תושבי יהודה, שומרון ועזה.

וקיימת גם החלטה של אש"פ לחסל פיסית כל נציג של תושבי יהודה, שומרון ועזה אשר ישתתף במשא-ומתן על האוטונומיה. ברור שלא תיתכן התקדמות במשא-ומתן על האוטונומיה בגלל העמדות ומעשי הטרור של אש"פ.

מהדברים האחרונים שאמר הנשיא סאדאת על עראק, פאת, על אש"פ ועל הממשלה הגולה מסתמן מאבק להג' מונייה בממסד הפלשתינאי, מאבק שבו יוצא סאדאת להשתלט על הממסד של אש"פ ולהעביר את מרכזו לקהיר במסווה של ממשלה גולה ובכך לחסל בו את התגמוניה של סוריה וברית-המועצות. במאבק זה ישנם לאל כל התקדמות במשא-ומתן להסדר שיהיה מקובל על איוו שהיא מפלגה ציונית בישראל. לפיכך, ברצוני לסיים עכשיו בכמה מסקנות.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

אולי תגיד מה אתה עדיין עושה בליכוד? רק על זה תענה, כי אתה צודק בכל דברייך.

יוסף רום (הליכוד):

אמרתי את כל דברי אלה בליכוד.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

הליכוד הכנים אותנו לכל האסונות האלה.

יוסף רום (הליכוד):

תרשה לי לומר את דברי כפי שהכנתי אותם בצורה גלויה וברורה.

לאור הדברים האלה ולאור השינויים בעמדה של הנשיא סאדאת מאז שחתמנו על הסכם השלום והסכמי קמפ-דייוויד — — —

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

זה לא שינוי, הוא מגלה את האמת.

יוסף רום (הליכוד):

אל תפריע לי, זמני קצר. תהיה לך אפשרות לומר את דבריך. אני רוצה לומר את דברי עכשיו.

להציגה לפניכם ביושר ובכנות. על-כן, כאשר אנו מתחילים לעשות שלום עם ישראל, כאשר אנו אומרים שישאל תהיה שכנתנו, כאשר אנו חפצים ביחסי ידידות נורמאליים, ביחסי שלום עם ישראל — וכאן אני מבקש מתחברי הכנסת להקשיב — "אנו מתכוונים לישראל הכוללת בהווה יהודים וערבים, ישראל מעושה בעתיד להשתנות או להנהיג בחברתה היא שינויים שאיש מאתנו אינו יכול לחזותם מראש לעולם."

למה התכוון הד"ר תליל כשאמר "שינויים שאיש מאתנו אינו יכול לחזותם מראש לעולם"? האם אין פירוש הדבר האידיאולוגיה של קמילת ישראל? וזאת אנחנו שומעים לא מחוגי שוליים, לא מקבוצת שוליים בחברה המצרית, אלא מאנשים מרכזיים כמו הד"ר חליל, כמו בוטרס גאלי, כמו חסאן תוהאמי וכמו הנשיא סאדאת בכבודו ובעצמו.

אנחנו גם רואים התעלמות מכוונת של הנשיא המצרי מהדיכוי, מההשפלה ומרדיפות של יהודים תחת שלטון האיטלאם במשך מאות שנים בהסטוריה, וזה נעשה במגמה תחילה כדי לכסות ולחפות על התקופות האלה, ובמגמה להציג את ישראל כתוצר של השואה באירופה, ומדוע על הערבים לשלם את עוון האירופים? זו התעלמות מכך שכ-60% מיהודי ישראל הם יוצאי ארצות האיטלאם שגורפו וחיו שם כאזרחים ממדרגה שנייה. במדינת ישראל מתגשמת הזכות להגדרה עצמית ולחיי חופש של העם היהודי, הן ליהודים יוצאי אירופה והן ליהודים יוצאי ארצות ערב.

נכון, איני מתעלם מתקופות הזוהר שהיו ליהודים בעולם הערבי. אבל גם באירופה היו תקופות זוהר ותקופות רדיפות — כפי שהיה בארצות האיטלאם. זוהי דוגמה לעיוות בשיכתוב ההיסטוריה, עוות המופיע בדבריו של הד"ר חליל ומשמש בסיס לבניין האידיאולוגיה הרית ביחס לישראל.

וכאן הרשו לי להציע פעולת הסברה המתבקשת עתה, כאשר בארצות-הברית יש ערנות לסבל של 52 בני-הערובה שהיו 14 חודש בשלטון האיטלאם הפאנאטי בטהראן. מה יאמרו הם כאשר נספר להם על אלפי יהודים שחיו בגולה ערב ואלה החיים גם היום בארצות ערב, כמו בסוריה, בתנאים קשים בהרבה מאלה שסבלו אותם 52 בני הערובה באיראן.

חשוב שנציג דברים אלה בפני העולם. בוודאי יבינו בארצות-הברית היום יותר מתמיד את העוול הנעשה עכשיו ליהודי סוריה ואת סבלותם של יהודים בארצות ערב בשנים עברו.

בסלג הפוליטי של מצרים ושל אש"פ נעשה שימוש במינוחים פוליטיים המקובלים בעולם הערבי כמלות קוד ותואמות ומתאימות לאזון האירופית והאמריקנית: הזכיר יות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי, זכות ההגדרה העצמית וזכות השיבה. זכות ההגדרה העצמית של מי? העם הערבי-הפלשתינאי — האם הכוונה רק לתושבי יהודה, שומרון ועזה? ומה על "ערביי 1948" בנוסח אש"פ ו"ערביי 1967" והערבים יוצאי פלשתינה-א"י בארצות אחרות?

כיצד בעצם הגדיר זאת אנואר נוסייבה, הנחשב לאיש מתון ואיש אמונו של חוסיין? כדאי להזכיר לכנסת שמר נוסייבה היה מזכיר ממשלת כל-פלשתינ שהוקמה בעזה ב-1949 בראשות חאג' אמין אל-חוסייני — המופתי הנאצי.

ההסכמים, הן בסיני והן ביהודה, בשומרון ובעזה, בתנאים מקובלים על כל הצדדים ובמיוחד על הצד הישראלי.

יורשה לי לסיים בהערה אישית: בזמן הדיון על הסכמי קמפ-דייוויד והסכם השלום ציינתי שאני מתפלל שההתפתחות בעתיד תוכיח כי הערכותי, כפי שהצגתי או בכנסת, בעת חתימת ההסכמים, תתגלגל כשגויות. לצערי, ואני אומר זאת בכאב, ההתפתחות עד היום מוכיחה שהסיכונים הגדולים שלקחנו בנסיגה מסיני מופיעים כבר עתה כאיומים. לפיכך הנני קורא לממשלת ישראל לעשות רוויזיה, כפי שעושה הנשיא סאדאת בימים אלה, ולא לבצע את הנסיגה מסיני והעקירה הטראומא-טית של הישובים היהודיים שם בנסיבות המתפתחות כיום.

2. הודעת סאדאת בדבר כינון ממשלה פלשתינאית גולה

שאנחנו זוכים לו מצד ממשלה כזאת, אין פלא שהתנאים המוקדמים יתפכו ליסוד.

אצלנו מרביתם להבחין בין כוונות לבין מעשים. ובכן, קודם-כך טוב התפוצץ לעינינו הבלון הזה שנקרא: אין לינ'ג' בין יהודה ושומרון לבין כוונות מצרים. אנחנו סיעת התחיה, ראינו את זה מקודם. בעינינו התפוצץ הבלון הזה ברגע שעף באוויר. לא היינו צריכים לחכות עד היום, עד שמיעת הנפץ הגדול של ממשלה פלשתינאית בגולה, כדי לדעת שיש אכן מאחורי ההצהרה הזאת, מאחורי הכוונה של מצרים, רצון להקים מדינה פלשתינאית אית ביהודה ובשומרון ושסאדאת לא יוותר על הרצון הזה עם קבלת החלק השלישי של סיני. דרך אגב, הוא אמר זאת. סאדאת בעצם אינו מסתיר מה שהוא רוצה. אנחנו רק איננו רוצים להבין. הוא אמר את זה גם כאן, מעל הבמה הזאת שאני עומדת עליה, כאשר ביקר בכנסת. הוא אמר הכול. רק הכנסת היתה חרשת, שיכורה, לא רצתה לשמוע. היא שמעה דברים אחרים. כאשר אנחנו צעקנו, הכנסת שאלה: למה אתם צועקים? כאשר אמרנו: אנחנו צועקים מפני שאתם חרשים, היא המשיכה לא לשמוע. היום, לקול הנפץ הגדול, כולם מתחילים להטות אוזן ולפקוח עין. גם אם נאמר שהיתה כוונה כזאת מצד מצרים — ואנחנו ראינו אותה והזהרנו מפניה מראש, שכן סאדאת הצהיר את כל הכוונות שלו ואמר שהוא רוצה מדינה פלשתינאית — הרי בכל זאת יש הבדל בין הצהרת כוונות לבין קביעת עובדות תוך כדי משא-ומתן. היום יש משא-ומתן לגבי מה שיהיה אחרי האוטונומיה. סאדאת אמר: אחרי האוטונומיה אני רוצה לקדם מדינה פלשתינאית. זה לגיטימי מצדו. הוא אמר זאת והוא מתכוון לזה, ואילו ראש הממשלה, בהטעיה חמורה, אומר לעם ישראל שאחרי שלוש שנים של אוטונומיה הוא מתכוון שתהיה שם ריבונות ישראלית, מה שלא ייתכן בשום פנים ואופן לפי הסכם האוטונומיה. כי לפי הסכם האוטונומיה, גם אם הכול יטוכם ונגיע לסוף השיחות, התוצאות תיקבענה על-ידי ארבעה גורמים: פלשתינאים, ירדנים, מצרים וישראלים. הארבעה יצטרכו להחליט אם תהיה ריבונות ישראלית או ריבונות פלשתינאית ביהודה ובשומרון. נעמוד כולנו וננחש נחושים קשים מה תהיה התוצאה של ההצבעה של ארבעה גורמים אלה — האם פה אחד למען ריבונות ישראל ביהודה ובשומרון?

לאור הדברים האלה ולאור השינויים בעמדה של הנשיא סאדאת מאז שתתמנו על הסכם השלום והסכמי קמפ-דייוויד, לדעתי יש מקום ויש הכרח להצמיד את המשך הנסיגה מסיני למילוי קפדני, ראשית-כך, של הסכם השלום שנחתם עם מצרים. דהיינו — הקמת החיל הרב-לאומי לאזור "C", והפסקה מיידית של ההפרות המצריות באזורים "A" ו-"B".

שנית, יש להשלים את המשא-ומתן על כינון האוטונומיה כפי שהיא מקובלת על ממשלת ישראל בהתאם להסכם שהושג בקמפ-דייוויד.

אני מציע שהכנסת תקבע שלא תהיה נסיגה נוספת ולא יפגו ישובים יהודיים בסיני, עד אשר יובטח מילוי

היו"ר פ. שינמן:

הצעה דומה בנושא: הודעת סאדאת בדבר כינון ממשלה פלשתינאית גולה, תציע חברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):

אדוני היושב-ראש, קודם-כך כמה מלים על הבשורה עליה נתבשרנו היום, בשורה אליה התפללנו. אחד כמו יוסף מנדלביץ שקול כנגד אלפי נושרים. מבחינה זו, המדינה גבהה היום. גבהנו. אם נעשה מה שמתחייב לעשות מהגובה הזה, נראה כיצד שבים אלינו כל אסירי ציון ויהודי רוסיה שגם הם בבחינת אסירים, בני-ערובה ושבוים.

לנושא שלנו, אדוני היושב-ראש, מה שלפנינו היום, זו אינה הפרה של הסכמי קמפ-דייוויד. ההצהרה על ממשלה פלשתינאית גולה היא ביטול הסכמי קמפ-דייוויד, היא ביטול הסכמי קמפ-דייוויד בקשר לשירות האוטונומיה והיא ביטול הסכם השלום עם מצרים שיש בו לינ'ג' חזק והדוק עם יהודה ושומרון.

אדוני היושב-ראש, אנו צפויים לכך שבעוד זמן מה יכירו יותר ממאה מדינות במדינה פלשתינאית בגולה. מדינת ישראל לא תצטרך להכיר בכך, כי הרי כבר הכירה במדינה פלשתינאית בקמפ-דייוויד.

זלמן שובל (רפ"י — הרשימה הממלכתית):

מדינה פלשתינאית בגולה — זה טוב. רק לא פה.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):

מדינת ישראל כבר הכירה דה-פאקטו במדינה כזאת בהסכמי קמפ-דייוויד. בקמפ-דייוויד הונח המסד למדינה פלשתינאית. מה הפלא שהיום מניחה מצרים מעל המסד הזה את הגג, את הגג של ממשלה פלשתינאית, שהוא כמובן גג על שטח? אנו מדברים על ממשלה שהיא ממשלה של שטח, של טריטוריה, של מדינה. מר בגין, ראש הממשלה, אמר בישיבת הממשלה האחרונה שבהסכם קמפ-דייוויד אין זכר למדינה פלשתינאית. זה נכון, אין זכר, אבל יש כל התנאים המוקדמים לכך.

מואיר תלמי (המערך):

בסיוע ממשלת הליכוד, זה יביא לכך.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):

יש כל התנאים המוקדמים לכך ובסיוע התיפקוד

סאדאת רוצה להקים ממשלה פלשתינאית בגולה, כי הוא חכם מאוד מאוד. הוא היה רוצה מאוד שמחר תקום ממשלה כזאת. איזה הישג תעמולתי יכול להיות גדול יותר? אין אפילו מדינה פלשתינאית בשטח וכבר יש מאה מדינות שמכירות בה? זה לחץ עצום על מדינת ישראל מבחינה מוסרית ותעמולתית.

שר החוץ, שמחרת-מחזיק אחרי ראש-הממשלה בגין, רץ באותו כיוון במקום לבוא לממשלה ולעצור אותה. מאחר שהוא איש מעשי מאוד, יעיל מאוד — הוא פועל ביעילות ובמעשיות — הוא רץ היום לממ של רייגן. האם כדי לדרוש את ביטול החוזה? לא, רק את ביטול החתימה עלינו לדרוש. איננו מדינה גאה או שפירה, היינו דורשים בחזרה את כל מה שמסרנו לסאדאת. אני יודעת שזה נשמע אבוד. אנחנו חושבים שאפילו מה שלא מסרנו נמצא כבר בכיס של סאדאת. אני טוענת שיש לתבוע גם את מה שמסרנו לו, כי הוא הפר את החוזה אתנו. תחת זאת לשם מה רץ שר החוץ? כדי לתת תגובה חזקה אף יותר, מהר מהר, לחידוש שיחות האוטונומיה. במקום להפסיק, כפי שהיתה צריכה להיות המסקנה ההגיונית — הוא רץ מהר מאוד לחדש את השיחות. ולמה? אנחנו יודעים למה. לא קשה לבחש למה מעוניינת היום ממשלת הליכוד ביזמה לחידוש שיחות האוטונומיה. מעולם לא בא הליכוד מצד ממשלת מצרים, מנשיא מצרים. כאשר נשיא מצרים רוצה, הוא מפסיק את השיחות; כאשר הוא רוצה — הוא מחדשן. הוא מכתוב היכן תהיינה השיחות, עם מי תהיינה השיחות ואם בכלל תהיינה שיחות. היום השיחות מוקפאות, כי הוא אינו רוצה שיחות. הוא רוצה שיחות עם פרס או דווקא עם בגין. הוא מחליט, ואנו מחכים להחלטה שלו. היום הוא מבין שממשלת הליכוד רוצה בהישג לפני הבחירות. היא מעוניינת בהישג חדש. במקום לומר שההסכם מבוטל היא מעוניינת לבוא לבוחרים ולהגיד: לא רק ההסכם חתום, אלא שהתקדמו אפילו בשיחות האוטונומיה. ואנו יודעים שכל התקדמות של ממשלת הליכוד היא נסיגה, שכל משא-ומתן שנעשה מהר פירושו הרבה ויתורים. יש לכך הרבה תקדימים ולא בעבר.

היום אנו יודעים שבנושא יהודה ושומרון, שהוא קודש הקודשים — סיני, מילא; אבל יהודה ושומרון הם קודש הקודשים, מהם אין נסיגה — היום אנו יודעים שבנושא המים ובנושא הקרקעות ביהודה ובשומרון היתה נסיגה. גם המפד"ל לא פצתה פה ולא צפצפה, למרות 9 הנקודות שלה שלגביהן אמרה, שהיא לא תיכנס לממשל — לה אם הן לא תובטחנה. ואנו יודעים שהיום יש נסיגה בשתי נקודות אלו — קרקע ומים. חברי-הכנסת מלמד, איפה 9 הנקודות? יש נסיגה בשתיים-שלוש נקודות מתוך התשע. והמפד"ל צריכה רק 70 מיליון לירות מקופת חולים הכללית, ולכן היא מצביעה נגד חוק בריאות ממלכתי. לא בגלל אידיאולוגיה היא מצביעה נגד, בגלל "אידיאולוגיה" של שתי ספרות — שבע, אפס, 70 מיליון לירות.

כך מתגלגלים הדברים ועם ישראל ישלם את המחיר. הוא הולך כאילו מטפחת אדומה קשורה על עיניו ואומרים לו: אין ברירה, קדימה, למטה, להתדרדר אף יותר. ואני רוצה שהכנסת, היום, תסיר את המטפחת האדומה מעל עיניו של העם הזה. הרי אפשר לעצור. כאשר אין רואים, אי-אפשר גם לעצור.

אני חושבת שממשלה זו במקום לעמוד היום, שלושה

וליד הא' יחיא (מחנה שלי):

את רוצה שהם יהיו ה"שאבעס גוי" של חברת-הכנסת גאולה כהן?

גאולה כהן (התחיה — בנאי):

כיוון שזאת קריאת-הביניים הראשונה שלך בכנסת, אענה לך.

וליד הא' יחיא (מחנה שלי):

האם את רוצה ששלושת הגורמים האלה יעשו מה שאת רוצה?

גאולה כהן (התחיה — בנאי):

אני רוצה שאנחנו נעשה מה שאנחנו רוצים. עד כדי כך אינני תמימה ואינני רוצה לרמות לא את עצמי ולא את העם. הם רוצים מדינה פלשתינאית ואחרי שלוש שנים יצביעו בעד מדינה פלשתינאית.

וליד הא' יחיא (מחנה שלי):

מה זכותה של מדינת ישראל?

גאולה כהן (התחיה — בנאי):

מדינת ישראל מתנגדת למדינה פלשתינאית. זכותה להטיל וטו. אם יעשו זאת שנה אחרי שנה, מי יתן לישראל להטיל וטו בכל שנה? לפי הסכם האוטונומיה לא תהיה שם לעולם מדינה ישראלית. נניח שלא תהיה גם מדינה פלשתינאית, אבל איך אפשר לבוא לכנסת ולומר שאחרי האוטונומיה הזאת יש אפשרות של מדינה ישראלית ביהודה ושומרון?

זו הצהרת כוונות, אבל מה קורה תוך כדי המשא-ומתן? תוך כדי משא-ומתן בא סאדאת ואומר: ממשלה פלשתינאית גולה. זאת אומרת, לא רק שהוא רוצה מדינה פלשתינאית אלא גם עושה מדינה פלשתינאית. דרך אגב, זו הפעם הראשונה שהוא עושה ולא רק מצהיר. לפני כמה חודשים היתה בא"ם הצבעה על כך שעד ה-15 בנובמבר של השנה שעברה היתה מדינת ישראל צריכה לסגת מכל השטחים בחזרה אל גבולות הקו הירוק. מצרים הצביעה בעד החלטה אופרטיבית, לא בעד הצהרת כוונות. איפה היתה ממשלת ישראל? על-ידי ההצבעה הזאת ביטלה מצרים למעשה את חתימתה על החוזה. החוזה אמר שצריך לתכות עד סוף שיחות האוטונומיה, והנה כאן מתקבלת החלטה שיש לעשות זאת עד ה-15 בנובמבר של השנה שעברה. זו ממש עשיית מעשה. וממשלת ישראל לא עשתה דבר, לא הגיבה, אפס תגובה. למה שמצרים לא תראה זאת בבחינת אור ירוק ללכת קדימה, לעשות עוד מעשה? ממשלת ישראל נתנה אור ירוק לסאדאת: אתה יכול לפתוח משרד אש"פ שם, אתה יכול להצהיר על ממשלה פלשתינאית בגולה.

הבעיה היא, איפוא, שהיום כבר אין המדובר בכוונות. ובעניין הכוונות, ראש הממשלה טעה פעמיים בכוונותיו של סאדאת. הוא אמר שאין לו שום עניין במדינה פלשתינאית. הוא אמר: אינכם יודעים, הוא רק אומר כך, למעשה הוא נגד מדינה פלשתינאית, נגד אש"פ. האם הוא מעוניין במדינה פלשתינאית שתהיה בקשר עם רוסיה? — הוא נגד זה, ואלא שאינו יכול לומר זאת. והנה בא סאדאת ואמר: אני יכול לומר את זה גם אחרת. הוא אינו בעד עראפאת, כי עראפאת איננו מוכן לשתף פעולה עמו. אינני מוכנה להיכנס לסיבות, הסיבות קשור רות בנושא עז; עראפאת אינו רוצה לשתף עמו פעולה,

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

מה היא הגדרת "הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי" ?

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

— היפוכו של דבר, נאמרו דברים מפורשים : תוקם מועצה מינהלית שסמכויותיה יוגדרו. אין זו — במפורש — הגדרה עצמית, משום שהגדרה עצמית משמעה מדינה. ובהסכמי קמפ-דייוויד נאמר במפורש באיזו דרך יוכלו הערבים, תושבי יהודה ושומרון, להשתתף בקביעת עתידם. דרכים אלו נמנו אחת לאחת. ותו לא. לכן כל מי שמציע ממשלה פלשתינאית גולה, או כל מי שמעלה רעיון כזה, צריך לדעת שהדברים סותרים את הסכמי קמפ-דייוויד לא רק ברוחם כי אם גם ככתבם. העובדה שהרעיון הועלה בשנת 1972 והוא עולה גם היום, אף שחל מאז מיפנה עמוק — הסכם השלום, הסכם קמפ-דייוויד — עובדה זו איננה מבשרת טוב.

שיחות האוטונומיה אינן מתנהלות זה חודשים אחדים. האחריות לאי-המשכך של שיחות אלה, לקפאון, מוטלת כולה על ממשלת מצרים, ועובדה זו אינה תורמת לתהליך השלום.

חבר-הכנסת רום אמר כי בדברי הנשיא סאדאת השבוע יש משום התערבות בענייניה הפנימיים של ישראל. אולי אפשר לפרש כך את דבריו של הנשיא סאדאת, אבל אם זו שאלה של פרשנות. הרי קיים פחות ספק. לא כן מנהיגים אחרים בממשל המצרי. כמה מהם הרשו לעצמם להשמיע דברים שיש בהם משום התערבות ברורה בענייניה הפנימיים של מדינת ישראל.

יוסף רום (הליכוד) :

הדברים שציטטתי מדבריו של סאדאת הם מפורשים דיים והייתי מציע לך שלא לנסות ליצור פרשנות שאיננה התערבות.

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

אמרתי את אשר אמרתי. אני עומד על דברי.

יוסף רום (הליכוד) :

גם הוא עומד על דבריו.

שלמה הלל (המערך) :

הצרה היא שגם הוא עומד על דבריו.

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

האם אתה יודע על מה אני מדבר ? יש לי רושם שלא שמעת את המשפט האחרון שאמרתי, עם כל הכבוד.

יוסף רום (הליכוד) :

אבל הציבור מבין את דבריו בצורה ברורה.

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

אבל מנהיגים אחרים, למשל סגן-הנשיא חוסני מור בארק, אמר דברים מפורשים.

אני מבקש לומר לידידינו המצרים שאנחנו יכולים לכלכל את מעשינו בעצמנו ואיננו זקוקים לסיוע חיצוני כלשהו, גם מידידים, סיוע הכרוך בהתערבות בעניינים פנימיים. לא מדובשך ולא מעוקצך.

אמת, חברי-הכנסת רום, ציטטת את הדברים שאמר

חודשים וחצי לפני הבחירות, לפני הבוחר ולספר לו על כל הטעויות שעשתה במשך שלוש השנים וחצי — ולא רק הטעויות אלא גם ההטעויות — היא ממשיכה גם היום להטעות את עם ישראל. והיא עושה זאת גם בעניין ההתנחלות.

אחרי שלוש וחצי שנים היא רצה בשלושת החודשים וחצי האחרונים לעשות מהר עוד חתיכת כביש, עוד ישוב. מה יש, שלוש וחצי שנים לא הספיקו לכם לשם עשייה ? מי אמר לכם : לא ? היה לכם רוב במשך שלוש שנים וחצי. למה לא עשיתם כלום ?

אתם עושים זאת היום, ואני יודעת למה, כי מעניינת אתכם התנחלות אחת — התנחלות חוורת בממשלה ; הליכוד רוצה להתנחל בממשלה.

יוסף רום (הליכוד) :

את מעדיפה שהמערך יעשה זאת ?

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

אני מעדיפה ש"התחיה" תעשה זאת. בשבילי הברירה איננה המערך או הליכוד, אלא "התחיה" או המערך, כי לליכוד אפילו באופוזיציה לא יהיה פתחון-פה. מה תגידו כאופוזיציה לשמעון פרס : אל תעקרו ישובים ? אל תוריי דו התנחלויות ? מה תגידו לו כאשר תהיו באופוזיציה ?

אני עדיין קוראת לליכוד ולראש ממשלת הליכוד שלא לגרום היום נזק חמור נוסף למדינת ישראל — לא לנסוע לריינגן, לא לפעול לחידוש שיחות האוטונומיה. אם סאדאת הקפיא אותן, שתישארה מוקפאות עד אחרי הבחירות. תנו לעם הזה לחשוב עד הבחירות. הוא מבולבל ומוטעה. ואין איש גדול יותר מאשר ההטעיה. תנו לעם הזה לחשוב בשקט לאן הוא הולך בשלושת החודשים האלה, ולא תנופפו לו בהישגים שכל אחד מאתנו ישלם בעדם טבין ותקילין.

הח"ר ש. אריבליא-אלמוזלינו :

רשות הדיבור לממלא-מקום שר החוץ — שר המשפ"ט.

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הנשיא סאדאת הצהיר בימים האחרונים פעמים אחדות שהוא מציע הקמת ממשלה פלשתינאית גולה. הודעה דימה, או רעיון דומה, השמיע הנשיא סאדאת לפני כשמונה שנים.

אני מבקש לומר כי ממשלת ישראל רואה את ההצ"רה הזאת כהצהרה שאינה מתיישבת עם הסכמי קמפ-דייוויד ; יתירה מזאת — היא עומדת בסתירה מפורשת להסכם קמפ-דייוויד.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

אם היא עומדת בסתירה, מה המסקנה ?

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

הסכם קמפ-דייוויד קבע כמה יסודות ברורים להמשך תהליך השלום שעיקרם הוא, כי בתקופת חמש השנים הקרובות, לאחר חתימת ההסכם בדבר כינון אוטונומיה, תוקם מועצה מינהלית שסמכויותיה יוגדרו במשא"ומתן.

אין בהסכמי קמפ-דייוויד יסודות או רמז של יסודות מדינה או ממשלה פלשתינאית —

אלא גם כלפי חוץ. המשך תהליך השלום מותנה לא רק בבסיס ובתפיסתו של הסכם קמפ־דייוויד, אלא גם בדביקות בו, ללא סילופין, ללא תורות חדשות שאין להן שחר בהסכמי קמפ־דייוויד. וכל מי שבא לנסות להיאבק או לשנות או לפרש פירוש חסר שחר את הסכם קמפ־דייוויד איננו תורם לתהליך השלום.

הנושא אשר העלו חברי־הכנסת יוסף רום וגאולה כהן ראוי לדיון. בוודאי שאינני שלם או אינני מסכים עם הרבה מהדברים שנאמרו על־ידי חברת־הכנסת גאולה כהן, ואפילו לא עם כמה מהדברים של חברת־הכנסת יוסף רום. אבל הנושא ראוי לדיון. אשר־על־כן אני מציע, גברתי היושבת־ראש, שהוא יועבר לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

היו"ר ש. אריבליאמוזלינו :

רשות להצעה אחרת לחברת־הכנסת וליד חאג' יחיא.

ולידי חאג' יחיא (מחנה שלי) :

גברתי היושבת־ראש, כנסת נכבדה, עקב המחלוקת הפנימית בין נציג הליכוד לבין נציג התחיה אינני מוצא שפה אחרת מאשר לדבר באותה שפה שתברת־הכנסת גאולה כהן מדברת בה, ואינני מטיל כל ספק בכנות דבריה. דעתי לך, חברת־הכנסת הגברת כהן, כי הגורל גור עלינו, על שני העמים, היהודי והערבי, לחיות ביחד בכברת ארץ זו. צו הגורל הוא כי שני העמים ימצאו פתרון לקונפליקט בין שתי התנועות הלאומיות, ואין פתרון חד־צדדי, אלא חייב לבוא פתרון שבפשרה. בני עמי הפלשתינאים, אשר אני כאורח גא ונאמן למדינת ישראל נמנה עמם, אינם שונים באפיים מכל עם אחר, לרבות העם היהודי, ואינם נושאים בדמם גנים רצח־ניים. כך גם העם היהודי. וזאת זה אני מסביר גם לבני עמי. ואם יש לך ספק במה שאני אומר, אני מוכן להעמיד את דמי לבדיקה במעבדה הטובה ביותר, כדי לראות אם נמצאים בו סימנים כלשהם של גנים רצחניים.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

חס וחלילה. מי אומר זאת ?

ולידי חאג' יחיא (מחנה שלי) :

חברת־הכנסת גאולה כהן, אני חושב שהעם הערבי הפלשתינאי נאבק למען עצמאותו, למען שתהיה לו מדינה משלו, למען זהותו הלאומית ולמען כניסתו למשפחת העמים.

חיים קורפו (הליכוד) :

מתי הוא נאבק ? מ־1948 עד מלחמת ששת הימים האם הרים מנהיג ערבי אחד את קולו בעד מדינה פלשתינאית ? תראה לי בכתב נאום אחד. תראה לי נאום אחד של מנהיג ערבי במשך תשע־עשרה שנה.

ולידי חאג' יחיא (מחנה שלי) :

חברת־הכנסת קורפו, אם אתה מכריח אותי, אני מוכרח להיכנס לעיני ההיסטוריה. שמעתי את השאלה ואני מוכן לענות.

יוסף רום (הליכוד) :

אש"פ קם ב־1964.

ולידי חאג' יחיא (מחנה שלי) :

חברת־הכנסת קורפו, בהחלטת האו"ם 242 דובר על בעיית הפליטים. נכון, בעיית הפלשתינאים התעוררה

באותו מעמד ראש ממשלת אוסטריה, הקאנצלר קריסקי, אמר דברים מפורשים, דברי נבואה. מה שיש לי לומר, חברת־הכנסת רום, הוא שנבואה אינה תכונה שניתנה למדינאים דווקא. והעולה על רוחו של הקאנצלר האוסטרי, אשר מרשה לעצמו להתערב יום יום כמעט בענייניה של מדינת ישראל, היה לא יהיה. קשה להשלים עם העזה כזאת, המלווה כמעט בחוצפה, שראש ממשלת מדינה זרה, עוין למדינת ישראל, אפשר אפילו לומר שונא ישראל, ירשה לעצמו להתערב ככה בעניינים של מדינת ישראל. מבחינה עניינית לא רק שהוא אינו מפיך את רצונו ; הוא משיג, תודה לאל, תוצאה הפוכה. אבל אי־אפשר להשלים עם תופעה כזאת שברגל גאווה מנסה ראש מדינה יום יום להתערב בענייניה של מדינת ישראל. אנחנו איננו נוהגים כך — — —

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

אולי תפרש את הידידות בינו לבין סאדאת, למשל ?

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

אתה יודע, הוא ידיד גם לכמה חברים בבית הזה. ולמה אתה רוצה למשוך אותי בלשוני ?

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

בבית הזה זה ענייננו.

יוסף רום (הליכוד) :

אלה ידידים שאחם מנסים להחזירם לשלטון.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

קריסקי הוא האוריס־ותומים של סאדאת, ואתה יודע זאת.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

חברת־הכנסת רום, האם המערך הוא יריב יותר גדול שלך מאשר מדינה פלשתינאית ?

יוסף רום (הליכוד) :

מי אמר את זה ?

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

אנחנו מדברים היום על מדינה פלשתינאית.

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

גברתי היושבת־ראש, אין צורך להאריך עוד בדברים. במציאות ובהוויה המדינית של האזור ובהוויה המדינית הגלובאלית הוכח שהסכם קמפ־דייוויד הוא המסלול האחד והיחיד — — —

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

לבית המטבחים.

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

— שיש בו כדי להמשיך את תהליך השלום. חברת־הכנסת שמיר, יש אולי מי שאינם רוצים בהמשך תהליך השלום, דעה שהם רוצים להביע. אבל מי שמעוניין בתהליך השלום, ואינני אומר זאת רק כלפי פנים אלא גם כלפי חוץ — — —

יוסף רום (הליכוד) :

מדוע אינך אומר זאת לנשיא סאדאת ?

מ"מ שר החוץ מ. נסים :

הלא אמרתי שאני אומר זאת לא רק כלפי פנים

יוסף רום (הליכוד) :

וירדן זה לא פלשתינ?

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

ירדן אינה פלשתינ. מי שמך שר ושופט עלינו להגיד
איוז מדינה אנתנו רוצים ואיוז לא ?

יוסף רום (הליכוד) :

חוסין אמר את זה, לא ?

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

אבקשך להפסיק, חבר-הכנסת רום.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

אני חושב שצריכים ללמוד סובלנות, לשמוע פעם
ולחשוב, אולי אלה יהיו שיעורי-בית טובים.

חברת-הכנסת גאולה כהן, תקופה ארוכה לחמת במ-
שעבד הבריטי. קבלתם על שלטוננו בארץ, ועתה אשאלך :
מיהו האדם שקובע את גורלו של עם אחר ? האם את
בתור מייצגת זרם מיליטאנטי תקבעי את גורלנו ? מי
יקבע לך את גורלך ? הרי איש לא קבע לך את גורלך,
את קבעת אותו בעצמך.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

אני לא קובעת את גורל העם הפלשתינאי. אותי
מעניין גורל העם היהודי.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

האם את רוצה לגרש אותנו ? האם את שוללת ממנו
את הזכות להיות בן-חורין, להיות במדינה שלו ?

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

למה ? שיהיה עם ושיתנו לו מקום בארצות ערב,
בעיראק או בסוריה, אבל לא על חשבוננו.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

מה זה "יתנו לו" ? את לא קובעת אם יתנו לו או
לא.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

גם אני פלשתינאית, גם אני נולדתי בפלשתינה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

חבר-הכנסת יחיא, אתה חבר כנסת חדש. יש לך חמש
דקות רשות דיבור כדי להציע הצעה אחרת.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

זה כולל את הזמן שהפריעו לי ?

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

לא.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

אם כן, אני מסיים, אני מוכרח להיות דייקן.

גברתי היושבת-ראש, כל מי שמצביע היום בעד
השארית הנושא על סדר-יממה של הכנסת לא זו בלבד
שהוא גלחם כדון קישוט נגד תהליכים היסטוריים בלתי-
נמנעים, אלא הוא גם מצביע נגד הסכמי קמפ-דייוויד
ונגד רוחם. ומאחר שרוב הבית תמך בהסכמים האלה,
לרבות מפלגתו של חבר-הכנסת רום, הרי אם עקבי אתה,

בראשית שנות ה-60. זה נכון. אבל אני רוצה לתקן לך
שתי טעויות שעשית.

הטעות הראשונה היא שאנחנו הולכים לפי סמלים
לאומיים ואיננו מסתכלים על המציאות. לדעתי מתעורר
עכשיו העם הפלשתינאי אשר נטש את הסיסמאות המאוב-
נות שאינן מתאימות למציאות בימינו. לכן אני מעריך את
המגמות החיוביות האלה המתעוררות עכשיו. לצערי,
דווקא בימים אלה של התעוררות המגמות החיוביות בעם
הערבי-פלשתינאי נשמעות פה נימות צורמות מפי חברי
הליכוד.

יוסף רום (הליכוד) :

איפה שמענו מגמות חיוביות ? באיזה נאום של
עראפאת או של אחד מהדוברים הרשמיים של אותו
אירגון, שאומרים עליו כי הוא מייצג את הערבים הפלש-
תינאים, נשמעה מגמה חיובית ? תראה לי מקום ששם זה
מופיע.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

אראה לך מכתב של סארטאווי, היועץ המדיני של
עראפאת, שהוא הנציג היחיד בכל אירופה, מכתב ששלח
למועצה למען שלום ישראל—פלשתינ ובו הוא מברך
אותנו, מכיר בעם הישראלי ובמדינת ישראל ומכיר
בתכניתה של "שלי" לכינון שלום במזרח-התיכון. האם זה
לא מספיק ?

יוסף רום (הליכוד) :

הברכה מאוד דרש-שמעית.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

אם הוא מפרסם את זה בעתון "א-סאורה" שנקרא
על-ידי פלשתינאים ומופץ לתצורות פנימית של הפלשתי-
נאים, אני חושב שאנחנו צריכים להגיד : דיינו.

(חבר-הכנסת י. רום קורא קריאת-
בנינים)

שמעתי את נאומך, חבר-הכנסת רום. ואני רואה
שאתה לוקח את הדברים בצורה הסלקטיבית ביותר ואתה
מתעלם מכל מגמה חיובית. זה אסון לאומי אם נתעלם
מכל מגמה חיובית. זה זרם ההיסטוריה שגורף את כולנו
ואנחנו צריכים להיות מציאותיים.

יוסף רום (הליכוד) :

יהושע תומור, שאינו חס וחלילה מניצי הליכוד —
אתה יודע מיהו ?

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

קראתי את המאמר היום בעתון.

יוסף רום (הליכוד) :

תקרא את המאמר שלו ותראה שגם הוא אומר אותם
דברים ללא כל קשר לדעותינו.

וליד חאג' יחיא (מחנה שלי) :

איני רוצה לענות לו כאן. אני רוצה להסביר לך,
חבר-הכנסת רום, שהפלשתינאים המפורים בתפוצות הם
הציגונים של המזרח-התיכון. הציגונים של הערבים דמות
להם כשל היהודים לפני קום המדינה : אין להם בית, אין
להם זכות להיות אדונים לעצמם ולכן נוצרה ההתפלגות
הזאת בדברים שלהם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
חברת-הכנסת גאולה כהן, האם את מסכימה להעברה לוועדה ?

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :
כן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
ובכן, חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות : האחת — להעביר את הנושאים לוועדה, השנייה — להסיר אותם מסדר-היום. אני מעמידה את שתי ההצעות להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לדיון בוועדה החוץ והבטחון — רוב
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום של הכנסת — מיעוט
ההצעה להעביר את הנושאים לדיון בוועדה החוץ והבטחון נתקבלה.

2. הצעות חוק של חברי הכנסת

1. חוק-יסוד : הכנסת (תיקון סעיף 8), התשמ"א—1980 *

למצב מעין זה. אני בטוח שהדמוקרטיה הישראלית לא תסבול מצב מן הסוג הזה, אבל הוא עלול להתרחש אם החוק לא יתקון.

לכן אני מציע להכניס תיקון בסעיף 8 של החוק שעל-פיו ניתן יהיה לשנות או להאריך את תקופת כהונתה של הכנסת, דהיינו של הממשלה, דהיינו של הקואליציה, ברוב של לא פחות מ-80 חברי הכנסת, שהוא גבוה מה-רוב שהיה לרוב הקואליציות בעבר ולכן הוא ימנע את האפשרות המפתיעה, אולי, שממשלה כלשהי תוכל לה-אריך לעצמה את כהונתה ברוב רגיל ומקרי מאוד.

אני מבקש שהכנסת תקבל את התיקון המוצע לחוק.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
רשות הדיבור לשר המשפטים.

שר-המשפטים מ. נסים :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אמרי רון הגיש הצעת חוק פרטית מעניינת העוסקת בסוגיה חשובה. אין ספק שזה אחד מאבני-היסוד בתשתית הקונסטיטוציונית שלנו. הוא מבקש להעמיד מכשול בפני חקיקת חוק המאריך תקופת כהונתה של הכנסת.

קודם-כך, מבוסס ההצעה קשה להבין אם בעליה מתכוון לאסור הארכה עקרונית או הארכה של תקופת כהונתה של כנסת פלונית. אבל נניח שכוונתו היא הארכת חייה של כנסת פלונית על-ידי הצעת חוק מיוחדת. גם אז, לעניות דעתי, הדרך שבה בחר חבר-הכנסת רון אינה נכונה מבחינה קונסטיטוציונית. אין לנו עדיין חוק-יסוד : חקיקה. לו היה חוק-יסוד : חקיקה קיים ועומד, כי אז היינו יכולים בהחלט לקבוע את מידת השריון של כל חוקי-היסוד, ונושא זה ראוי שיהיה בחוק-יסוד. עד היום יש לנו הוראת חוק אחת ויחידה שיש בה נוקשות מבחינת ההצבעה וזה אותו סעיף מפורסם בחוק-יסוד : הכנסת,

חבר-הכנסת רום, עליך להצביע בעד הסרת הנושא מסדר-יומה של הכנסת. הצבעה אחרת פירושה נסיגה מהסכמי השלום עליהם חתמה ממשלת ישראל בתמיכת הרוב המכריע של הבית הזה.

רב שילנסקי (הליכוד) :
האם אתה תומך בהסכמי השלום ?

וליד חאג' ויחיא (מחנה שלי) :
אני רואה בהסכמי השלום צעד מצויין בדרך להקמת מדינה פלשתינאית, ואם תרצו — האופציה של המערך היא מדינה פלשתינאית, וגם האוטונומיה של הליכוד, יבזה אני מסכים אתך, הגברת כהן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
חבר-הכנסת רום, האם אתה מסכים להצעת השר להעביר את הנושא לוועדה ?

יוסף רום (הליכוד) :
מסכים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
חברי הכנסת, אנו עוברים לחוק-יסוד : הכנסת (תיקון סעיף 8), התשמ"א—1980, של חבר-הכנסת אמרי רון.

בבקשה, חבר-הכנסת רון.

אמרי רון (המערך) :

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להציע תיקון בסעיף 8 לחוק-יסוד : הכנסת, לפיו סעיף 8 יסומן (א) ואחריו יבוא : " (ב) אין להאריך בחוק תקופת כהונתה של הכנסת אלא ברוב של שמונים חברי כנסת. אין לשנות סעיף זה אלא ברוב של שמונים חברי כנסת."

חוק-יסוד : הכנסת, הוא מאבני-היסוד של הדמו-קראטיה הישראלית ולכן קבע המחוקק בסעיף 44 לתקנון הכנסת, כי אפילו תקנון שעת חירום אין בכוחו לשנותו וכי גם את הוראת סעיף 44 אין לשנות אלא ברוב של שמונים חברי כנסת. אולם על-פי החוק הקיים סעיף 8 וסעיף 9, אשר קובעים את אורך תקופת כהונתה של הכנסת ואת המועד לבחירות לכנסת — עם הסייג של שנה מעוברת — הם ויתר הסעיפים הקשורים לחוק התפורות הכנסת ולמועד הבחירות שלאחר ההתפורות, אינם משו-ר-יינים כמו סעיף 44, ולכן אינם מונעים מצב שהוא אבסורדי לכאורה ושהמחוקק לא נתן דעתו עליו, מצב המהווה פירצה שצריכה לבוא על תיקונה. והכוונה היא למצב שעלול להיווצר כאשר קואליציה כלשהי — בלי כל קשר לקואליציה הנוכחית ולאילו שתבואנה אחריה, אני מקווה, בעשרות השנים הקרובות לקימה של הדמוקרטיה הישראלית — תוכל ברוב רגיל, אפילו לא ברוב מיוחס של 61 חברי כנסת כפי שנקבע הדבר לגבי שינוי שיטת הבחירות, אלא ברוב מקרי של 2 נגד 1, למשל, לקבל החלטה שמארכה למענה את הקאדנציה בכמה חודשים ואפילו בכמה שנים. אני בטוח שהמחוקק לא התכוון

גברתי היושבת-ראש, מטעמים אלה אני מציע, לא מתוך שלילת המחשבה או ההגיון הטמון בהצעתו של חבר-הכנסת אמרי רון, אלא מטעמים קונסטיטוציוניים של סדר וטעם טוב בחקיקה, שלא לקבל את הצעתו ולא להעבירה לוועדה.

שמואל טולידאנו (שינוי — מפלגת המרכז):
האם אין סתירה בין מה שאמרת לבין הסיפה של דבריך?

שר-המשפטים מ. נסים:
אין שום סתירה.

שמואל טולידאנו (שינוי — מפלגת המרכז):
אזי שוב לא יטפל בזה איש.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת רון.

אמרי רון (המערך):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת. אחרי דברי השר באמת אינני מבין מדוע אי-אפשר לקבל את הצעתי כפשטנה, שהרי גם הוא מסכים לתוכן התיקון שלי, ואם כך מדוע אי-אפשר לדון על כך בוועדה?

הנימוק שאין חקיקת-יסוד אינו תופש משום שכל עבודת הכנסת היא עבודה בהעדר חקיקת-יסוד וכל הבעיה היא כיצד מתנהלים החיים הדמוקרטיים במדינת ישראל בהעדר חקיקת-יסוד. ברור שאני מסכים לחקיקת-יסוד. איש מאתנו אינו מתנגד לכך. אבל השאלה היא, מה עושים עם ההצעה הזאת שגם השר מסכים לה.

לא התכוונתי לא לכנסת פלוגית ולא לכנסת הנוכחית אלא להחלטה שאולי תתגשם כשחלק מהאנשים הנמצאים היום באופוזיציה יהיו דווקא בקואליציה ולהיפך. אני מציע הצעה לתיקון החשובה, לדעתי, לדמוקרטיה הישראלית. אינני מבין מדוע אי-אפשר לדון עליה בוועדה ומדוע צריך להסירה מסדר-היום.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
ובכן, חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת, להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדה והשנייה, להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. אני מעמידה את שתי ההצעות להצבעה זו מול זו. מי בעד ההצעה להעביר את ההצעות לוועדה, נא להצביע.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד:
הכנסת (תיקון סעיף 8), התשמ"א—1980,
לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט — 12

בעד ההצעה להסיר את הצעת חוק-יסוד:
הכנסת (תיקון סעיף 8), התשמ"א—1980,
מסדר-היום של הכנסת — 18

ההצעה להסיר את הצעת חוק-יסוד: הכנסת
(תיקון סעיף 8), התשמ"א—1980, מסדר-היום
של הכנסת נתקבלה.

הבא למנוע את שינוי שיטת הבחירות ברוב הרגיל, הבא לקבוע רוב מיוחס של 61 חברי הכנסת לשם שינוי שיטת הבחירות.

לסעיף הזה יש היסטוריה. גם הוא, כשנתקבל, לא היה בנוי על בסיס של חוקה אלא בא בשעה שהיא למנוע אפשרות של שינוי שיטת הבחירות. אני אינני ממליץ היום, באין חוקי-יסוד: חקיקה, הבא לקבוע שיטה של קבלת חוקי-יסוד ושינויים, לשרייך או לקבוע מספר נוקשה של חברים הדרוש להצבעה.

משה עמאר (המערך):
אדוני השר, ישנו סעיף 45 של חוק-יסוד: הכנסת

— — —

שר-המשפטים מ. נסים:
נכון, זה אותו סעיף שאני הזכרתי בדבר שינוי שיטת הבחירות.

משה עמאר (המערך):
אולי אקרא את תכנון של סעיף זה: "אין לשנות סעיף 44 של סעיף זה אלא ברוב של שמונים חברי כנסת." סעיף 44 אומר: "על אף האמור בכל דין אחר, אין בכוחן של תקנות שעת חרום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים."

שר-המשפטים מ. נסים:
חבר-הכנסת עמאר, תקנות שעת חרום מול חוק כזה — בוודאי, אבל אני מדבר על קטיפת עניין מסוים, אם כי חשוב, ואני ציינתי בראשית דברי שהצעתו של חבר-הכנסת אמרי רון חשובה ובנושא חשוב. אבל הדרך שהוא בא להציע לפתרון הבעיה אינה הדרך הנכונה.

אני רוצה להזכיר כי לאחר מלחמת יום-הכיפורים היה צריך להאריך קצת את ימיה של הכנסת. זה היה אמנם אחרי מלחמה וזה היה בהסכמה. הרי אין אנו מדברים פה באמת על ממשלה זו או זו. יכולה ממשלה לבוא וממשלה ללכת והכנסת לעולם עומדת והחוקה שצריכה להיות לנו צריכה לעמוד גם היא, אבל אסור לקטוף דברים. לא מומן הציעו חברי כנסת אחרים הצעות דומות שהיו, אולי, נכונות וטובות. אבל כל זמן שאין לנו חוק-יסוד: חקיקה, שבא לקבוע את הנוקשות — מתי ואיך מקבלים ומשנים חוק יסוד — אסור לנו להוסיף וללכת בדרך זו.

אני שלם עם דעתו של חבר-הכנסת אמרי רון, שאסור לה לכנסת להאריך את ימיה. אם כנסת עושה צעד כזה בלי הסכמה מלאה, הייתי אומר אפילו בהסכמה מלאה, אבל אם אין סיבה כמו שהיתה לנו, לדאבוננו, לאחר מלחמת יום הכיפורים, הריהי עושה מעשה חמור ביותר. אמנם יכולה לבוא אי-פעם הצעה, ואני ודאי שאינני מציע אותה, שתקופת כהונתה של כנסת תהיה, למשל, חמש שנים ולא ארבע שנים. אם מישור יציע אי-פעם רעיון כזה, רצוי שההצעה לא תתקבל ברוב מקרי ורגיל. זה נכון. אבל בוא, רבותי, נקדם את נושא חוקי-יסוד: חקיקה, נקבע אחת ולתמיד את נושא הנוקשות של חוקי-היסוד שלנו ואז ממילא כל הבעיות האלה תבואנה לידי פתרון.

2. חוק לביטוח נזקי טבע בחקלאות, התש"ם—1980 *

ירדו לפתע לטמיון ולא רק הגידולים שעל הקרקע ובתוכה הושחתו כליל, אלא כל הבסיס של המחיה הושחת לפתע פתאום והחקלאים נשארו ללא אמצעי קיום. דוגמה שנייה: לפני שנים מספר באה לפתע פתאום קרה ואנשי המדע קבעו שכמותה לא היתה באזור ב־90 השנים האחרונות. קרה זו השחיתה את הפרי יחד עם העץ. גם בתקופה האחרונה פגע הטורנאדו במאות חקלאים באזור הכרמל. החלל במעגן-מיכאל וכלה בעין-השופט נפגעו חקלאים ביישובים רבים כמו בנימינה, בת-שלמה, זכרון-יעקב, גליל-עד. ועוד. נעקרו עצים, נהרסו חממות והועפו גזות. בכל המקומות האלה זרע הטורנאדו הרס וחורבן.

ודוגמה אחרונה: לפני כשנתיים נפגע ענף האבוקאדו פגיעה קשה ביותר עליידי מחלה בלתי-ידועה. ענף האבוקאדו התפתח עד היום בצורה יפה ומבטיחה ביותר ולפתע פתאום בא עליו אסון בלתי-צפוי שסיבותיו לא ידועות.

לא ארבה בדוגמאות ואדגיש אך זאת: החקלאים נושאים בביטוח נגד נזקים שהקרו מבטחת והביטוח הזה הוא בעיקר ביטוח של הפרי ולא של העץ, במקרה של מטעים. ואספיק כי נגד סחף אדמה או כיצא באלה אסונות שהזכרתי אין שום אפשרות לבטח ודווקא אסונות כאלה הם הכי הרסניים.

חברי הכנסת הנכבדים, אסור לנו לשכוח כי החקלאים אינם ברובם הם איכרים חדשים שנכנסו למעגל הפעילות החקלאית בשנים האחרונות. הם לא הספיקו לצבור הון אשר יעמוד להם בעת צרה לשקם את עצמם בכוחותיהם הם עם קרות האסון ואם החברה-המדינה לא תבוא לעזרתם, כי אז יחדלו מעיסוקם החיובי והיצרני ויפלו למע-מסה על החברה. ולכן מחויבת החברה-המדינה לעשות כדי לשקמם. עלינו לזכור כי המדובר במגזר חברתי שקיומו תלוי בחסדי הטבע ובמקרים שאין האדם יכול לראותם ולנקוט אמצעים נגדם, ואם אנו לא נושיט להם את העזרה בזמן, כי אז עלולים אנשים חיוביים אלה ליהרס כליל. דבר שני, ברוב הארצות הנאורות הגיעו למסקנה כי יש לבטח את ענפי החקלאות בפני אסונות טבע והמדינות בתור שכאלה עשו זאת באופן זה או זה. ברוב המדינות מצאה הבעיה את פתרונה ואצלנו הפתרון עדיין חלקי למדי.

מטרת הצעתי המונחת לפניכם היא להשיג שלושה דברים אלה: (א) כשהממשלה נוכחת שאסון טבע פגע בחקלאות, תהיה רשאית להצהיר כי אסון זה הוא אסון המדינה ומשהצהירה כך, מחויבת היא לעשות למען שיקור-מם המהיר של הנפגעים; (ב) השיקום צריך להתבצע על-ידי מימון ישיר מאוצר המדינה וזאת כדי להבטיח שהוא יבוצע בהקדם ושהבירוקראטיה לא תכשיל את השגת המטרה השיקומית; (ג) כאשר הממשלה החליטה והכריזה על אסון טבע בחקלאות כאסון המדינה מחויב השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת למנות מנגנון מיוחד אשר יעסוק בשיקום ויבצע אותו בהקדם האפשרי.

רבתי חברי הכנסת ישאלו, בודאי, כאן בבית מדוע יש להעניק דווקא לחקלאות את אשר הצעתי. ההבדל בין החקלאות לבין מקורות מחיה אחרים הוא בזה שבתעשייה

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אנו עוברים להצעת חוק לביטוח נזקי טבע בחקלאות, התש"ם—1980, של חברי-הכנסת פסח גרופר.

חיים קורפו (הליכוד):

ביקשתי רשות להודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

נתתי עכשיו את רשות הדיבור לחברי-הכנסת גרופר.

חיים קורפו (הליכוד):

אני ביקשתי קודם.

פסח גרופר (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שאני בא להציע היום לכנסת ולבקש את אישורה היא תוצאה של ניסיון מר וקשה שבו מתנסים חקלאי ישראל מידי כמה שנים.

ארצנו מבורכת באפשרויות רבות מאוד בתחום החקלאי בשל טבע ארצנו, והחקלאים שלנו מנצלים עובדה זו. החקלאות שלנו מפורסמת בעולם ותוצרתנו חדרה לשווקים רבים בחוץ-לארץ. החקלאים שלנו הוכיחו נאמנות וחרי-צות והתוצרת המשווקת בחוץ-לארץ מביאה הכנסה נכבדה למדינה במטבע-חוץ. יש לזכור שמתפרנסים מחקלאות לא רק החקלאים עצמם אלא גם אנשי שירותים שונים. אך טבע ארצנו, המאפשר אספקת תוצרת חקלאית טובה וטריה בכל עונות השנה, מגלה לפעמים פנים וועמות בצורה של אסונות שאין האדם יכול למנוע אותם או לגבור עליהם. מידי כמה שנים פוקד את החקלאות שלנו אסון טבע כזה או כזה הפוגע בצורה קשה מאוד בחקלאות, בחקלאים ובאנשים העובדים בשירותים השונים. מדובר כאן ברבבות משפחות אשר מטה-להלן נפגע.

לפני כ־12 שנה הוקמה הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות, ששותפים בה אירגוני החקלאים השונים מזה והממשלה מזה. קרו זו, הנשאת עליידי החקלאים ובעזרת הממשלה, הוכיחה את עצמה ואין חולק על כך שבתנאי חיינו היא מהווה היום גורם חשוב וחיובי וכלי-עזר לענפי החקלאות השונים ולחקלאים הנפגעים מנזק זה או זה. אבל קרן זו אינה מסוגלת לכסות את הכול, היא אינה יכולה לבטח נגד אסונות טבע חמורים ביותר המתרחשים אצלנו, כפי שאמרתי, מידי כמה שנים. הקרן שהזכרתי מבטחת נגד נזקי טבע ידועים ורגילים אך אינה יכולה, אינה בנויה ואינה עשויה לבטח נגד אסונות משונים ובלתי-צפויים, אסונות שאין לדרוש מהאדם הסביר שיראה אותם מראש ושינקוט אמצעי הגנה נגדם. וכשמתרחשים אסונות גדולים כאלה, התוצאה היא שתוך זמן קצר או תוך כמה שעות ואף פחות מזה נהרס לעיני החקלאי כל עולמו וכל הבסיס לקיומו.

אבא כמה דוגמאות: לפני שנים מספר, עקב שבר ענן, נהרס כליל המשק בשני ישובים בערבה — בעין-יהב ובנאות-הככר. ומה אירע שם? בשל זרם אדיר של מים נסחפה השיכבה העליונה של האדמה והמתיישבים החקלאים שפרנסתם על גידול ירקות נפגעו בצורה חמורה ביותר. לא רק ההשקעות והכנת הקרקע לעיבודים השונים

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

שר החקלאות הסמך אותך להודיע שהוא מסכים שההצעה תועבר לוועדה ?

פסח גרופר (הליכוד) :

כן, הוא מסכים שהצעת החוק תועבר לוועדה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

ובכן, הכנסת רישמת לפניך את ההודעה הזאת בשמו של שר החקלאות.

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת : להעביר את הצעת החוק של חברי-הכנסת גרופר לוועדת הכלכלה.

למשל יש ביטוח מקיף המכסה את כל הנוקים. היא אינה נתונה בסכנות שמקורן בטבע כפי המצב בחקלאות. כל הסיכונים הקיימים בתעשייה, למשל, קיימים גם בחקלאות — כגון : שריפות, גניבות ועוד — אבל סיכונים כגון : קרה, שטפונות, סחף של אדמה, אין התעשייה יודעת לאפשרנו. מכאן מוצדק כי החוק יאפשר לממשלה לפעול בצורה מהירה ויעילה לשיקום הנפגעים במקרה של אסון טבע בחקלאות.

השר הסמכני להודיע שהוא מסכים להצעת.

שמואל טולידאנו (שינוי — מפלגת המרכז) :
זה מוזר מאוד. זה קרה היום פעמיים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

אין זה מוזר. השר איננו. חברי-הכנסת גרופר, אתה מציע לקיים דיון בועדה ? באיזו ועדה ?

פסח גרופר (הליכוד) :
ועדת הכלכלה.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק לביטוח נזקי טבע בחקלאות, התש"ם—1980, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה, נתקבלה.

ח. הצעות לסדר על הקמת ועדה לעניין מסויים

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

חברי הכנסת, לפני שאנחנו עוברים לסעיף הבא, ביקש אותי חברי-הכנסת קורפו, כממלא-מקום של יושב-ראש ועדת הכנסת, למסור הודעה בשם ועדת הכנסת.

אני מצטערת מאוד שלא אוכל להרשות לך למסור הודעה בשם ועדת הכנסת, מאחר שההודעה שאתה רוצה למסור מתייחסת להקמת ועדה מיוחדת לביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי. זאת איננה הודעה רגילה. הודעה זו צריכה להיכלל בסדר-היום והיא גם מחייבת דיון. הדבר לא הובא לידיעת הסיעות, איש מחברי הכנסת לא יודע שהנושא הזה עומד להיות מובא היום לכנסת להכרעה ולהצבעה.

רוני מילוא (הליכוד) :

אין הצבעה. זו הודעה בלבד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

יש תקנון, קיים סעיף 16 בתקנון ומשום-כך, חברי הכנסת, אני לא אפתח שום דיון ואיני מאפשרת מסירת כל הודעה. אני מצטערת, איני יכולה לתת לחברי-הכנסת קורפו את רשות הדיבור למסור הודעה. אנו עוברים לסעיף הבא.

חיים קורפו (הליכוד) :

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש את רשות הדיבור לסדר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :
לסדר, בבקשה.

חיים קורפו (הליכוד) :

אין סמכות ליושב-ראש הישיבה למנוע מיושב-ראש ועדת הכנסת למסור הודעה בכנסת. בשום סעיף בתקנון לא הוענקה סמכות כזאת ליושב-ראש. ההודעה שיושב-ראש ועדת הכנסת רוצה למסור לכנסת היא הודעה של ועדת הכנסת, על דעתה של ועדת הכנסת ובהסכמתה המלאה. כל שינוי, כל הודעה בכנסת טעונים אישור הכנסת.

זאב כ"ץ (המערך) :

אני מסתייג מהמלה שרירות. ובכן, סעיף 16 לתקנון אומר : הכנסת תבחר, מומן לזמן, לפי הצעת ועדת הכנסת, ועדה לעניין מסוים שדינה לכל דבר וכו'. כלומר : לא הודעה, אלא בחירה. בחירה, כלומר : סעיף לסדר-היום. לפי מיטב ידיעתי אין היום בסדר-היום סעיף כזה ואם אין סעיף כזה לא יכול לעמוד דבר כזה שהוא בחירה אקטיבית של הכנסת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

ובכן, זו הפסיקה של.

חיים קורפו (הליכוד) :

אני מודיע שמסרתי הודעות בכנסת ומעולם לא הוחלט — — —

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

חברי-הכנסת קורפו, הראיה היא שסעיף כזה כלול בסדר-היום בשבוע הבא. אין שום סיבה מדוע למסור הודעה בנושא הזה.

חיים קורפו (הליכוד) :

את רשאית והיית רשאית לעשות זאת לאחר הודעת. לפני הודעתי אינך מוסמכת כלל לקבוע בשם יושב-ראש

— הצעות לסדר על הקמת ועדה לעניין מסויים ; חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9) —

דוד שטרן (הליכוד) :
אני מבקש להפסיק את הישיבה לחמישה רגעים ול-
כנס את נשיאות הכנסת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
למי שיש טענות — שיפנה לוועדת הפירושים. עתה
אין כל הודעות.

(חבר-הכנסת ח. קורפו קורא קרי-
את-ביניים)
חבר-הכנסת קורפו, לאט לך. את רשות הדיבור קיבל
חבר-הכנסת שינמן.

אהוד אולמרט (הליכוד) :
למה הרמקולים לא עובדים ? כשהישיבת-ראש תהיה
חברה בוועדה שמישהו אחר הוא היושב-ראש בה — —

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
אני מבקשת מהחברים לשבת.

ועדת הכנסת, מבלי לאפשר למסור הודעה בשם הוועדה.
אינך יכולה לעשות זאת, גברתי.

(קריאות-ביניים)
אינך יכולה למנוע ממני למסור — —

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
אתה כתבת לי ואני השבתי לך. משום כך — —

חיים קורפו (הליכוד) :
— את לא יכולה — —

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
זו הפסיקה שלי. אתם יכולים לפנות לוועדת הפירו-
שים.

אנו עוברים לחוק הבחירות לכנסת, תיקון מס' 9

(חבר-הכנסת א. אולמרט קורא קרי-
את-ביניים)

ט. חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9), התשמ"א—1981 * (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

אומר שהקלפי תהיה פתוחה ללא הפסקה משעה 7:00
בבוקר עד 23:00 בלילה ; אך בשוב שמספר הזכאים
להצביע בו אינו עולה על 350 — תהיה הקלפי פתוחה
מ-8:00 בבוקר עד 21:00 בלילה. סעיף 4 בא לשנות את
מועדי סגירת הקלפיות. במקום השעה 23:00 בלילה תבוא
השעה 22:00 בלילה ובמקום עד 21:00 בלילה תבוא השעה
20:00 בלילה, וזאת בהתחשב בעובדה שאחוז המצביעים
בשעה האחרונה לפני סגירת הקלפיות הוא זעום והשינוי
יקל על עבודתה של ועדת הקלפי בזירוז העברת תוצאות
הבחירות וההומור לוועדת הבחירות האזורית.

אני פונה, על-כן, לכנסת ומבקש לאשר את הצעת
החוק בקריאה שנייה ושלישית. ישנן הסתייגויות של
חבר-הכנסת טובי, שאולי ינמקו, אך אני מציע מראש
לדחות אותן ולקבל את הצעת החוק כפי שהוגשה עליידי
ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
אנו נגישים להצבעה. אין מי שינמק את ההסתייגויות
של חבר-הכנסת טובי, אך אעמיד אותן להצבעה.

הצבעה

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 1
לא נתקבל.

סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 2
לא נתקבל.

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

הצעת חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 3 לא
נתקבלה.

סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.

הצעת חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 4 לא נ-
תקבלה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :

אנחנו עוברים לחוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9),
התשמ"א—1981, בקריאה שנייה ושלישית. רשות הדיבור
לחבר-הכנסת שינמן בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט.

פנחס שינמן (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) :
אני מתכבד בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט להביא
בפני הכנסת הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9),
התשמ"א—1981, כדי לאשרה בקריאה שנייה ושלישית.

זוהי הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת יהודה בן-
מאיר, שלמה יעקב גרוס, יהודה חשאי, שמואל טולידאנו
וחיים קורפו, שהועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט והוב-
א ביים י' באדר א', התשמ"א 17.2.81, לקריאה ראשו-
נה. הכנסת העבירה את ההצעה לוועדת החוקה, חוק
ומשפט, אשר דגה בה ובשמה אני מביא אותה עתה לק-
ריאה שנייה ושלישית.

בהצעת החוק ארבעה סעיפים המתקנים כמה פרטים
המתייחסים להגשת רשימות מועמדים לבחירות לכנסת.
הסעיף הראשון מתקן את סעיף 4 לחוק הבחירות לכנסת
(נוסח משולב), התשכ"ט—1969. במקום המספר של 750
התומכים שהיה דרוש להגשת רשימה, מוצע להגדיל את
המספר ל-1,500. זאת עקב גידולה של אוכלוסיית המדינה
פי חמישה מאז קום המדינה.

בסעיף 2 מוצע גם לשנות את סעיף 57(ז) לחוק
העיקרי : במקום 1,500 ל-2,500 היינו : אם הוגשה רשימת
מועמדים על-ידי בותרים, כל החתימות לאחר 2,500 הח-
תימות הראשונות לא יחושבו לצורך זה.

סעיף 3 משנה גם את סכום הפקדון הנדרש מרשימה
חדשה בעת הגשתה — מ-40,000 לירות ל-20,000 שקלים,
וזאת עקב האינפלציה שפשתה ומחייבת להתאים את
הסכומים למציאות.

סעיף 4 מתייחס לסעיף 72 בחוק המקורי. סעיף 72

סעיף 4, בנוסח הוועדה, נתקבל.

ה צ ב ע ה

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :

אני מעמידה את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9),
התשמ"א—1981, נתקבל.

י. הודעה אישית של חברי-הכנסת אברהם מלמד

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :

רשות להודעה אישית לחברי-הכנסת מלמד.

יחד עם הברכה "ברוך מתיר אסורים", אני רוצה להגיד לכנסת : אף שהייתי אופטימי בקשר לשיחרורו, "זה היום עשה אדוני, נגילה ונשמחה בו", ואמסור את הודעתי באחת מן הישיבות הבאות. תודה רבה.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, עמדתי למסור הודעה אישית די חריפה נגד חבר כנסת מסוים. אבל היות שנתבשרנו היום בשורה גדולה בקשר לשיחרורו של אסיר ציון מגדלביץ, אני חושב שאין זה הזמן המתאים לכך.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :
חברי הכנסת, תם סדר-היום. הישיבה הבאה ביום שני בשעה ארבע אחרי-הצהריים. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 14:12.

נספחות

א. סדר-היום לישיבות תכ"א—תכג

- א. שאילתות ותשובות.
- ב. סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון מס' 30 של מבקר המדינה (חלקים א—ב) ולדין-וחשבון מס' 8 של נציב תלונות הציבור — גמר הדיון.
- ג. חוק בינוי ופינוי של אזורי שיקום (תיקון), התשמ"א—1981 (קריאה ראשונה).
- ד. חוק עבירות קנס (נושאי משרה שיפוטית), התשמ"א—1981 (קריאה ראשונה).
- ה. חוק סדר-הדין הפלילי (תיקון מס' 13), התשמ"א—1981 (קריאה ראשונה).
- ו. חוק לתיקון פקודת פשיטת הרגל, התשמ"א—1981 (קריאה ראשונה).
- ז. חוק המזויאונים, התשמ"א—1981 (קריאה ראשונה).
- ח. חוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור (תיקון מס' 4), התשמ"א—1981 (קריאה ראשונה).
- ט. הצעות לסדר-היום.
- י. חוק מס הכנסה (ניכויים מיוחדים בשל אינפלציה) (הוראת שעה ותיקוני חוק), התשמ"א—1980 (קריאה ראשונה).
- יא. חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 6), התשמ"א—1981 (קריאה ראשונה).
- יב. חוק לתיקון פקודת רישום שמות עסק (מס' 2), התש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- יג. חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 11), התש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 11), התש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- טו. חוק דיני עבודה (הסכם להקמת שדות-תעופה בנגב), התשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- טז. חוק-יסוד: החקיקה (קריאה ראשונה).
- יז. חוק החקיקה (הוראות מעבר), התשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- יח. חוק רשות שדות-התעופה (תיקון), התש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק העונשין (תיקון מס' 14), התש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), התשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק תקנת השבים, התשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כב. שביית הרופאים — הצעות חברי-הכנסת ע. הדר-הורביץ, י. מ. אברמוביץ וי. יצחקי.
- כג. הצורך ביעול גביית מס הכנסה ומס ערך מוסף — הצעות חברי-הכנסת ש. אהבלי-אלמוזלינו, ג. האוזנר, ד. גולומב וש. אליהו.
- כד. התגברות האנטישמיות במערב אירופה — הצעת חברי-הכנסת מ. קצב.
- כה. הקמת רשות לפיתוח הגליל — הצעת חברי-הכנסת י. כהן.
- כו. הצורך בתיאום פעולות הממשלה בגליל — הצעת חברי-הכנסת ד. רוזוליו.
- כז. מגמה להעלאת תעריפי פרמיות הביטוח — הצעות חברי-הכנסת מ. עמאר ומ. וירשובסקי.
- כח. מעמדם של עובדי המדינה — הצעות חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו וא. מלמד.
- כט. כינון המטה למלחמה באינפלציה — הצעת חברי-הכנסת ע. אמראי.
- ל. החלטת הממשלה על הקפאת המחירים — הצעת חברי-הכנסת ד. גולומב.
- לא. שינוי שיטת הסובסידיות מסיבסוד המצרך לסיבסוד הנצרך — הצעת חברי-הכנסת ח. בר-לב.
- לב. עתידן של קיצבאות הילד הראשון והשני — הצעת חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו.
- לג. השביית בצי הסוחר — הצעות חברי-הכנסת מ. אלגרבלי, י. ז. אמיר, מ. כהן וש. שטרן-קטן.
- לד. המדיניות הכלכלית של הממשלה והסקטור היצרני בארץ — הצעת חברי-הכנסת ע. הדר-הורביץ.
- לה. העדר רופאים בירוחם — הצעות חברי-הכנסת י. ז. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא וש. שטרן-קטן.
- לו. אועקת דעת-הקהל העולמית נגד השמדת הכפר הלב-נוני קנת — הצעת חברי-הכנסת ע. נוף.
- לז. מצב החקלאות והחקלאים בישראל — הצעת חברי-הכנסת א. כץ-עוז.
- לח. מעמד הספר העברי והעדפתו — הצעת חברי-הכנסת מ. הכהן.
- לט. התנחלות אוהל מורה בקטמונים — הצעות חברי-הכנסת מ. אלגרבלי, ג. כהן, ש. פלאטרו-שרון, ח. גרוסמן, ז. עטשי, ס. מרציאנו, א. ג. בדיאן, ש. אלוני וש. שטרן-קטן.
- מ. צימצום פערים חברתיים ועדתיים בישראל — הצעת חברי-הכנסת מ. כהן.
- מא. קידום השכבות המקופחות — הצעת חברי-הכנסת א. אבראי.
- מב. מצבם של ערביי ישראל ועתידם — הצעת חברי-הכנסת ז. עטשי.

- מג. ממדי הירידה — הצעות חברי הכנסת מ. וירשובסקי, ע. ברעם, מ. כהן וא. יגורי.
- מד. הצורך בחיזוק אחיזתה של ישראל בגולן — הצעת חברי הכנסת ז. כ"ץ.
- מה. יישום המלצות דות ועדת עצינוני — הצעות חברי הכנסת צ. ביטון, מ. שמיר, ח. גרוסמן, ג. האוזנר, א. אבנרי, י. יצחקי, א. ג. בדיאן וז. עטשי.
- מו. המצב ב"אל על" — הצעות חברי הכנסת א. אבנרי, ש. ארבל-אלמוזלינו, ג. כהן וי. בן-מאיר.
- מז. הצורך בהגנה על המשק — הצעת חברי הכנסת ז. שובל.
- מח. חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 21), התשל"ו—1978 (קריאה ראשונה).
- מט. חוק היטל מיוחד, התשמ"א—1980 (קריאה ראשונה).
- נ. חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9), התשמ"א—1981 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נא. הצעות חוק של חברי הכנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבה תכ"ג

1114. ז. ורטהיימר (שינוי — מפלגת המרכז) : תיעוש מואץ כמפתח לקיומנו הציוני.
1115. י. רום (הליכוד) : חתירת מצרים להקמת מדינה פלשתינאית.
1116. ג. כהן (התחיה — בנא"י) : הודעת סאדאת בדבר כינון ממשלה פלשתינאית גולה.

ג. הצעת חוק הבחירות לכנסת העשירית (הוראת שעה), התשמ"א—1981

1. **הוראת שעה**
חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט—1969¹ (להלן — חוק הבחירות), יחול על הבחירות לכנסת העשירית בשינויים האמורים בחוק זה.
2. **תיקון סעיף 1**
בסעיף 1 לחוק הבחירות —
(א) בהגדרת "היום הקובע", במקום "יום א' בניסן שלפני שנת פנקס פלונית" יבוא "יום כ"ה באדר ב' התשמ"א (31 במארס 1981)";
(2) במקום הגדרת "שנת פנקס בוחרים" או "שנת פנקס" יבוא :
"תקופת פנקס התשמ"א" — התקופה המתחילה ביום י"ג באייר התשמ"א (17 במאי 1981) והמסתיימת ביום י"ד באב התשמ"ב (3 באוגוסט 1982)";
3. **החלפת סעיף 2**
במקום סעיף 2 לחוק הבחירות יבוא :
"2. **ההצבעה רק לפי הרישום בפנקס**
הזכות להצביע בבחירות לכנסת העשירית נתונה רק למי שרשום בפנקס הבוחרים של תקופת פנקס התשמ"א."
4. **תיקון סעיף 3**
בסעיף 3(א) לחוק הבחירות, במקום "מיום תחילתה של שנת פנקס הבוחרים שבה מתקיימות הבחירות" יבוא "מיום כ"ח בסיוון התשמ"א (30 ביוני 1981) (להלן — יום הבחירות לכנסת העשירית)".
5. **תיקון סעיף 13**
בסעיף 13 לחוק הבחירות —
(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא :
"(א) לא יאוחר מיום כ"ה באדר א' התשמ"א (1 במארס 1981) תקבע הוועדה המרכזית,
6. **החלפת סעיף 26**
במקום סעיף 26 לחוק הבחירות יבוא :
"26. **פנקס התשמ"א**
לתקופת פנקס התשמ"א יוכן פנקס בוחרים שיכלול כל אדם שביום הקובע היה אזרח ישראלי והיה רשום, הוא ומענו, במרשם האוכלוסין כתושב ויום הולדתו ה-18 חל לא יאוחר מיום הבחירות לכנסת העשירית (להלן — פנקס התשמ"א) ; לעניין פרק זה, "מען" — לרבות ציון במרשם האוכלוסין של ישוב בלבד."
7. **תיקון סעיף 28**
בסעיף 28 לחוק הבחירות, במקום סעיף קטן (א) יבוא :
"(א) לשם הכנת פנקס התשמ"א תוכן לכל אזור קלפי רשימה שתכלול כל אדם שיום הולדתו ה-18 חל לא יאוחר מיום הבחירות לכנסת העשירית ושביום כ"ו בשבט התשמ"א (31 בינואר 1981) היה אזרח ישראלי והיה רשום במרשם האוכלוסין כיון כתושב אותו אזור."
8. **תיקון סעיף 29**
בסעיף 29 לחוק הבחירות, במקום "ביום ה-61 שלפני היום הקובע" יבוא "ביום כ"ו בשבט התשמ"א (31 בינואר 1981)".
9. **החלפת סעיף 31**
במקום סעיף 31 לחוק הבחירות יבוא :

19. תיקון סעיף 43
בסעיף 43 לחוק הבחירות, המלים "ובקשות לפי סעיף 42" — יימחק.
20. תיקון סעיף 44
בסעיף 44 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה־89 אחרי היום הקובע" יבוא "עד יום ח' בניסן התשמ"א (12 באפריל 1981)".
21. אי־תחולת סעיפים 45—51
סעיפים 45 עד 51 לחוק הבחירות לא יחולו.
22. תיקון סעיף 52
בסעיף 52 לחוק הבחירות, הקטע המתחיל במלים "ושר המשפטים רשאי" והמסתיים במלים "ולמסירת פסקי־הדין" — יימחק.
23. החלפת סעיף 53
במקום סעיף 53 לחוק הבחירות יבוא:
"53. השלמת הרשימות
עד יום ח' בניסן התשמ"א (12 באפריל 1981) יתקן וישלים שר הפנים את רשימות הבוחרים בהתאם להחלטותיו לפי סעיף 44."
24. החלפת סעיף 54
במקום סעיף 54 לחוק הבחירות יבוא:
"54. ראשית תקפו של פנקס התשמ"א
פנקס התשמ"א כפי שתוקן והושלם כאמור בסעיף 53 ייכנס לתקפו ביום י"ג באייר התשמ"א (17 במאי 1981)".
25. החלפת סעיף 55
במקום סעיף 55 לחוק הבחירות יבוא:
"55. מפירת פנקס התשמ"א
לא יאוחר מיום י"ג באייר התשמ"א (17 במאי 1981), ימסור שר הפנים לכל אחד מחברי הוועדה המרכזית את פנקס התשמ"א כפי שתוקן והושלם לם כאמור בסעיף 53."
26. אי־תחולת סעיף 55
סעיף 55 לחוק הבחירות לא יחול.
27. תיקון סעיף 68
בסעיף 68 לחוק הבחירות, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
"(ג) לא יאוחר מהיום הקובע תקבע הוועדה המרכזית את מקומות הקלפי לתקופת הפנקס התשמ"א על פי הצעת שר הפנים שהוגשה לוועדה ביום ל' בשבט התשמ"א (4 בפברואר 1981)".
28. אי־תחולת סעיפים 16 עד 123 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות)
סעיפים 16 עד 123 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה—1965², לא יחולו בשנת התשמ"א.
29. הוראת מעבר
פנקס התשמ"א יעמוד בתקפו עד יום י"ד באב התשמ"ב (3 באוגוסט 1982) והוא יבוא במקומו של
31. הודעה לבחור
מי שנכלל ברשימות הבוחרים שהוכנו לפי סעיף 28, ישלח לו שר הפנים הודעה על כך בדואר."
10. תיקון סעיף 32
בסעיף 32 לחוק הבחירות, במקום "יישלחו בכל שנה תוך 48 ימים מהיום הקובע" יבוא "יישלחו עד יום ד' באדר ב' התשמ"א (10 במארס 1981)".
11. החלפת סעיף 33
במקום סעיף 33 לחוק הבחירות יבוא:
"33. הצגת הרשימות
מיום ד' באדר ב' התשמ"א (10 במארס 1981) ועד יום י"ג באדר ב' התשמ"א (19 במארס 1981), יציג שר הפנים, בימי העבודה הרגילים, את רשימות הבוחרים לתקופת פנקס התשמ"א בכל הלשכות הנפתיות לעלייה ומרשם, למען יוכל כל דורש לעיין בהן."
12. החלפת סעיף 34
במקום סעיף 34 לחוק הבחירות יבוא:
"34. שעות ההצגה
לא יאוחר מיום כ"ה באדר א' התשמ"א (1 במארס 1981) תקבע הוועדה המרכזית את שעות ההצגה על־פי הצעת שר הפנים שתוגש לה לא יאוחר מיום י"ח באדר א' התשמ"א (22 בפברואר 1981)".
13. תיקון סעיף 35
בסעיף 35 לחוק הבחירות, במקום "מהיום ה־39 אחרי היום הקובע" יבוא "מיום ב' באדר ב' התשמ"א (8 במארס 1981)".
14. אי־תחולת סעיפים 36 עד 38
סעיפים 36 עד 38 לחוק הבחירות ולא יחולו.
15. תיקון סעיף 39
בסעיף 39 לחוק הבחירות, במקום "לא יאוחר מהיום ה־46 אחרי היום הקובע" יבוא "לא יאוחר מיום ד' באדר ב' התשמ"א (10 במארס 1981)".
16. תיקון סעיף 40
בסעיף 40 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה־65 אחרי היום הקובע" יבוא "עד היום הקובע".
17. החלפת סעיף 41
במקום סעיף 41 לחוק הבחירות יבוא:
"41. דין הודעה למרשם האוכלוסין
נמסרה לגבי אדם הודעה לפי חוק המרשם, בתקופה שבין יום כ"ו בשבט התשמ"א (31 בינואר 1981) לבין היום הקובע, הנוגעת לפרט מהפרטים האמורים בסעיף 29, או בדבר מותו של אדם, או בדבר הענקה או אבדן של האזרחות הישראלית, יראו את ההודעה כאילו היתה בקשה או ערר שהוגשו כדין לפי סעיף 40."
18. אי־תחולת סעיף 42
סעיף 42 לחוק הבחירות לא יחול.

יחולו על הבחירות לכנסת העשירית, בשינויים המהותיים.

31. היום הקובע בחוק מימון מפלגות

לעניין הבחירות לכנסת העשירית יהיה היום הקובע בחוק מימון מפלגות, התשל"ג—1973⁵, היום ה-101 שלפני יום הבחירות.

32. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

פנקס הבוחרים שלפי הוראות חוק הבחירות היה צריך להיכנס לתקפו ביום ט"ז באב התשמ"א (15 באוגוסט 1981).

30. החלת הוראות

הוראות סעיף 11 לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) (תיקון), התשכ"ט—1969⁸, והוראות חוק הבחירות לכנסת (הוראת שעה), התשל"ל—1969⁴,

³ ס"ח התשכ"ט, עמ' 196.

⁴ ס"ח התשל"ל, עמ' 2.

⁵ ס"ח התשל"ג, עמ' 52.

ד. הצעת חוק התקציב (מס' 3) לשנת הכספים 1980, התשמ"א—1981

1980, התשמ"א—1980, במקום 4,394,450 אלפי שק"ל יבוא 5,973,450 אלפי שקלים".

3. החלת הוראות

הוראות החוק העיקרי יחולו גם על הסכומים הנוספים לפי חוק זה.

4. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום תחילתו של החוק העיקרי.

1. שינוי סכומים בתקציב

נוסף על הסכומים שהממשלה רשאית להוציאם, על פי חוק התקציב לשנת הכספים 1980, התשל"ם—1980¹ (להלן — החוק העיקרי) ועל פי חוק התקציב (מס' 2), לשנת הכספים 1980, התשמ"א—1980², רשאית היא בשנת הכספים 1980 להוציא סכום נוסף של 7,000,000 אלפי שקלים.

2. תיקון סעיף 15

בסעיף 15 (א) לחוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים

¹ ח"ת 79, התשל"ם, עמ' 3.

² ח"ת 80, התשמ"א, עמ' 2.

תחזית מס' 3 לתקבולים ולמילווה לשנת הכספים 1980

מיליוני שקלים	מיליוני שקלים	סה"כ כללי
1,500	082 הכנסות מאמיסיות והפקדות	7,000
2,500	מילווה ומענקים מחו"ל	1,300
2,500	902 בטחון	1,300
1,700	מקדמות מבנק ישראל	1,300
1,700	093 מקדמות למימון הוצאות	5,700
		1,500
		חלק ב' — תקבולים ממילווה וחשבון הון מילווה בארץ

תוספת ראשונה מס' 3 לשנת הכספים 1980

מיליוני שקלים	מיליוני שקלים	סה"כ כללי
1,400	כלכלה ומשק	7,000
1,400	44 סיבסוד אשראי	6,700
300	45 תשלום ריבית	2,500
300	חלק ב' — תקציב פיתוח וחשבון הון	2,500
300	84 תשלום חובות	2,500
		2,500
		15 משרד הבטחון
		32 תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי

הסתייגויות לחוק הג"ל

אלפי שקלים".

י. תמיר מציע:

במקום "7,000,000 אלפי שקלים" יבוא "6,999,999 אלפי שקלים".

לסעיף 1

ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הדר, ז. כ"ץ ונ. פדר מציעים:

ת. טובי מציע:

במקום "7,000,000 אלפי שקלים" יבוא "4,120,000

- בסעיף 32, למחוק פרטים :
 0317 — הון חוזר להגדלת מלאי ;
 0320 — כסוי הגרעון בקרן ההשוואה למחירי דלק ;
 0406 — רורבה.
 ת. מובי מציע :
 א. סעיף 15 — משרד הבטחון 10 במקום 2,500 ;
 ב. סעיף 32 — תמיכות במחירי מצרכי יסוד וייצור חקלאי : 4,000 במקום 2,500 ;
 ג. סעיף 44 — סיבסוד אשראי : 10 במקום 1,400 ;
 ד. סעיף 45 — תשלום ריבית : 50 במקום 300 ;
 ה. סעיף 84 — תשלום חובות : 50 במקום 300.

לסעיף 2
 ת. מובי מציע :
 במקום "5,973,450 אלפי שקלים" יבוא "394,450 אלפי שקלים".

לתוספת
 ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הרר, ז. כ"ץ ונ. פדר מציעים :
 אחרי סעיף 45 יבוא :
 סעיפים 14—18, 43—33 : 4,500 (—).

לחלופין
 ע. אמוראי, ד. גולומב, ע. הרר, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון מציעים :

ה. הצעת חוק רשות ממלכתית להתיישבות ולהתנחלות, התשל"ט—1979 (הצעת חברי הכנסת פ. גרופר)

1. הגדרות
 בחוק זה —
 "הרשות" — הרשות הממלכתית להתיישבות ולהתנחלות ;
 "השר" — חבר הממשלה הממונה על ביצוע חוק זה.
 2. הקמת הרשות
 מוקמת בזה רשות ממלכתית להתיישבות ולהתנחלות.
 3. הרשות היא תאגיד
 הרשות היא תאגיד הכשיר לכל פעולה משפטית.
 4. ביקורת המדינה
 הרשות תעמוד תחת ביקורתו של מבקר המדינה בהתאם לסעיף 69) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח—1958 (נוסח משולב)¹.
 5. מועצת הרשות
 הרשות תהיה על-ידי מועצה שתמונה על-ידי הממשלה בתיאום עם הנהלת הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית העולמית.
 6. מספר חברי המועצה
 מספר חברי המועצה יהיה כפי שתקבע הממשלה.
7. סמכות הרשות
 הרשות תקבע את דרכי הקמת ההתנחלות, מיקומה, התאמת המתנחלים, זכויותיהם וחובותיהם.
 8. דרכי העבודה של הרשות
 בשיוקליה תתחשב הרשות בנתונים האזוריים והחברתיים ובצרכים החינוכיים, האירגוניים והכלכליים ותאפשר לכל קבוצה להתאגד כרצונה ובהתאם להשקפותיה.
 9. שיתוף גופים ציבוריים
 הרשות רשאית לשתף בביצוע ההתנחלות גופים ציבוריים הפועלים בתחום זה במדינה.
 10. אי-פסול מטעמים פוליטיים
 הרשות לא תפסול מועמד להתנחלות בשל השקפותיו או פעילויותיו הפוליטיות.
 11. השר הממונה על הביצוע
 השר אשר הממשלה תחליט יהיה ממונה על ביצוע חוק זה.
 12. התקנת תקנות
 השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו של חוק זה.

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

ד ב ר י ה ס ב ר

בעוד שהם אוהדי מפלגה אחרת או בלתי-מפלגתיים. המצב הקיים בשטח זה, גרם גם להתרצויות בין הגופים המפלגתיים השואפים לרכוש "טריטוריות" כאלה וכן בין המוסדות הרשמיים, הממלכתיים והלאומיים. אצל האחרונים בשל הפיצול בסמכויות הביצוע פעולות התנהלות רבות התעכבו בעבר.

הצעה זו נועדה להוציא את ההתנחלות וההתיישבות משליטת המפלגות, להקים מוסד ממלכתי שיהיה אחראי לנושא זה, ושיהיה כפוף לפיקוח פרלמנטרי, להבטיח לכל יהודי מתאים את האפשרות להתנחל ולהעמיד את הפעילות של הרשות ומועצתה תחת ביקורתו של מבקר המדינה.

אין חולק על כך, כי נושא ההתיישבות וההתנחלות בזמן הזה הוא אחד הנושאים החשובים והמרכזיים במדינה. האחריות לפעולות ההתנחלות מוטלת להלכה ולמעשה על המדינה, זרועותיה מסייעות וגם מבצעות את ההתנחלות יות והיא גם מקמנת פעולות אלה.

מאז מלחמת ששת הימים קיימת במסגרת הממשלה ועדת שרים לעניין ההתנחלות, אך הביצוע נשאר מיוסד על השיטה שהייתה נהוגה בתקופת הקונגרסים הציוניים, היינו, על שיטת חלוקת משבצות קרקעיות לגופים מפלגתיים. שיטה זו יש בה כדי להכשיל את ההתנחלויות ולחסום את הדרך בפני אנשים בלתי-מפלגתיים שאינם רוצים להתיישב ב"טריטוריות" השייכות למפלגה פלוגית

ג. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (ועדה לקליטת עולים), התש"ם—1980 (הצעת חבר-הכנסת ר. מילוא)

1. הוספת סימן
בפקודת העיריות¹, בפרק השמיני, סימן ג' יסומן ד'.

ס י מ נ ג': ועדה לקליטת עולים

שהוועדה תציע והמועצה רשאית לדרוש שיוצעו לה כל תפקיד כאמור שני מועמדים לפחות; בהעדר היושב-ראש ימלא סגן היושב-ראש את מקומו; עד שיתמנה יושב-ראש הוועדה, יהיה נציג ראש העיר יושב-ראש הוועדה.

168. רציפות הכהונה
ועדה שנסיימה תקופת כהונתה תמשיך בתפקידה עד שתרכב כדין ועדה חדשה.

169. תפקידים וסמכויות
ואלה תפקידים וסמכויותיה של הוועדה:
(1) ליעץ למועצה בכל נושאי קליטתם של עולים, הן ביזמת עצמה והן לפי בקשת המועצה.

- (2) להציע למועצה הצעות להחלטה בכל נושאי קליטתם של עולים.

- (3) להוציא לפועל החלטות המועצה בנושאי קליטתם של עולים, אם נדרשת עלי-ידי המועצה או עלי-ידי ראש העיריה, או על-ידי השר אם היה העניין בערר על פי סעיף 171.

170. סמכויות הוועדה כלפי המועצה
עניין הנוגע לקליטתם של עולים לא יבוא לדיון סופי במועצה אלא אם דנה בו תחילה הוועדה והיותה דעתה, או שעברו ארבעה-עשר יום מיום שהגיש המועצה את העניין בכתב בפני הוועדה; הציעה הוועדה למועצה הצעת החלטה בעניין של קליטת עולים, חייבת המועצה להעמיד את ההצעה על סדר-יומה ולדון בה בהקדם האפשרי, ואם לא נדחתה ההצעה עלי-ידי המועצה בתום שלושים יום מיום שהוגשה בכתב, יראו את הצעת ההחלטה כהחלטת המועצה.

171. זכות ערר על החלטת המועצה
נתקבלה במועצה החלטה בעניין של קליטת עולים שלא בהתאם להצעת הוועדה או לחוות-דעתה, רשאית הוועדה לערער על ההחלטה לפני השר תוך ארבעה-עשר יום מיום שנמסרה בכתב לוועדה; המועצה לא תבצע החלטה כאמור לפני תום תקופת הערר וכל עוד הערר תלוי ועומד.

162. הגדרות

בסימן זה — "עולה" — מי שנמצא בארץ עד חמש שנים.

163. איפה תוקם ועדה לקליטת-עולים
(א) ועדה לקליטת עולים (להלן בסימן זה — הוועדה) תוקם בכל עיריה הקולטת מדי שנה לפחות 100 משפחות עולים או שיש בתחומה מרכז לקליטת עולים או מסגרות מעבר (מעון לקשישים או אולפן).
(ב) עיריה שהחובה לפי סעיף קטן (א) לא חלה עליה, תוקם בה ועדה אם מועצתה החליטה על כך או השר קבע כך ביחס אליה.

164. מספר חברי הוועדה והרכבה
(א) מספר חברי הוועדה יהיה מספר הניתן לחלק לשלושה, אך לא יעלה על תשעה, הכול לפי שתחילת המועצה, או באין החלטת המועצה — כפי שיקבע השר, בהתאם להוראות שבתוספת השלישית.

- (ב) הרכב הוועדה יהיה: שני שלישים ראשי התאחדויות העולים הגדולות בתחום העיריה, שייקבעו עלי-ידי ראש העיריה ובהתייעצות עם המשרד לקליטת העלייה ושליש אחד שייבחר עלי-ידי המועצה וש-אחד מהם לפחות יהיה חבר המועצה.

165. נציגי התאחדויות העולים
(א) נציג התאחדות עולים שנעדר משיבות הוועדה שלושה חודשים רצופים, או מש-לוש ישיבות — יחדל להיות חבר הוועדה, אלא אם כן נעדר מחמת מחלה, או שירות בצה"ל, או ברשות הוועדה.

166. פסילת חברות בוועדה
על פסילת חברותו של חבר ועדה יחולו, בשינוי-יים המחוייבים לפי העניין, הוראות הסעיף 120, למעט פסקה (4).

167. יושב-ראש הוועדה וסגנו
לוועדה יהיה יושב-ראש וסגן יושב-ראש שיתמנו על-ידי המועצה מתוך רשימת המועמדים

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

ד ב ר י ה ס ב ר

אחד האספקטים החשובים של חיי קהילה תקינים ושילוב העולה בחברה הישראלית. אין ספק שפעולתן של ועדות מיוחדות לקליטת עולים, שיוקמו על-פי חוק, תשנה את המצב הזה מן היסוד ותתן לעולים הרגשה שיש גורם מקומי הקיים למענם ולמען רווחתם.

נושא קליטתם של עולים, ובעיקר הקליטה החברתית, הוא נושא הנוגע בראש ובראשונה למסגרות העירוניות והמקומיות. באין חובה להקים ועדות לקליטתם של עולים, ניצלו רק עיריות מועטות את זכותן להקים ועדות כנ"ל וכך קורה שבמישור המקומי מוזנח זה שנים רבות

ז. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון סעיף 8), התשמ"א—1980

(הצעת חברי-הכנסת א. רון)

"(ב) אין להאריך בחוק תקופת כהונתה של הכנסת, אלא ברוב של שמונים חברי כנסת. אין לשנות סעיף זה אלא ברוב של שמונים חברי כנסת."

1. תיקון סעיף 8
האמור בסעיף 8 לחוק-יסוד: הכנסת¹ יסומן (א)
ואחירו יבוא:

1 ס"ח התשי"ח, עמ' 69.

ד ב ר י ה ס ב ר

לחודש חשוון של השנה בה תמה כהונתה של הכנסת הירצאת.

אולם על פי החוק הקיים ניתן לשנות את סעיף 8 האמור ברוב רגיל, ולהלכה יכולה ממשלה הנשענת על רוב רגיל של חברי הכנסת להאריך כהונתה לקדנציה נוספת וזאת בניגוד גמור לכוונת המחוקק. מצע, איפוא, שהארכתה בחוק של תקופת כהונת הכנסת תתאפשר רק ברוב מיזחס של שמונים חברי כנסת.

חוק-יסוד: הכנסת הוא מאבני היסוד של הדמוקרטיה הישראלית ועל כן קבע המחוקק בסעיף 44, כי אפילו תקנות-שעת-חירום אין בכוחן לשנות אותו, וכי את הוראת סעיף 44 אין לשנות אלא ברוב של שמונים חברי כנסת.

סעיף 8 לחוק-יסוד: הכנסת אומר: "תקופת כהונתה של הכנסת תהיה ארבע שנים מיום היבחרה". סעיף 9 קובע את תאריך הבחירות באותה שנה: יום ג' השלישי

ה. הצעת חוק לביטול נזקי טבע בחקלאות, התשמ"ב—1980

(הצעת חברי-הכנסת פ. גרופר)

3. שיקום הנפגעים

הכריזה הממשלה כאמור בסעיף 2, תטיל על שר החקלאות לעשות למען שיקומם המהיר של הנפגעים.

4. מימון השיקום

מימון שיקום הנפגעים יעשה מאוצר המדינה.

5. תקנות ביצוע

הכריזה הממשלה כאמור בסעיף 2, יתקין השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, תקנות ביצוע לגבי כל מקרה. התקנות יותקנו תוך עשרה ימים.

ד ב ר י ה ס ב ר

לנזקי טבע לא מבטחת ולא תבטח נגד סיכון כזה או דומה לו, אבל פגיעה מסוג זה עשויה להמיט אסון על המתיישבים. השטפויות שהוכרו גרמו לכך שנפגעים התרוצצו בין המוסדות לבקש עזרה לשיקום.

בארץ כשלנו הנתונה לתהפוכות טבע נחוץ שיהיה חוק אשר יאפשר לממשלה לנקוט בצעדים מיידיים למקרה שאסון טבע או אסון גדול אחר מתרחש. למקרים כאלה חייבת המדינה בתור שכזאת לבוא לעזרת הנפגעים וזה מבלי שאלה יצטרכו לבזבז זמן בין המשרדים ולהיות נתונים לחסד. החוק המוצע בא למלא את החסר בתחום זה.

החל משנת 1968 פועלת החברה ששמה "הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ" שהוקמה על-ידי המדינה והאירגונים החקלאיים ומועצות ייצור של הענפים החקלאיים. הממשלה משתתפת בקרן בניהול ובמימון. קרן זו הוקמה במגמה לעזור לחקלאים כאשר אסון טבע פוגע בענף זה או אחר.

השנים האחרונות הוכיחו, כי קרן זו ממלאת תפקיד חשוב ביותר אך היא אינה עונה לכל הצרכים. זאת למדנו לדעת אחרי המקרה שאירע בשנת 1972. זאת יותר מכך הוכח הדבר בחורף שעבר. בישובי הערבה, למשל, כתוצאה מהשטפויות נסחפו שטחי קרקע, והקרן

ט. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 9), התשמ"א—1981

3. תיקון סעיף 60

בסעיף 60 לחוק העיקרי, במקום "ארבעים אלף לירות" יבוא "עשרים אלף שקלים".

4. תיקון סעיף 72

בסעיף 72 לחוק העיקרי, במקום "עד 11 בלילה" יבוא "עד 10 בלילה" ובמקום "עד 9 בלילה" יבוא "עד 8 בלילה".

1. תיקון סעיף 4

בסעיף 4 לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט—1969¹ (להלן — החוק העיקרי), במקום "כל 750 בוחרים" יבוא "כל 1,500 בוחרים".

2. תיקון סעיף 57

בסעיף 57(1) לחוק העיקרי, במקום "1,500" יבוא "2,500"

1 ס"ח התשכ"ט, עמ' 103, עמ' 196; התש"ל, עמ' 146; התשל"ג, עמ' 74, עמ' 108, עמ' 152; התשל"ז, עמ' 74; התשל"ח, עמ' 136, עמ' 37.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לס"ף 3

ת. טובי מציע:
למחוק את הסעיף.

לסעיף 4

ת. טובי מציע:
למחוק את הסעיף.

לסעיף 1

ת. טובי מציע:
במקום "1,500" יבוא "751".

לסעיף 2

ת. טובי מציע:
במקום "2,500" יבוא "1,501".

י. מסקנות וערת העבודה והרווחה בנושא מצב התעסוקה בעפולה

המיוחד של עפולה בהיותה עיר קולטת תושבים ממרכז הארץ ומבין העולים החדשים, ובמיוחד עקב העובדה שעפולה סבלה מזעזועים חוזרים מאז סגירת מפעל הסוכר. זעזועים אלה גרמו למשבר כלכלי-חברתי בקרב רבים מן העובדים שבשנתיים האחרונות נפלטו פעמים אחדות ממפעלים שנקלעו לקשיים. מה גם שבין דורשי העבודה נמצא אחוז ניכר של צעירים וחיילים משוחררים.

2. הוועדה רשמה לפניה את הודעת נציגי הממשלה בדבר התכניות לפתרון בעיות התעסוקה של עפולה לטווח ארוך, כולל עידוד העברת מפעלים לעיר והפעולות להעברת מפעל תדיראן וקריהייצור של "חגלה" במפעלי נייר חדרה. הוועדה סבורה כי יש בתכניות הללו פתרון לבעיות התעסוקה בעפולה לטווח ארוך, וכי עיקר הבעיה כיום הוא בפתרון הבעיה לטווח המיידי.

הוועדה שמעה על ההקדמות בביצוע התכנית, ומקווה כי בפיתוחה ובקידום השקעות נוספות יינתן משקל נאות לצרכיהם של צעירים וחיילים משוחררים.

3. הוועדה רשמה לפניה את הודעת שר התעשייה, המסחר והתיירות ומנכ"ל שירות התעסוקה בדבר תכנית החירום שהוכנה לעפולה לתקופת הביניים עד שיתממשו התכניות ארוכות-הטווח לפתרון בעיות התעסוקה קה בעיר.

4. הוועדה רשמה לפניה את הודעת מנכ"ל שירות התעסוקה כי משבר התעסוקה בעפולה, בעיקר לאחר סגירת מפעל "תבור" לפורמייקה, עבר את שיאו, וכי לאחרונה ניכרת ירידה שיטתית במספר המובטלים ודורשי העבודה בעיר, עם התחלתן, הפעלתן של התכניות השונות להעברת מפעלים, והפעולות להכשר רה הסבה מקצועית של מפורטי תבור למפעלי נייר חדרה.

5. הוועדה מביעה את קורת-רוחה מדרך הטיפול של שירות התעסוקה במפורטי מפעל "תבור", בכל הנוגע לטיפול האישי ואספקתם תעסוקות-ביניים למפורטים, בהסדרת נושא שכרם של המפורטים תוך הסרת העי-קול של המכס על כספי המשכורות, ובמאמצים לקלי-טתם של המפורטים בעבודה במפעלי חגלה.

6. הוועדה רשמת לפניה בסיפוק את נכונותם של מובטלים מעפולה לצאת לעבודות עונתיות מצויות בחקלאות ובבתי-אריזה, ולהקל בכך על מצוקתם, מבלי שתפקע בכך זכותם לעבודה קבועה.

7. הוועדה מביעה את הערכתה לשר התעשייה, המסחר ותיירות ולעוזריו, ולמנכ"ל שירות התעסוקה וחבר עובדי, על מאמציהם לפתור את בעיות התעסוקה

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום כ"ו בחשוון התשמ"א (5 בנובמבר 1980) הצעה לסדר-היום שהגישו חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו בנושא הנ"ל. הוועדה דנה בנושא במספר ישיבות, בחלקן במשולב בהצעות אחרות בנושא אבטלה ומצב התעסוקה, בארץ בכלל ובמקומות ספציפיים שונים. הוועדה דנה בארבע ישיבות בנושא הספציפי על מצב התעסוקה בעפולה.

במסגרת דיוניה שמעה הוועדה את שר התעשייה, המסחר והתיירות, את ראש עיריית עפולה, את מזכיר מועצת פועלי עפולה, ואת נציגי שירות התעסוקה ונציגי משרדי הממשלה השונים.

הוועדה שמעה על מצבה המיוחד של עפולה בת 21 אלף התושבים בתחום התעסוקה, ועל המשברים שפקדו אותה בשנים האחרונות, בעיקר עקב סגירת מפעל הסוכר ולאחרונה בגלל סגירת מפעל תבור לפורמייקה. עקב כך נוצר מצב שעובדים נפלטו בשנים האחרונות מן העבודה פעמים אחדות, מה שהגביר את תחושת התיסכול והמרירות בעיר. בחודש יוני 1980 נרשמו בעפולה 815 דורשי עבודה; מהם היו 465 מובטלים של 6 ימים ויותר, בספטמבר עלה מספר דורשי העבודה ל-825, כשמספר המובטלים של 6 ימים ויותר עמד על 510. באוקטובר ירד מספרם של דורשי העבודה ל-793, מהם 362 מובטלים של 6 ימים ויותר. בדצמבר ירד מספר דורשי העבודה ל-688, אולם מספר המובטלים של 6 ימים ויותר היה 484, מהם 302 גברים ו-182 נשים.

הוועדה שמעה מפי נציגי הממשלה על תכנית-חירום להגברת התעסוקה בעיר ולהעברת מפעלי תעשייה אליה, שיוסיפו בשנים הקרובות אלפי מקומות עבודה בעפולה. הוועדה שמעה מפי מנהל שירות התעסוקה כי בעקבות פעולות החירום הללו עבר לאחרונה משבר התעסוקה בעפולה את שיאו, לאחר שבחודש הקודם הגיע לקו האדום, וכי מספר המובטלים יורד לאחרונה בהתמדה.

ביום 13 בינואר 1981 אישרה הוועדה סיכום-ביניים לפיו פונה הוועדה לשר התעשייה, המסחר והתיירות למצוא דרך לבוא לעזרת מפעל תבור לפורמייקה בעפולה, שנסגר בגלל קשיים כספיים, למשך שלושה חודשים, ועד אז תיערך בדיקה בדבר עתידו של המפעל ויימצאו פתרונות אלטרנטיביים לעובדים שיפורטו. כן רשמה לפניה הוועדה את הודעת מנכ"ל שירות התעסוקה בדבר מצאי התעסוקות החלופיות לעובדים בעפולה.

ביום 28 בינואר 1981 הודיע בוועדה שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. סת כי התליט להאריך בשנה נוספת את ההכרה בעפולה כאזור פיתוח או לצורך עידוד השק-עות בתעשייה בעיר.

בסיום דיוניה באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:
1. הוועדה מביעה דאגתה מן המספר הרב של דורשי עבודה ומובטלים בעפולה, בייחוד על רקע מצבה

בקרב דורשי העבודה בעיר במטרה להפנותם להסבה והכשרה מקצועית במפעלים העתידיים לעבור לעפולה.

12. הוועדה קוראת לשר התעשיה, המסחר והתיירות ולשר העבודה והרווחה לקיים מעקב קבוע אחר ההתפתחויות בעפולה, כדי להבטיח תיאום בין הצדדים כיום לפיתוח תעסוקתי בעיר, כולל תעסוקות לתקופת הביניים.

13. הוועדה מציינת בהערכה את פעולות האגף להכשרה מקצועית בתחום ההכשרה וההסבה המקצועית בין דורשי העבודה בעפולה. הוועדה קוראת לשר העבודה והרווחה לפעול להגברת הפעולה בעיקר בקרב הנוער.

14. הוועדה קוראת לשר העבודה והרווחה, לאגף ההכשרה מקצועית ולשירות התעסוקה לשים דגש מיוחד בפתרון בעיות התעסוקה של הנוער. בעפולה, שלגביו יש לנושא המוטיבציה וההסתגלות לעבודה ממד מיוחד, מעבר לחשיבות הבעיה בקרב מבוגרים.

15. הוועדה פונה לשר האוצר ולשר הבריאות שלא להחיל על עפולה — בעיקר על בתי החולים בעפולה — את ההחלטה בדבר קיצוץ של 6% בתקנים של עובדי השירותים.

יא. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בדבר הצורך להכניס שינויים בתכניות הלימודים ודפוסי ההוראה בתי הספר הממלכתיים

העליסודי אל הדרישות האקדמיות של האוניברסיטה אות בלבד.

2. מבחני הצלחה של בתי הספר העליסודי הם, בין היתר, הכשרת התלמידים לחיים, מניעת נשירה של תלמידים ומתן עיסוק חינוכי הולם את הנטיות האישיות של אוכלוסיית בתי הספר.

3. ההישגים במקצועות העיוניים לא יהיו מדד יחיד להערכת הצלחה או כשלון של תלמידים.

4. הוועדה ממליצה להגדיל, במסגרת החינוך הפורמלי, את משקלם של לימודי הטכנולוגיה, הספורט, האמנות, עבודת הכפיים, המוזיקה ופעולות התנדבות חברתיות.

5. יש להגמיש את תכניות הלימודים בבתי הספר ולהרבות את אפשרויות הבחירה של התלמיד.

במסלולים הנפרדים של בתי הספר המקיפים תהיינה תכניות בחירה משותפות. הוועדה מפנה, בעניין זה, את תשומת לב משרד החינוך והתרבות. להמלצותיו של הפרופסור א. מנקוביץ ז"ל.

6. יש לתת בידי המורה חופש רב יותר של בחירת דרכי ההוראה והמקורות העומדים לרשותו.

7. הוועדה רשמה לפנייה את הודעת נציגי משרד החינוך והתרבות כי שנת התשמ"א תוכרז כשנת "איכות החיים בבתי הספר". הוועדה מייחסת חשיבות לתרומתו של בית הספר כמחנך לאיכות חיים טובה יותר ומבקשת על כן משרד החינוך והתרבות לדוות לה על הפעולות הנעשות במערכת החינוך למימוש הכוונה זו בתחומי הנקיון, החזקת השירותים, גינון, שמירה על שקט ועל כללי גימנס מקובלים.

הוועדה מבקשת משרד החינוך והתרבות לדוות לה לפני תום כהונתה של הכנסת התשיעית על ביצוע מסקנות אלה.

בעפולה בכלל ועל דרך טיפולם במפוטרי מפעל תבור בפרט, חרף כל הקשיים. הוועדה מביעה את הערכתה לנוגעים בדבר על מאמציהם להפנות מפעלי תעשיה לעפולה, ומחזקת את ידיהם להמשך הפעולה.

8. הוועדה פונה לשר התעשיה, המסחר והתיירות לפעול לחיזוק ולגיוון התשתית המפעלית בעפולה כעיר פיתוח, כדי למנוע מאוכלוסייתה זעזועים בעתיד.

9. הוועדה מביעה הערכה מיוחדת לעיריית עפולה, למרעצת פועלי עפולה ולתושבי העיר על הרוח הטובה שגילו בכל התקופה הקשה ושלבי הטיפול, ועל נכונותם לשאת פעולה בכל הצעת פתרון שהוצעה להם.

10. הוועדה רשמה לפנייה בסיפוק את הודעת שר התעשיה, המסחר והתיירות בדבר החלטתו להאריך בשנה נוספת את ההכרה בעפולה כאזור פיתוח א' לצורך עידוד התעשיה בעיר.

11. הוועדה קוראת לשר התעשיה, המסחר והתיירות, לשר האוצר ולשר העבודה והרווחה, וכן לעיריית עפולה ולמרעצת פועלי עפולה להמשיך בפעולות הסברה

מליאת הכנסת בישיבה מיום כ"ד בטבת התש"ם (15 בינואר 1980) העבירה לדיון בוועדת החינוך והתרבות הצעה לסדר־היום שהגיש חבר־הכנסת א. רובינשטיין בנושא ה"ל".

הוועדה דנה בנושא במשך חמש ישיבות ובמהלכן שמעה דברים מפי יושב־ראש המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך והתרבות, מנהלי בתי־הספר לחינוך באוניברסיטאות, רקטור אוניברסיטת חיפה, הממונה על החינוך הטכנולוגי במשרד החינוך והתרבות, מנהל המכון לחקר חינוכם של תלמידים טעוני טיפוח, נציגים מהסתדרות המורים ונציגים מארגון המורים העל־יסודיים.

מניעי ההצעה לסדר־היום היו כדלהלן:

1. החינוך בישראל מדגיש יתר על המידה את הערכים העיוניים על חשבון מסלולי הצטיינות אחרים.

2. מערכת החינוך אינה מפתחת די הצורך את הקניית התכנים שנועדו להעשרה תרבותית ואמנותית.

3. מערכת החינוך לוקה בחוסר היצע מגוון של תכניות לימודים ויוצרת הפרדה בין מסלולים מקצועיים לבין מסלולים עיוניים.

4. מערכת החינוך אינה מטפחת במידה מספקת את התן, הנחי, האמנות ותרבות הגוף במסודותיה.

חברי הוועדה דנו בניגוד הקיים בין ערך ההישגיות במקצועות העיוניים לבין מגמת האינטגרציה במערכת החינוך התיכוני, ובכלל זה בדעות השונות הרווחות בקרב אנשי החינוך על ערכן של בחינות הבגרות. הדיון התמקד גם בצורך לפתוח מסלולים מגוונים של הצטיינות בלימודים ולמנוע מצב בו מערכת החינוך מכוננת להכשרת סטודנטים לאוניברסיטאות.

ואלה מסקנות הוועדה:

1. יש להימנע מלייחוד את האוריינטציה של בתי־הספר

יב. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין ירידת צריכת החלב בקרב ילדים וקשישים

עקב האמרת המחירים

בעיקר בקרב משפחות מרובות ילדים משכבות המצור קה, תופעה שיש לה השלכות שליליות על תזונה ילדים ונוער.

לאור האמור לעיל ממליצה הוועדה כי:
1. לאוכלוסיות ילדים ונוער באזורי מצוקה, בהיקף של עד כ־300 אלף, תינתן באמצעות בתי־הספר כוס חלב אחת ליום.

2. המבצע יחל לאחר שמוסד הביטוח הלאומי יאתר את האוכלוסיה הזכאית.

3. מימון המבצע ייעשה על־ידי הממשלה, והרשויות המייצרות ומשווקות חלב, אשר הביעו נכונותן לעשות כן.

4. הוועדה מבקשת משר החקלאות ומשר העבודה והרווחה לדווח לה בתוך שישה חודשים על ביצוע ההמלצות.

הכנסת בישיבתה מיום י' בטבת התשמ"א (17 בדצמבר 1980) החליטה להעביר לוועדת הכלכלה הצעה לסדר־היום שהגיש חבר־הכנסת ס. מרציאנו בנושא הנ"ל.

עיקרי ההצעה היו:

א. חלה ירידה משמעותית בצריכת חלב כתוצאה מהאמרת מחיריו עם ביטול הסובסידיה.

ב. עיקר ירידת הצריכה היא בקרב משפחות מעוטות הכנסה ומרובות ילדים ושכבות חלשות אחרות באוכלוסיה.

הוועדה בדונה בנושא, שמעה את נציגי משרד החקלאות ונציגי האוצר, נציגי מועצת החלב ותנובה, ובאה לידי המסקנות הבאות:

א. הובהר לוועדה כי רמת צריכת חלב לנפש בישראל נמוכה יחסית לארצות רבות בעולם.

ב. אומתה ההשערה כי צריכת החלב ירדה באופן משמעותי לאחר ביטול הסובסידיות והאמרת מחיר החלב,

יג. מסקנות ביניים של ועדת הכלכלה בעניין החזקת דירות בידי עולים יורדים

הוועדה ממליצה כי:

1. יינקטו בשלב זה, על־ידי משרדי הבנייה והקליטה, והסוכנות היהודית, כל הצעדים האפשריים כדי למנוע הישנות תופעה זו.

בכלל זה תיבחן האפשרות כי בשלב ראשון תושכרנה הדירות לעולים החדשים, ורק לאחר מכן תאופשר להם רכישתן, תוך בחינת אפשרות של רישום הערת אזהרה בטאבו, בנוסף לאזהרה הנרשמת לעניין המשכנתה.

2. ייערך סקר מקיף שיתן תשובה כמותית לבעיה. סקר זה ייערך במשותף על־ידי משרד הבינוי והשיכון, ומשרד הקליטה והסוכנות היהודית, כשהריכוז הוא באחריות משרד הבינוי והשיכון, ובו תינתנה בין היתר תשובות לנקודות:

א. סך כל הדירות המוחזקות בידי עולים־יורדים.

ב. מיון דירות אלה לפי התקופה בה נרכשו והיקף הסיבסוד הממשלתי שהיה כרוך ברכישתן.

ג. כמה מן הדירות מושכרות וכמה ריקות. לצורך סקר זה ייתשב עולה חדש מי שישנה בארץ פחות משלוש שנים (לפני ירידתו) וייתשב כיורד מי שישנה בחוץ־לארץ מעל שלוש שנים.

ד. ייבדק היקף הבעיה בנפרד בקרב זוגות צעירים.

הוועדה פונה לשר הבינוי והשיכון ולשר הקליטה, לדווח לה תוך שלושה חודשים על מימוש ההמלצות, ולאחר הדיווח תחזור הוועדה לדון בנושא מחדש, לאור תוצאות הדיווח.

בישיבת הכנסת מיום כ"ה בתמוז התשמ"ס (9 ביולי 1980) הוחלט להעביר לוועדת הכלכלה הצעה לסדר־היום שהגיש חבר־הכנסת ד. שילנסקי בנושא הנ"ל.

ועדת הכלכלה מינתה מתוכה ועדת משנה בהרכב ד. שילנסקי — יו"ר, א. כ"ץ (עוז) וא. אבטבי לבדיקת הנושא.

ועדת המשנה בדונה בנושא שמעה את נציגי משרד הבינוי והשיכון ונציגי הסוכנות היהודית.

ואלה מסקנות הוועדה והמלצותיה:

א. הוועדה מבקרת בחומרה קיום תופעה בה רכשו עולים דירות בסיוע ממשלתי, ולאחר מכן ירדו מן הארץ. תופעה זו היא שלילית הן מן הבחינה הציבורית־מוסרית והן מן הבחינה הכלכלית, באשר דירות אלה שחלקן ריקות מכבדות על היענות לביקוש הרב לדירות; יתירה מזו יש עולים ששילמו סכום קטן על חשבון רכישת הדירה, וקיבלו משכנתה, בתנאים נוחים.

בא־כוח העולה־יורד, משכיר את הדירה במחיר גבוה פי כמה (לעיתים עשרת מונים) מגובה המשכנתה. את ה"עודף" ממירים למטבע־חץ המועבר לחוץ־לארץ.

לוועדה הובהר כי תופעה כזו קיימת גם בקרב זוגות צעירים ויש לתת על כך את הדעת.

ב. הובהר לוועדה כי היקף הבעיה לא ידוע לאשורו, אך הוא אינו קטן.

ג. הוסבר לוועדה כי משום שהמשכנתאות כיום צמודות ברובן והסיבסוד מתמעט ותולך, עיקר הבעיה כלולה בפעולות שנעשו עד להצמדת המשכנתאות.